

ᠰᠠᠨᠬᠡᠭᠦᠭᠢᠢᠨ
ᠵᠣᠬᠢᠴᠢᠭᠤᠯᠠᠬᠤ
ᠬᠣᠷᠤᠭ᠎ᠠ

САНХҮҮГИЙН САЛБАРЫН ТОЙМ

2022 ОНЫ 2 ДУГААР УЛИРАЛ

АГУУЛГА

I. ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

8

Хүртээмжтэй байдал

10

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

12

Ашигт ажиллагаа

15

Тогтвортой байдал

17

Бодлого зохицуулалт

18

II. ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

22

Хүртээмжтэй байдал

26

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

29

Ашигт ажиллагаа

31

Тогтвортой байдал

32

Бодлого зохицуулалт

33

III. БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

36

Хүртээмжтэй байдал

41

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

44

Ашигт ажиллагаа

48

Тогтвортой байдал

50

Бодлого зохицуулалт

52

IV. ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

Санхүүгийн зах
зээлийн төлөв

56

Хүртээмжтэй
байдал

58

Бүтээгдэхүүн
үйлчилгээ

62

Ашигт
ажиллагаа

66

Тогтвортой
байдал

68

Бодлого
зохицуулалт

70

V. ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

Санхүүгийн зах
зээлийн төлөв

74

Хүртээмжтэй
байдал

75

Бүтээгдэхүүн
үйлчилгээ

77

Ашигт
ажиллагаа

78

Тогтвортой
байдал

79

VI. ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛ

Салбарын
төлөв

82

Хүртээмжтэй
байдал

83

Бүтээгдэхүүн
үйлчилгээ

84

Бодлого
зохицуулалт

86

VII. ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ

Салбарын
төлөв

90

Хүртээмжтэй
байдал

91

Бүтээгдэхүүн
үйлчилгээ

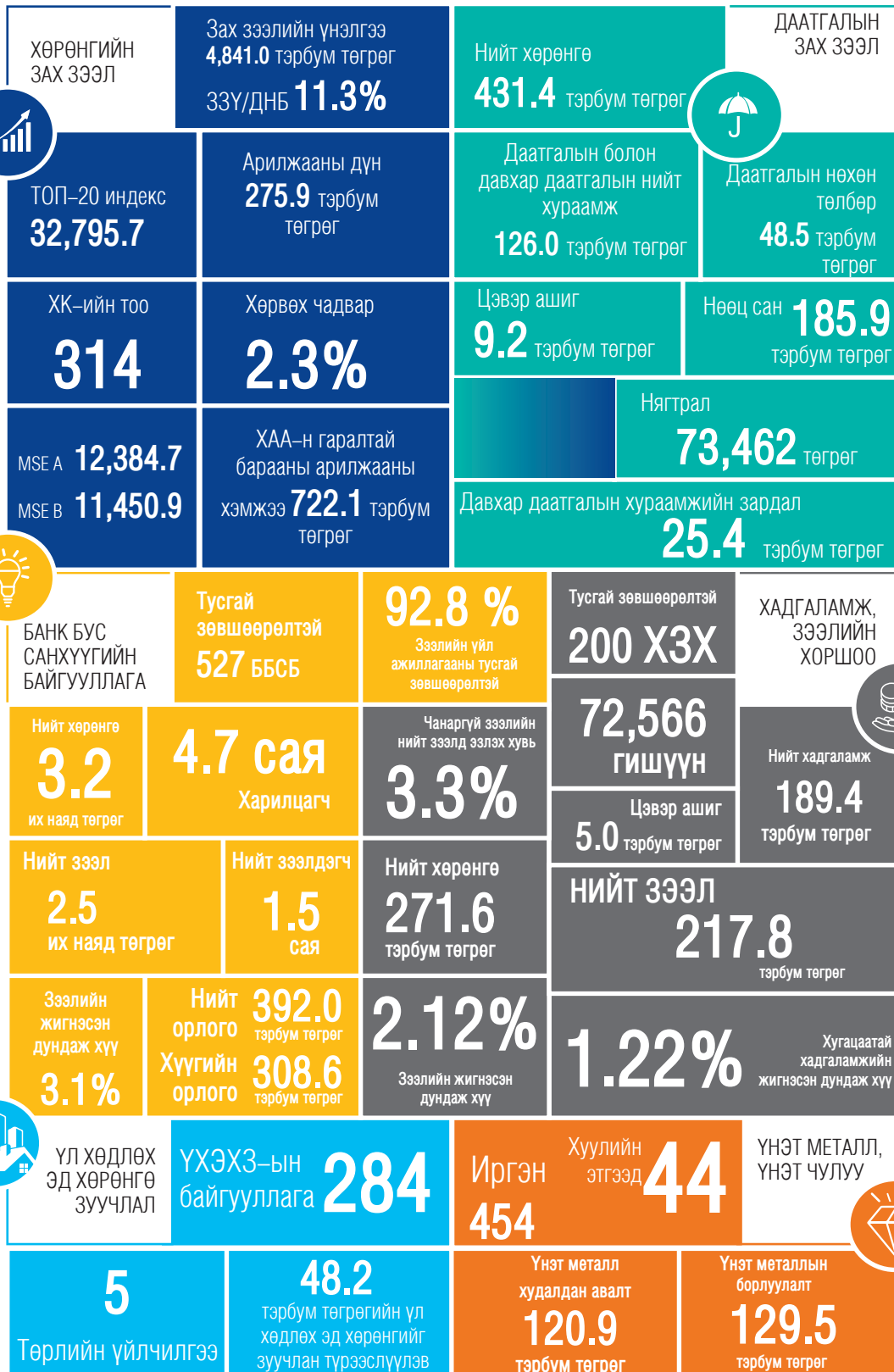
92

Бодлого
зохицуулалт

93

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

АНУ	Америкийн Нэгдсэн Улс	ХБНГУ	Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс
АХБ	Азийн хөгжлийн банк	ХБҮЦ	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас
ББСБ	Банк бус санхүүгийн байгууллага	ХОМК	Хөрөнгө оруулалтын менежментийн компани
БНХАУ	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс	ХОС	Хөрөнгө оруулалтын сан
БНСУ	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс	ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн	МАPIХ	Монголын хөдөө аж ахуйн барааны үнийн индекс
ЗГҮЦ	Засгийн газрын үнэт цаас	ТӨХХК	Төрийн өмчит хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ЗЖДХ	Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү	АFI	Alliance for Financial Inclusion / Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэг/
ЗЗҮ	Зах зээлийн үнэлгээ	АТМ	Automated teller machine /Автомат теллер машин/
МИК	Монголын ипотекийн корпораци	ESG	Environmental, Social, Governance /Байгаль орчин, нийгэм, засаглал/
МХЗХҮХ	Монголын хадгаламж, зээлийн хоршооны үндэсний холбоо	JICA	Japan International Cooperation Agency /Японы олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага/
МХБ	“Монголын хөрөнгийн бирж” ХК	IAIS	International Association of Insurance Supervisors /Олон улсын даатгалын зохицуулагчдын холбоо/
МҮЦБ	“Монголын үнэт цаасны бирж” ХК	IPO	Initial public offering /Олон нийтэд хувьцаагаа санал болгох/
НҮБ	Нэгдсэн үндэсний байгууллага	FPO	Follow up on public offering /Нэмэлт хувьцаа гаргах/
ТДЦА	Татварын дараах цэвэр ашиг	MSE	Mongolian stock exchange /Монголын хөрөнгийн бирж/
ТЗК	Тусгай зориулалтын компани	UNEP FI	Нэгдсэн үндэсний байгууллагын Байгаль орчны хөтөлбөрийн санхүүжилтийн санаачилга
ОУСК	Олон улсын санхүүгийн корпораци		
УҮГ	Улсын үйлдвэрийн газар		
ҮХЭХБХСЗ	Үл хөдлөх эд хөрөнгө барьцаалахтай холбоотой санхүүгийн зуучлал		
ҮХЭХЗ	Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлал		
ҮЦК	Үнэт цаасны компани		
ҮЦТХТ	Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв		
ХААБ	Хөдөө аж ахуйн бирж		
ХЖДХ	Хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү		
ХЗХ	Хадгаламж, зээлийн хоршоо		
ХНХ	Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө		
ХК	Хувьцаат компани		

ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

Зах зээлийн үнэлгээ

4,841.0
тэрбум төгрөг

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Дансны тоо
2,435,229

Хүртээмжтэй байдал

Нийт арилжааны дүн
275.9 тэрбум төгрөг

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

ҮЦК-ийн хөрөнгө

128.2

тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

ТОП-20 индексийн
хэлбэлзэл

3,038.8

Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

Үнэт цаасны зах зээлд нийт **581** зохицуулалттай этгээд, хувьцаат компани үйл ажиллагаа явуулж байна

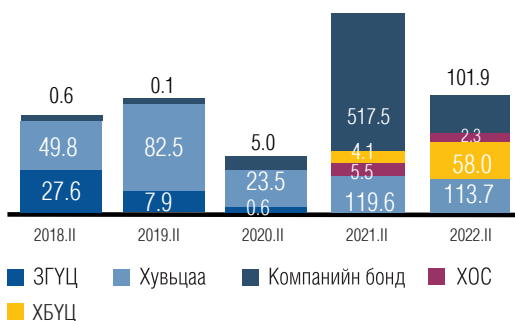
Хувийн хөрөнгө оруулалтын сан (Хөрөнгө оруулалтын сангийн тухай хуулийн 5.3 дахь заалт)

29

Арилжаа эрхлэх 2	Төвлөрсөн хадгаламж, үнэт цаасны арилжааны төлбөрийн 1	Барьцаат үнэт цаасны хөрөнгийн багцын бүртгэл хянагч 1
ХОМК 35	Тооцооны 2 /давхардсан/	Кастодиан 3
Андеррайтерийн зөвшөөрөлтэй банк 2	Хөрөнгө итгэмжлэн удирдах 7	ХК 314
ҮЦК* 56	ХАА түүхий эдийн арилжаа эрхлэх 1	ХАА түүхий эдийн брокер 10
ҮЦЗЗ-д аудитын үйлчилгээ үзүүлэх 46	ҮЦЗЗ-д хөрөнгийн үнэлгээний үйлчилгээ үзүүлэх 22	ҮЦЗЗ-д хуулийн үйлчилгээ үзүүлэх 35
Хамтын хөрөнгө оруулалтын сан 4	Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргагч 40 /ТЗК/	Мэргэжлийн холбоо 1

*ҮЦК-д брокер, дилер, андеррайтер болон хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагаа эрхлэгч байгууллагыг хамаатуулна.

Үнэт цаасны арилжаа /тэрбум төгрөг/

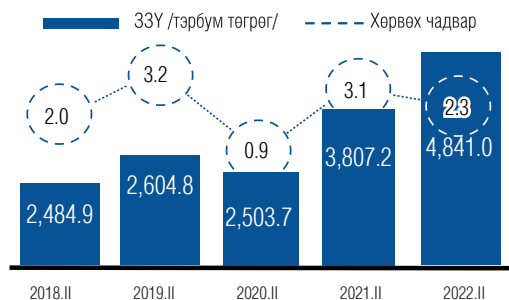

Үнэт цаасны зах зээлийн арилжаа

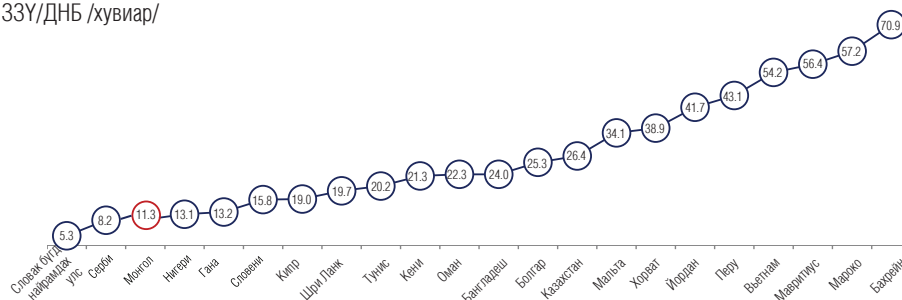
- 2022 оны 2 дугаар улиралд нийт 275.9 тэрбум төгрөгийн үнэт цаас зах зээлд арилжаалагдсан бөгөөд энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 370.7 тэрбум төгрөгөөр буюу 57.0 хувиар буурсан бол, 2018 оны мөн үеэс 3.5 дахин өссөн үзүүлэлт юм.
- Нийт арилжааны 36.9 хувийг компанийн бондын, 0.9 хувийг хөрөнгө оруулалтын сангийн нэгж эрхийн, 21.0 хувийг хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны, 41.2 хувийг хувьцааны арилжаа тус тус эзэлж байна.

Зах зээлийн үнэлгээ болон хөрвөх чадвар

- Нийт зах зээлийн үнэлгээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 27.2 хувиар өсөж 4.8 их наяд төгрөгт хүрсэн бол хөрвөх чадвар 2.3 хувь байна.

ЗЗҮ/ДНБ /хувиар/

- Монголын Үнэт цаасны зах зээлийн үнэлгээг ДНБ-д харьцуулсан дүнг FTSE жагсаалтад багтах frontier зах зээлийн улс орнуудтай харьцуулахад 3 дугаарт жагсаж байна.

ШИГТГЭЭ

FTSE-ээс 2021 оны 9 сарын 30-ны өдөр Монгол Улсыг хөгжиж буй зах зээлийн ангиллын “Ажиглалтын жагсаал”-д орууллаа.

ТОП 20 32,795.68

MSE A 12,384.65

MSE B 11,450.93

Үнэт цаасны зах зээлийн индекс

- ТОП-20 индекс өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 713.33 нэгжээр буюу 2.1 хувиар буурсан.
- MSE A индекс өмнөх оны мөн үеэс 1,860.10 нэгжээр буюу 17.7 хувиар өссөн.
- MSE B индекс өмнөх оны мөн үеэс 21.00 нэгжээр буюу 0.2 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар ХААБ-ээр 5 төрлийн, нийт 722.1 тэрбум төгрөгийн бараа бүтээгдэхүүн арилжаалагдсан нь өмнөх оны мөн үеэс 105.2 тэрбум төгрөгөөр буюу 17.1 хувиар өссөн байна.

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ТОП-20 ИНДЕКСЭД БАГТАХ ХК-УУДЫН САЛБАРЫН АНГИЛАЛ /ЗЗҮ-ЭЭР/

ХУВЬЦААНЫ ТӨВЛӨРӨЛ

o ХК-уудын төвлөрлийг тооцож үзэхэд хэт төвлөрөлтэй буюу нийт хувьцааны 81.0 хувийг нийт хувьцаа эзэмшигчдийн 0.05 хувь нь эзэмшиж байна.

5-аас дээш хувь эзэмшигч

Хувьцааны **81.0%** хувийг **0.05%** нь эзэмшиж байна

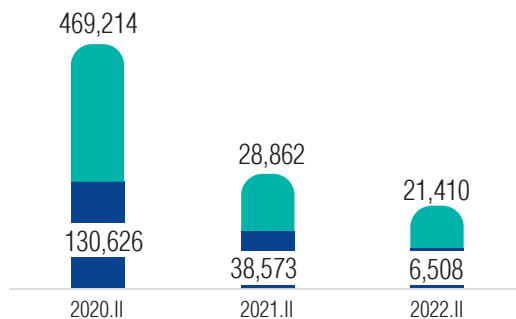
5-аас доош хувь эзэмшигч

Хувьцааны **19.0%** хувийг **99.95%** нь эзэмшиж байна

НЭЭГДСЭН ДАНСНЫ ТОО

■ Холболтын данс ■ Шинэ данс

o 2022 оны 2 дугаар улиралд 6,508 данс нээгдэж нийт дансны тоо 2,435,229-д хүрсэн бол 21,410 холболтын данс нээгдэж холболтын дансны тоо 485,486-д хүрлээ.

НИЙТ НЭЭГДСЭН ДАНСНЫ ТОО
/ӨССӨН ДҮНГЭЭР/

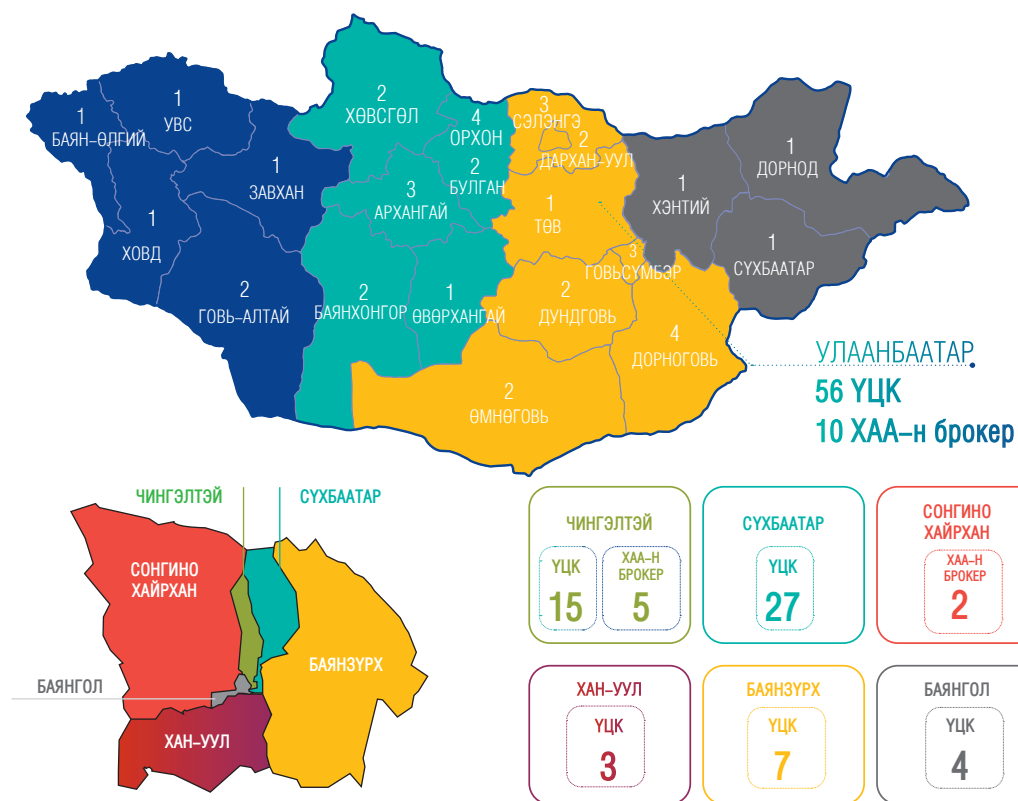
2,435,229

ҮЦТХТ-Д БҮРТГЭЛТЭЙ ҮНЭТ ЦААС

ҮЦК БОЛОН ХАА-Н БРОКЕРЫН КОМПАНИУДЫН БАЙРШИЛ

- Нийт 56 ҮЦК болон тэдгээрийн 40 салбар үйл ажиллагаа явуулав.
- Нийт 10 ХАА-н брокер үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн 7 нь Улаанбаатар хотод, 3 нь орон нутагт байршиж байна.

САЛБАР ТӨЛӨӨЛӨГЧИД

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

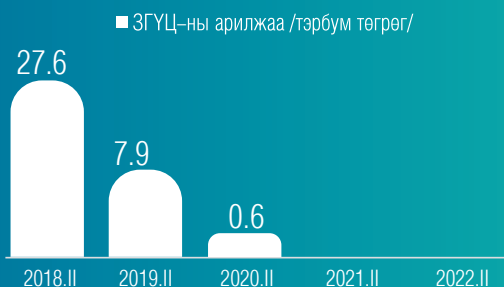
ХУВЬЦААНЫ АРИЛЖАА

- 2022 оны 2 дугаар улиралд нийт хувьцааны арилжаа 113.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь 2018 онтой харьцуулахад 2.3 дахин өсөж, өмнөх оны мөн үеэс 5.9 тэрбум төгрөгөөр буюу 4.9 хувиар буурсан үзүүлэлт юм.

ЗГҮЦ–НЫ АРИЛЖАА

- Тайлант үед ЗГҮЦ–ны арилжаа явагдаагүй ба зураглалд 2018–2020 оны ЗГҮЦ–ны арилжааг харууллаа.

КОМПАНИЙН ӨРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН АРИЛЖАА

- 2022 оны 2 дугаар улиралд компанийн бондын арилжаа 101.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад даруй 161.4 дахин өссөн бол өмнөх оны мөн үеэс 415.6 тэрбум төгрөгөөр буюу 5.1 дахин буурчээ.

ШИНЭ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

ХААЛТТАЙ БОЛОН НЭЭЛТТЭЙ ХҮРЭЭНД ГАРСАН ХУВЬЦАА /ТЭРБУМ ТӨГРӨГ/

Гаргасан компани	Бүртгэсэн огноо	Өрийн хэрэгслийн дүн
ХААЛТТАЙ		
“Шарын гол” ХК–ийн өрийг хувьцаагаар солих зорилгоор хаалттай хүрээнд гаргасан энгийн хувьцаа	2022.01.26	0.225
“Блюскай секьюритиз УЦК” ХК–ийн хаалттай хүрээнд нэмж гаргасан энгийн хувьцаа	2022.03.09	0.056
FPO		
“Эрдэнэс сольюшинс” ХК	2022.05.25	1.9
“Инвекор ББСБ” ХК	2022.06.08	16.8

НЭЭЛТТЭЙ ХБҮЦ /ТЭРБУМ ТӨГРӨГӨӨР/

Үнэт цаас гаргагч	Бүртгэсэн огноо	Хугацаа	Хүү	Татан төвлөрүүлсэн дүн
“Омни актив ТЗК” ХХК	2022.01.12	24 сар	14.5%	5.0
“Симпл ассет ТЗК” ХХК	2022.06.08	18 сар	15%	50.0
“ҮЦСК актив гурав” ХХК	2022.06.22	15 жил	9%	217.0

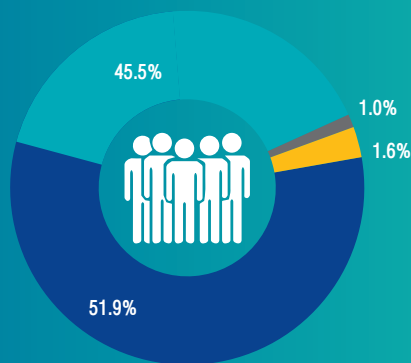
ШИГТГЭЭ

БИРЖИЙН БУС ЗАХ ЗЭЭЛИЙН АРИЛЖАА

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар биржийн бус зах зээлд нийт 30 үнэт цаас гаргагчийн 292.6 тэрбум төгрөгийн өрийн хэрэгсэл бүртгэж, 150.1 тэрбум төгрөгийг амжилттай татан төвлөрүүлээд байна.

АРИЛЖААНЫ БҮТЭЦ /ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧДААР/

- Арилжаанд оролцогчдын дийлэнх хувийг дотоодын ААН, иргэн эзэлж байгаа бөгөөд 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар дотоодын иргэний хийсэн арилжааны гүйлгээ 51.9 хувийг, дотоодын ААН-ийн хийсэн арилжааны гүйлгээ 45.5 хувийг тус тус эзэлж байна. Харин гадаадын ААН-ийн хийсэн арилжааны гүйлгээ 1.0 хувийг, гадаадын иргэний хийсэн арилжааны гүйлгээ 1.6 хувийг тус тус эзэлж байна.

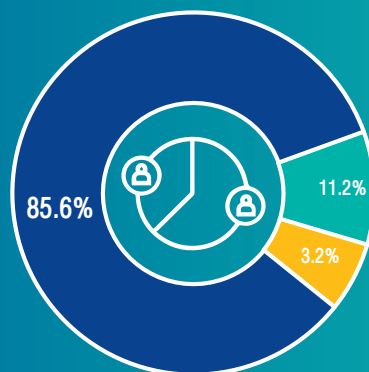

- Дотоодын ААН, 45.5%
- Дотоодын иргэн, 51.9%

- Гадаадын ААН, 1.0%
- Гадаадын иргэн, 1.6%

ХУВЬЦААНЫ ӨМЧИЙН БҮТЭЦ

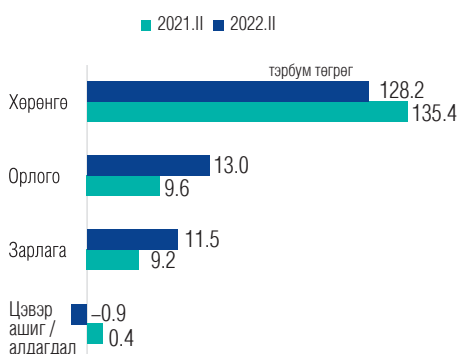
- 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар Санхүүгийн зохицуулах хорооны үнэт цаасны бүртгэлд нийт 314 ХК бүртгэлтэй байна.
- Өмчийн бүтцийг задлан харвал нийт ХК-ийн 85.6 хувь нь хувийн өмчит, 11.2 хувь нь төрийн өмчит, 3.2 хувь нь төрийн өмчийн оролцоотой байна.

- Хувийн өмчит 85.6%
- Төрийн өмчит 11.2%

- Төрийн өмчит оролцоотой 3.2%

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

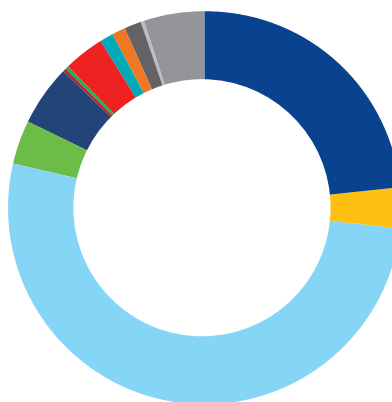

ҮЦК-ИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

- ҮЦК-уудын нийт хөрөнгө 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 128.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 7.2 тэрбум төгрөгөөр буюу 5.3 хувиар буурсан үзүүлэлт юм.
- Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад орлого 3.4 тэрбум төгрөгөөр, зарлага 2.3 тэрбум төгрөгөөр өсөж 0.9 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан байна.

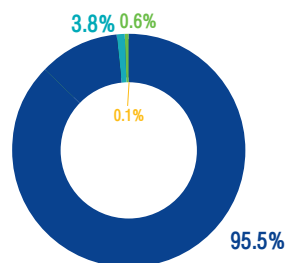
ҮЦК-ИЙН ОРЛОГЫН БҮТЭЦ

● Брокерын үйл ажиллагааны орлого	26.2%
● Дилерийн үйл ажиллагааны орлого	5.0%
● Андеррайтерийн үйл ажиллагааны орлого	40.7%
● Хөрөнгө оруулалтын зөвлөхийн үйл ажиллагааны орлого	7.8%
● Үнэт цаасны арилжааны цэвэр орлого	3.8%
● Бусад үйл ажиллагааны орлого	0.2%
● Түрээсийн орлого	0.5%
● Хүүний орлого	5.9%
● Ногдол ашгийн орлого	2.2%
● Бусад орлого	1.9%
● Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны олз	0.1%
● Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз	1.1%
● Биет бус хөрөнгө данснаас хассаны олз	0.0%
● Бусад ашиг	4.6%

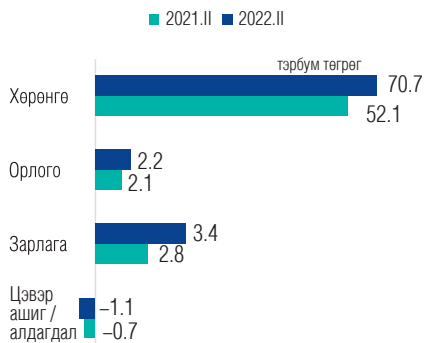

ҮЦК-ИЙН ЗАРДЛЫН БҮТЭЦ

● Борлуулалтын маркетингийн болон ерөнхий ба удирдлагын зардал	95.5%
● Санхүүгийн зардал	3.8%
● Орлогын татварын зардал	0.6%
● Бусад зардал	0.1%

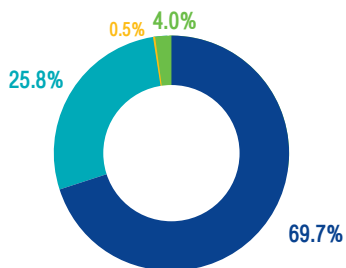
ХОМК-ИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

ХОМК-ИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

- ХОМК-уудын нийт хөрөнгө 2022 оны 2 дугаар улиралд 70.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 1.4 дахин өссөн үзүүлэлт юм.
- Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад орлого 0.1 тэрбум төгрөгөөр, зарлага 0.6 тэрбум төгрөгөөр өссөн бол 1.1 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан байна.

ХОМК-ИЙН ОРЛОГЫН БҮТЭЦ

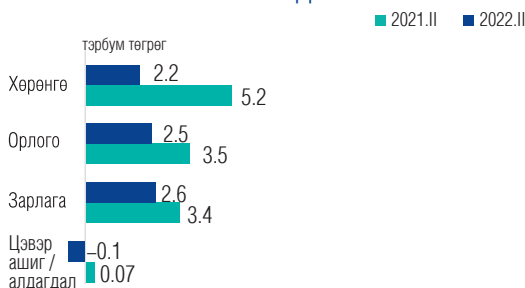
- Үйл ажиллагааны орлого
- Хүүгийн орлого
- Ногдол ашгийн орлого
- Бусад орлого

ХОМК-ИЙН ЗАРДЛЫН БҮТЭЦ

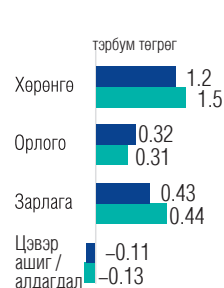

- Борлуулалтын маркетингийн болон ерөнхий ба удирдлагын зардал
- Санхүүгийн зардал

ХААБ-ИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

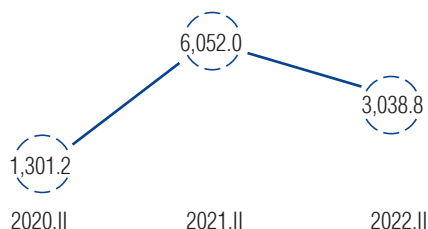
КАСТОДИОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

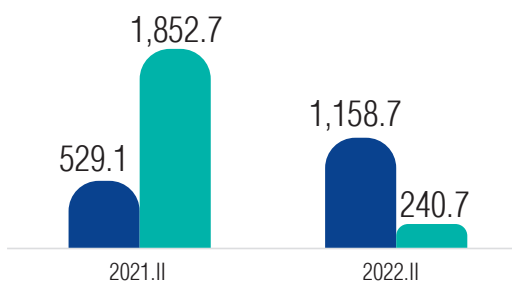
ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

ТОП-20 ИНДЕКСИЙН ХЭЛБЭЛЗЭЛ

- Хувьцааны үнийн хэлбэлзлийг ТОП-20 индексийн хүрээнд тооцоход 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 3,038.8 нэгж байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 3,013.2 пунктээр буурсан үзүүлэлт юм.

■ MSE A ■ MSE B

MSE A БОЛОН MSE Б ИНДЕКСИЙН ХЭЛБЭЛЗЭЛ

- Хувьцааны үнийн хэлбэлзлийг MSE A болон MSE B индексүүдийн хувьд тооцож үзэхэд 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар MSE A индексийн стандарт хазайлт 629.6 нэгжээр өссөн, MSE B индексийн хэлбэлзэл 1,612.0 нэгжээр буурсан үзүүлэлттэй байна.

IPO ХИЙСЭН МЭДЭЭЛЭЛ

- 2005 оноос 2022 оны 2 дугаар улирал хүртэл нийт 27 компани IPO хийж нийт 200.2 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийг анхдагч зах зээлээс татан төвлөрүүлсэн байна.

IPO

27

компани

200.2

тэрбум
төгрөг

FPO

12

компани

58.5

тэрбум
төгрөг

FPO ХИЙСЭН МЭДЭЭЛЭЛ

- Монголын анхны Follow on Public Offering (FPO) буюу нэмж хувьцаа гаргах замаар хөрөнгө татан төвлөрүүлэх арилжаа 2007 онд явагдаж байв.
- 2007 оноос хойш 2022 оны 2 дугаар улиралд давхардсан тоогоор 12 компани 14 удаагийн арилжаагаар нийт 58.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийг нэмэлт хувьцаа гаргах замаар татан төвлөрүүлжээ.

КОМПАНИЙН ӨРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН АНХДАГЧ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН АРИЛЖААНЫ МЭДЭЭЛЭЛ

- Монголд бондын анхдагч зах зээлийн арилжаа анх 2001 онд явагдаж байв. 2001 оноос хойш 2022 оны 2 дугаар улирал хүртэл давхардсан тоогоор 18 компани 29 удаагийн арилжаагаар нийт 751.6 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийг татан төвлөрүүллээ.

БОНД

18

компани

751.6

тэрбум
төгрөг

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧИН

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

o Дэд бүтцийн байгууллагууд

Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын 2020 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 330 тоот тушаалаар Монгол Улсад хөрөнгийн зах зээл үүсэж, “Монголын Хөрөнгийн Бирж” ХК үүсгэн байгуулагдсаны 30 жилийн ойн баярыг тэмдэглэн өнгөрүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсгийг байгуулсан билээ. Энэ хүрээнд Хөрөнгийн зах зээлийн 30 жилийн ойг тохиолдуулан “Монголын Хөрөнгийн Бирж” ТӨХК болон “Монголын Үнэт Цаасны Арилжаа Эрхлэгчдийн Холбоо” ГҮТББ-тай хамтран үнэт цаас гаргахаар сонирхож байгаа аж ахуйн нэгж, бизнес эрхлэгчдэд урт хугацаат хямд өртөг бүхий хөрөнгийг олон нийтээс хэрхэн амжилттай татан төвлөрүүлэх, үнэ цэнээ өсгөх, цаашид гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдыг хэрхэн татах, тэдний итгэлийг хүлээсэн сайн засаглал бүхий хариуцлагатай компанийг бий болгох, тогтвортой өсөж хөгжих бодит боломжийг таниулах зорилгоор “IPO Mongolia 2022 Forum – Хүртээмжтэй хөрөнгийн зах зээл” арга хэмжээг 2022 оны 4 дүгээр сарын 15-ны өдөр зохион байгуулсан.

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

o Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль

Монгол Улсын Сангийн сайдын 2021 оны 4 дүгээр сарын 05-ны өдрийн 52 дугаар тушаалаар шинэчлэн баталсан “Хөрөнгийн зах зээлийн холбогдох хууль эрх зүйн орчинд шаардлагатай нэмэлт, өөрчлөлт оруулах үүрэг бүхий” ажлын хэсгийн зүгээс “Үнэт цаасны зах зээлийн тухай” хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу Санхүүгийн зохицуулах хорооны цахим хуудсанд байршуулан олон нийт болон мэргэжлийн байгууллагуудын холбогдох саналыг аван, хуулийн төслийг эцэслэн боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлсний дараа 2022 оны Улсын Их Хурлын хаврын чуулганд өргөн мэдүүлэхээр ажиллаж байна.

o Хөрөнгө оруулалтын сангийн журам

Улсын Их Хурлаас 2013 онд Хөрөнгө оруулалтын сангийн тухай хуулийг баталснаас хойших хугацаанд Санхүүгийн зохицуулах хорооны зүгээс хөрөнгө оруулалтын менежментийн компани, хөрөнгө оруулалтын сангийн үйл ажиллагаатай холбоотой харилцааг зохицуулсан журмуудыг батлан мөрдүүлж байгаа бөгөөд олон улсын санхүүгийн зах зээлд хамтын сангийн үйл ажиллагаанд гарч буй зохицуулалтын өөрчлөлт, сангийн хөгжлийн шинэ хандлага, зах зээлийн нөхцөл байдал болон өөрийн орны онцлог, гадаад, дотоодын зөвлөхүүдээс хөрөнгө оруулалтын санг хөгжүүлэх чиглэлээр

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

өгч байсан зөвлөмжид үндэслэн холбогдох журмуудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, зохицуулалтын, орчныг боловсронгуй болгох шаардлага тулгарч байсан.

Үүнтэй холбогдуулан Захиргааны ерөнхий хуульд заасан шаардлагын хүрээнд хөрөнгө оруулалтын, сангийн үйл ажиллагаатай холбоотой 5 журмыг нэг журмын төсөлд нэгтгэсэн бол хөрөнгө оруулалтын, менежментийн компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой 2 журмыг нэг журмын төсөлд нэгтгэсэн. “Хөрөнгө оруулалтын санг үүсгэн байгуулах, үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, түүнд хяналт тавих журам”-ын төсөл, “Хөрөнгө оруулалтын менежментийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн журам”-ын төслийг Хөрөнгө оруулалтын сангийн тухай хуультай нийцүүлж, хууль болон журмын зохицуулалтын зөрүүг арилгаж, хамтын болон хувийн хөрөнгө оруулалтын сангийн үйл ажиллагаа, баримт бичгийг бүртгүүлэх, тавигдах нөхцөл, шаардлагатай холбоотой харилцааг нарийвчлан зохицуулж, хялбаршуулах замаар журмын төслүүдийг боловсруулж, тус журмуудыг Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдрийн 275, 276 дугаар тогтоолоор тус тус баталж, захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2022 оны 6 дугаар сарын 08-ны өдрийн 5850, 5851 дугаарт тус тус бүртгэсэн.

o Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны журам

Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2011 оны 266 дугаар тогтоолоор баталсан “Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргах, бүртгэх, тусгай зөвшөөрөл олгох тухай журам”-ыг Захиргааны ерөнхий хуульд нийцүүлэх ажлын хүрээнд хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргах болон үнэт цаасжуулалттай холбоотой олон улсын зохицуулалт, хөгжингүй орнуудын туршлагыг судалж, зах зээлийн эрэлт, хэрэгцээнд нийцсэн шинэлэг зохицуулалтыг нэмэлт, өөрчлөлтөөр оруулахаар ажиллаж байна. Үүнтэй холбогдуулан “Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас гаргах, бүртгэх, тусгай зөвшөөрөл олгох тухай журам”-ын төслийг Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны тухай хууль, зах зээлийн нөхцөл байдал, өөрийн орны онцлогтой нийцүүлж боловсруулсан бөгөөд Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 6 дугаар сарын 22-ны өдрийн 360 дугаар тогтоолоор баталсан.

ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Нийт хөрөнгө

431.4 тэрбум төгрөг

Хөрөнгийн өсөлт **0.6%**

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Даатгалын нягтрал

73,462 төгрөг

Нягтралын өсөлт
20.2%

Хүртээмжтэй байдал

Зуучилсан даатгалын
болон давхар даатгалын
хураамж

38.0 тэрбум төгрөг

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Цэвэр ашиг
9.2
тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Давхар даатгалд
төлсөн хураамж
20.5%

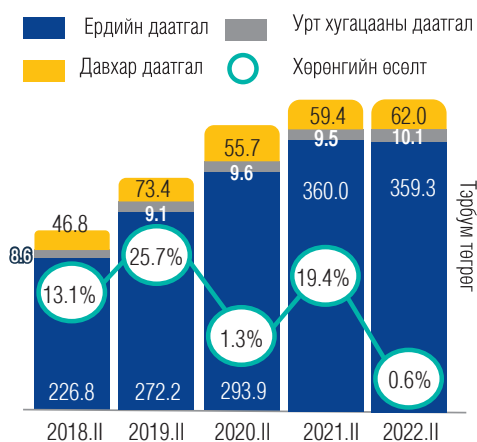
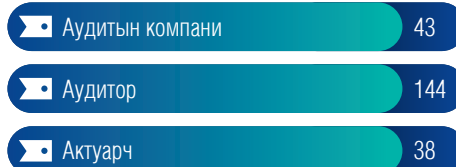
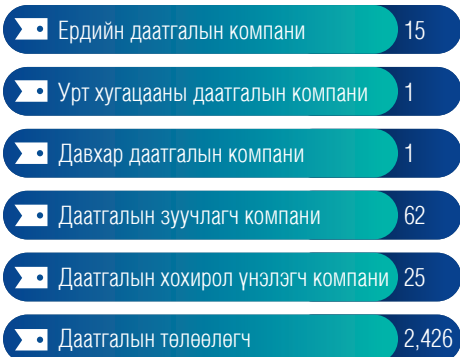
Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН БҮТЭЦ

Санхүүгийн зохицуулах хорооноос олгосон тусгай зөвшөөрөл, зөвшөөрөл, эрхийн үндсэн дээр тайлант үед нийт 329 даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлэгч, аудитын компани, актуарч, аудитор мөн 2,426 даатгалын төлөөлөгч үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

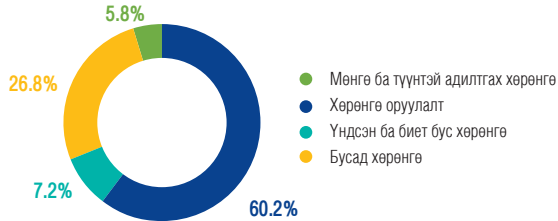

ДААТГАЛЫН КОМПАНИУДЫН НИЙТ ХӨРӨНГӨ

- Тайлант улиралд нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 0.6 хувиар өсөж 431.4 тэрбум төгрөгт хүрсэн бол 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад 52.9 хувиар өсжээ.
- Ердийн даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн хэмжээ бусад даатгалын төрөлтэй харьцуулахад өмнөх оны мөн үеэс 0.2 хувиар буурч 359.3 тэрбум төгрөгт хүрч, салбарын нийт хөрөнгийн 83.3 хувийг эзэлж байна.
- Урт хугацааны даатгалын компанийн нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 6.3 хувиар өсөж, 10.1 тэрбум төгрөгт хүрч, салбарын 2.3 хувийг эзэлж байна.
- Давхар даатгалын компаниудын нийт хөрөнгө өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 4.4 хувиар өсөж, 62.0 тэрбум төгрөг хүрсэн нь салбарын нийт хөрөнгийн 14.4 хувийг эзэлж байна.

ХӨРӨНГИЙН БҮТЭЦ БА ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВИЙ /НИЙТ ХӨРӨНГӨӨР/

Даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн бүтцийг авч үзвэл 25.2 тэрбум төгрөг буюу 5.8 хувийг мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө, 259.5 тэрбум төгрөг буюу 60.2 хувийг хөрөнгө оруулалт, 30.9 тэрбум төгрөг буюу 7.2 хувийг үндсэн ба биет бус хөрөнгө /цэвэр дүн/, 115.8 тэрбум төгрөг буюу 26.8 хувийг бусад хөрөнгө тус тус бүрдүүлж байна.

Даатгалын компаниудыг нийт хөрөнгөд эзэлж буй хувиар нь авч үзвэл 9 хувиас дээш хувийг 2 даатгалын, 6–9 хувийг 6 даатгалын, 3–6 хувийг 3 даатгалын, 3 хувиас доош хувийг 6 даатгалын компани бүрдүүлж байна.

Даатгалын болон давхар даатгалын компаниудын нийт хөрөнгөд эзлэх хувь

Үндэсний давхар даатгал

Мандал даатгал

Миг даатгал

Ард даатгал

Монгол даатгал

Практикал даатгал

Тэнгэр даатгал

Бодь даатгал

Хаан даатгал

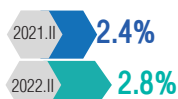
Номин даатгал

Амар даатгал

Мөнх даатгал

Монре даатгал

Нэйшнл лайф даатгал

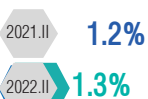
Улаанбаатар хотын даатгал

Ган зам даатгал

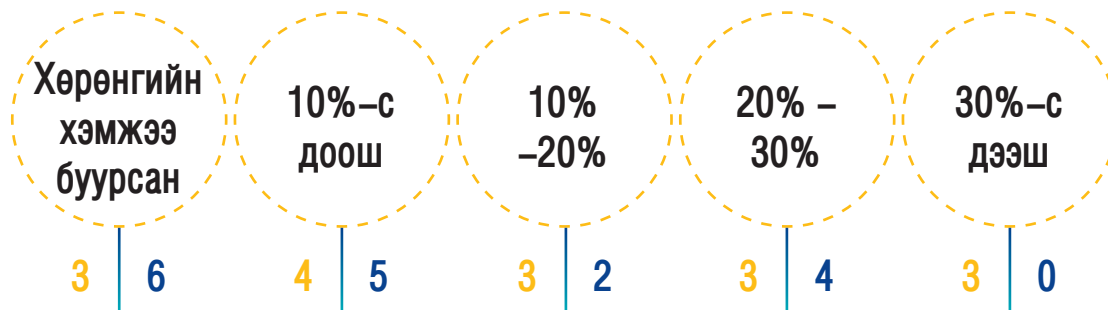
Алфа Агула даатгал

ДААТГАЛЫН КОМПАНИЙН ХӨРӨНГИЙН ӨСӨЛТИЙН ТАРХАЛТ

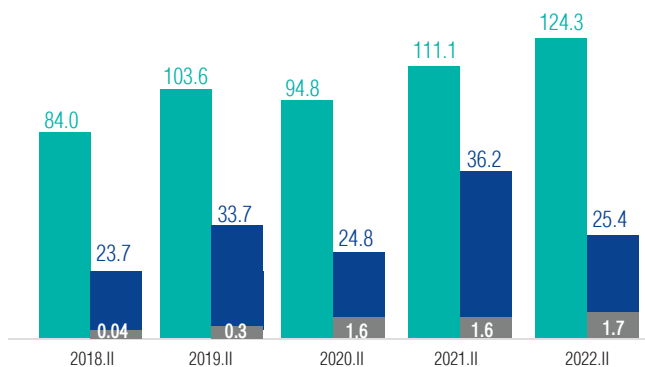
Нийт даатгалын компаниудын хөрөнгийн дундаж өсөлт 2021 оны 2 дугаар улиралд 17.1 хувь байсан бол тайлант улиралд 4.8 хувьтай байна. Харин хөрөнгийн өсөлтөөр бүлэглэвэл 20–30 хувийн өсөлттэй 4, 10–20 хувийн өсөлттэй 2, 10 хувиас доош өсөлттэй 6, хөрөнгийн хэмжээ буурсан 5 даатгалын компани байна.

2021.II / 2022.II

Жич: 2021 оны 2 дугаар улиралд ердийн даатгалын компанийн тоо нэгээр нэмэгдсэн болно.

- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын нийт хураамж
- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын давхар даатгалын хураамж
- Дотоодын давхар даатгалын компанийн нийт хураамж

НИЙТ ХУРААМЖ

- Тайлант улиралд ердийн болон урт хугацааны даатгалын компаниуд нийт 124.3 тэрбум төгрөгийн даатгалын хураамжийг төвлөрүүлжээ.

Үүнээс: ердийн даатгалын компаниуд 122.6 тэрбум төгрөг буюу 98.7 хувь, урт хугацааны даатгалын компани 1.6 тэрбум төгрөг буюу 1.3 хувийг бүрдүүлжээ.

- Нийт 25.4 тэрбум төгрөгийг давхар даатгалын хураамжид зарцуулсны 1.7 тэрбум төгрөг буюу 6.7 хувийг дотоодын давхар даатгагчид төлжээ.
- 2022 оны 2 дугаар улирлын ердийн болон урт хугацааны даатгалын нийт хураамжийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 11.9 хувиар, 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад 48.0 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

ДААТГАЛЫН БОЛОН ДАВХАР ДААТГАЛЫН НӨХӨН ТӨЛБӨР

- Даатгалын компаниудын нийт нөхөн төлбөрийн зардал 2022 оны 2 дугаар улиралд 48.5 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 67.2 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Харин 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад 66.1 хувиар өсжээ.

Үүнээс: ердийн даатгалын компаниудын нөхөн төлбөр 98.6 хувийг бүрдүүлжээ.

- Тайлант улиралд давхар даатгагчийн хариуцсан нөхөн төлбөрийн дүн 6.1 дахин өсөж 6.1 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

НӨӨЦ САН

- Даатгалын салбарын нийт нөөц сангийн хэмжээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1.8 хувиар буурч 185.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн.
- Тайлант улиралд ердийн даатгалын компаниудын нийт нөөц сангийн хэмжээ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2.9 хувиар буурч 155.1 тэрбум төгрөгт хүрсэн бол, урт хугацааны даатгалын компанийн нөөц сан 14.0 хувиар өсөж 3.0 тэрбум төгрөг, давхар даатгалын компанийн нөөц сан 2.9 хувиар өсөж 27.8 тэрбум төгрөг болов.

185.9

Тэрбум төгрөг
2022.II

189.3

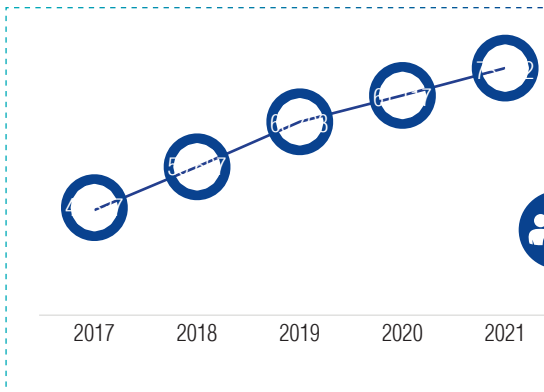
Тэрбум төгрөг
2021.II

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ДААТГАЛЫН НЯГТРАЛ

Даатгалын нягтралын үзүүлэлт буюу нэг хүнд ногдох хураамжийн орлогын харьцаа нь салбарын хүртээмж, эрэлтийг илэрхийлдэг. Хүн амын тоог жилд нэг удаа тооцдог тул даатгалын нягтралыг улирлаар тооцох боломжгүй юм.

- Даатгалын нягтрал 2021 онд 73,462 төгрөг болж 2020 онтой харьцуулахад 20.2 хувиар, 2017 онтой харьцуулахад 63.8 хувиар тус тус өссөн байна.
- Даатгалын нягтралыг ангиллаар авч үзвэл, нэг хүнд ногдох ердийн даатгалын хураамж 20.2 хувиар өсөж 72,921 төгрөг болсон бол урт хугацааны даатгалын хураамж 20.6 хувиар өсөж 541 төгрөгт хүрсэн байна.

ДААТГАЛЫН ГЭРЭЭНИЙ ТОО

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар нийт 803,961 даатгалын гэрээ байгуулагдсан байна. Үүнээс 84.7 хувь буюу 680,597 хувь хүнтэй, 15.3 хувь буюу 123,364 хуулийн этгээдтэй байгуулсан даатгалын гэрээ байв.

ХУВЬ ХҮН **680,597**

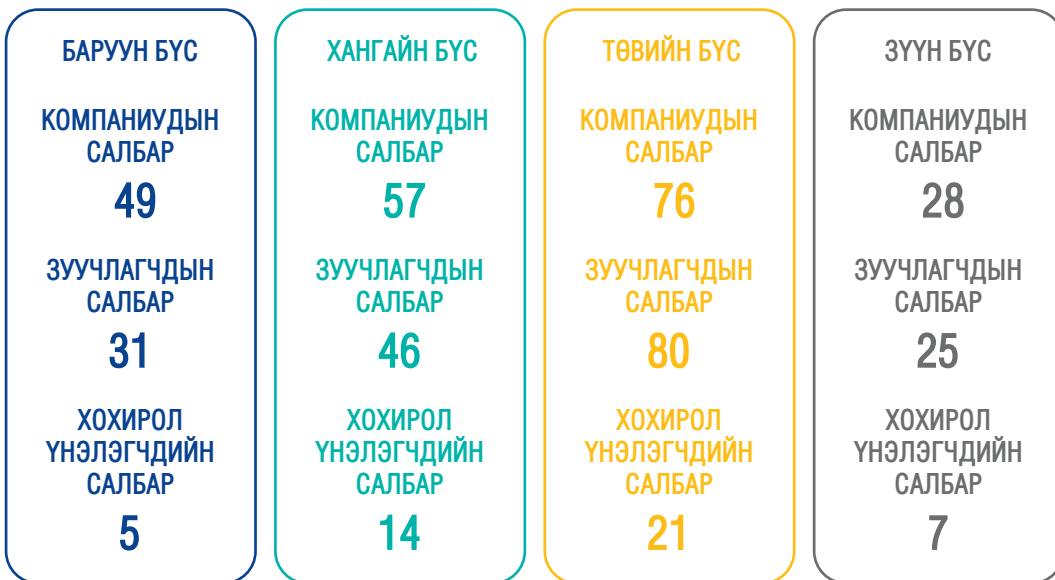
ХУУЛИЙН
ЭТГЭЭД **123,364**

САЛБАР ТӨЛӨӨЛӨГЧ

Орон нутаг

Даатгалын үйлчилгээний хүртээмжийг илэрхийлэгч өөр нэгэн үзүүлэлт нь даатгалын компанийн салбар, зуучлагчдын тоо юм. Тайлант улиралд орон нутагт даатгалын компани, зуучлагч, хохирол үнэлгээний нийт 1,787 төлөөлөгч, 439 салбар, төлөөлөгчийн газар үйл ажиллагаа явуулж байна.

ТӨЛӨӨЛӨГЧИД

482

585

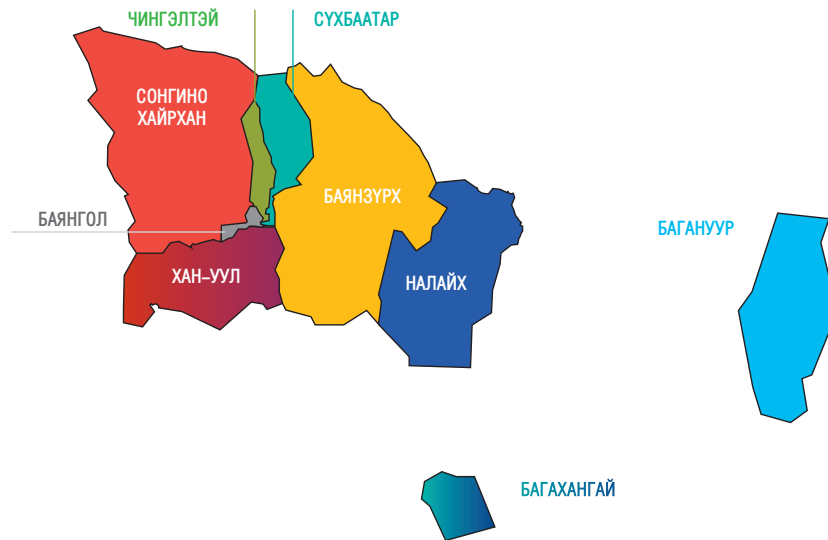
488

232

САЛБАР ТӨЛӨӨЛӨГЧ

Улаанбаатар хот

- 2022 оны 2 дугаар улиралд Улаанбаатар хотод нийт 297 салбар, төлөөлөгчийн газар үйл ажиллагаа явуулсан ба үүнээс даатгалын компанийн 48, даатгалын зуучлагчийн 208, хохирол үнэлэгчийн 41 салбар байна. Эдгээрийг дүүргээр ангилан үзвэл салбар нэгжийн 92.3 хувь нь төвийн 6 дүүрэгт төвлөрчээ.
- Тайланд улиралд Улаанбаатар хотод нийт 639 төлөөлөгч үйл ажиллагаа явуулав.
- Санхүүгийн зохицуулах хороонд бүртгэлтэй даатгалын компанийн төлөөлөгчийн газар 12 байгаагаас БНХАУ–д нэг төлөөлөгчийн газар байна.

	СОНГИНО ХАЙРХАН	ЧИНГЭЛТЭЙ	СҮХБААТАР	БАЯНЗҮРХ
ДААТГАГЧ	4	9	11	5
ЗУУЧЛАГЧ	16	39	47	36
ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ	9	4	8	9
	ХАН-УУЛ	БАЯНГОЛ	НАЛАЙХ	БАГАНУУР
ДААТГАГЧ	3	4	3	8
ЗУУЧЛАГЧ	32	28	6	4
ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ	3	7	0	1
	БАГАХАНГАЙ			
ДААТГАГЧ	1			
ЗУУЧЛАГЧ	0			
ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ	0			

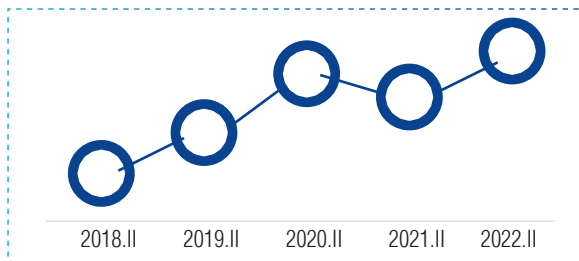
БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

624

Давхардсан даатгалын
бүтээгдэхүүний тоо

23

Даатгалын
хэлбэр

- Ердийн болон урт хугацааны даатгалын нийт 23 хэлбэрээс “Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгал”-аас бусад нь сайн дурын даатгалын хэлбэр юм.
- Давхардсан тоогоор даатгалын бүтээгдэхүүн 2021 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад 24 бүтээгдэхүүнээр өсөж 624 болов. Энэ нь 2018 оны мөн улиралтай харьцуулахад 56 бүтээгдэхүүнээр нэмэгдсэн байгаа юм.

Ердийн даатгалын нийт хураамж

2021.11

2022.11

Ердийн даатгалын нөхөн төлбөр

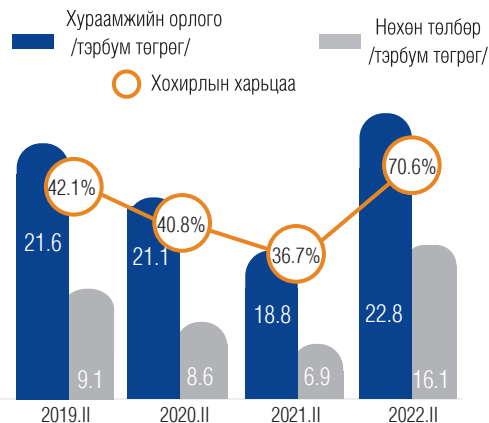
2021.11

2022.11

АЛБАН ЖУРМЫН ДААТГАЛ

- Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын нийт хураамж өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 21.3 хувиар өсөж 22.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь нийт даатгалын хураамжийн орлогын 18.3 хувийг эзэлж байна.
- Нөхөн төлбөр нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 133.3 хувийн өсөлттэй байна. Тайлант улиралд 16.1 тэрбум төгрөгийн нөхөн төлбөр олгосон нь салбарын нийт нөхөн төлбөрийн зардлын 33.2 хувийг бүрдүүлжээ.

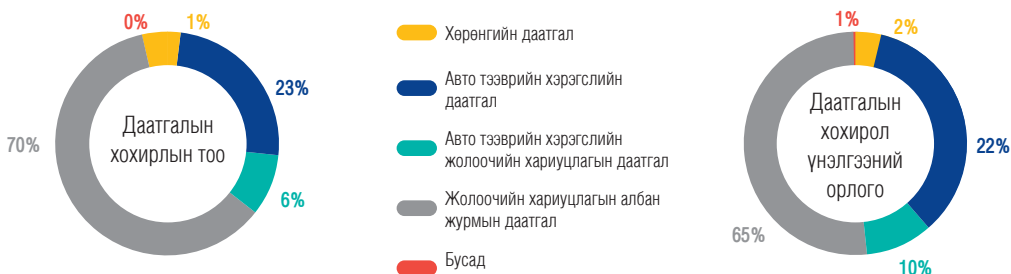

ДААТГАЛЫН ЗУУЧЛАГЧИД

- 2022 оны 2 дугаар улиралд даатгалын зуучлагчдын төвлөрүүлсэн даатгалын болон давхар даатгалын хураамж 38.0 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Харин даатгалын зуучлагчдын зуучлалын шимтгэлийн орлого өмнөх оны мөн үед 6.6 тэрбум төгрөг байсан бол тайлант улиралд 16.7 хувиар өсөж 7.7 тэрбум төгрөгт хүрэв.

ДААТГАЛЫН ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧИД

- Тайлант улиралд даатгалын хохирол үнэлэгч компаниуд нийт 18,600 хохирлыг 21.8 тэрбум төгрөгөөр үнэлэв. Нийт даатгалын хохирол үнэлгээний орлого өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 114.9 хувиар өсөж 1.1 тэрбум төгрөгт хүрэв.

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

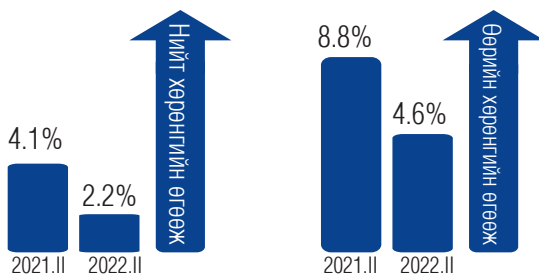
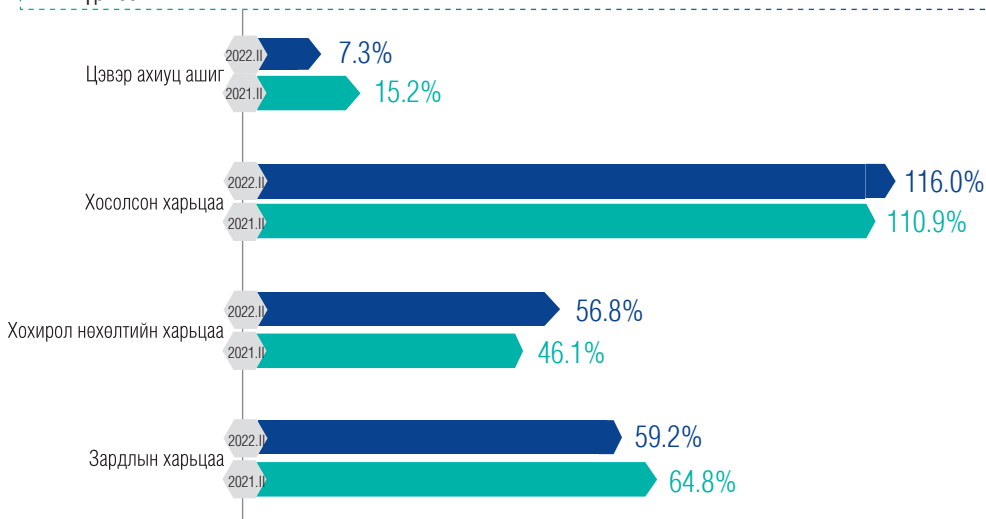
ДААТГАЛЫН КОМПАНИУДЫН ЦЭВЭР АШГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

- Тайланд улиралд даатгалын компаниудын цэвэр ашиг 2021 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад 46.2 хувиар буурч 9.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн. Харин 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад 46.0 хувиар өссөн байна.
- Татварын дараах цэвэр ашгийн өсөлтийг бүлэглэн авч үзвэл цэвэр ашгийн хэмжээ буурсан 9, 50 хувь хүртэлх өсөлттэй 3, 50%-100%-ийн өсөлттэй 1, 100%-аас дээс өсөлттэй 4 даатгалын компани байна.

ГОЛЛОХ ХАРЬЦААНУУД

- Хохирол нөхөлтийн харьцаа 2021 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад 10.7 пунктээр өссөн үзүүлэлттэй байв.
- Тайланд улиралд зардлын харьцаа 5.6 пунктээр буурч 59.2 хувь болжээ.
- Даатгалын салбарын цэвэр ахиуц ашгийн харьцаа тайланд улиралд 7.9 пунктээр буурч 7.3 хувьд хүрлээ.

АШИГТ АЖИЛЛАГААНЫ КОЭФФИЦИЕНТ

- Нийт хөрөнгийн өгөөж 2022 оны 2 дугаар улиралд 1.9 пунктээр буурч 2.2 хувьд хүрлээ.
- Тайланд улиралд өөрийн хөрөнгийн өгөөж 4.2 пунктээр буурч 4.6 хувьд хүрэв.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛ

- Монгол Улсын даатгалын зах зээлийн тулгамдаж буй асуудлын нэг нь валютын ханшийн эрсдэл юм.
- Даатгалын компаниудын дийлэнх нь гадаад улсад давхар даатгуулдаг бөгөөд сүүлийн гурван жилийн хугацаанд 1 жилд дунджаар 70 орчим тэрбум төгрөгийг гадаад улсруу шилжүүлсэн.
- Даатгалын компаниудын гадаад улсад төвлөрүүлсэн давхар даатгалын хураамжийн зардал тайлант улиралд даатгалын нийт хураамжийн 20.5 хувьтай тэнцэж байна.

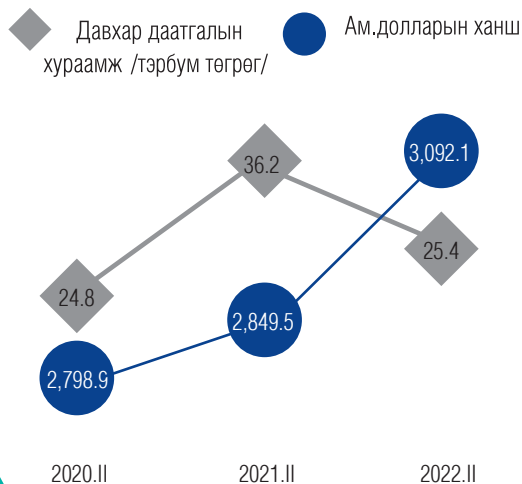
20.5%

Давхар даатгалын
хураамжийн нийт
хураамжид
эзлэх хувь

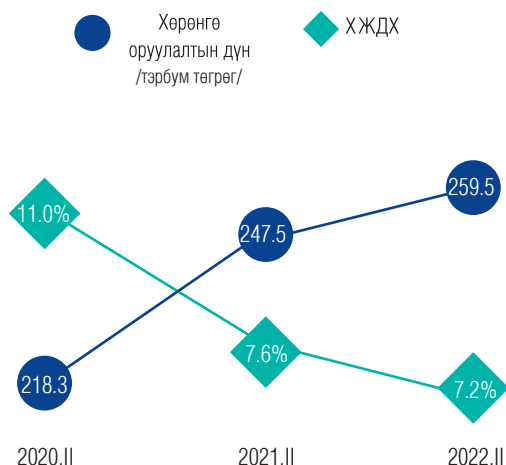
- Тайлант улиралд даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн 60.2 хувийг хөрөнгө оруулалтад хийснээс 70.7 хувь нь хадгаламж, хадгаламжийн сертификат хэлбэртэй байна.
- Хадгаламж, хадгаламжийн сертификат болон үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтаас даатгалын компаниуд 2022 оны 2 дугаар улиралд нийт 11.1 тэрбум төгрөгийн хүүгийн орлого олсон байна.

Хөрөнгө
оруулалтын
дүн
60.2%

Давхар даатгалын хураамж

Даатгалын нийт хөрөнгө оруулалт ба хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүү

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

- Хүртээмжтэй даатгалын асуудлаарх Азийн орнуудын сүлжээ /MEFIN/–ээс 2022 оны 7 дугаар сарын 05–ны өдөр “Ази дахь уур амьсгал, гамшгийн эрсдэлийн даатгал (CDRI)–ийг зохицуулах нь: Бодит байдал ба сонголтууд” сэдвийн хүрээнд сургалт зохион байгуулагдсан бөгөөд сургалтад салбарын мэргэжлийн оролцогчид болон Санхүүгийн зохицуулах хорооны төлөөллүүд идэвхтэй хамрагдав.
- Дэлхийн банкнаас хэрэгжүүлж буй Төсөв, санхүүгийн тогтвортой байдлыг бэхжүүлэх төслийн хүрээнд хөрөнгийн зах зээлийн тусламжтайгаар даатгалын зах зээлийг хөгжүүлэх, дэмжих, холбогдох бодлого, арга замыг тодорхойлох ажлыг хэрэгжүүлэх дотоодын зөвлөхийг сонгон шалгаруулаад байна.
- Chartered Insurance Institution /CII/–аас зохион байгуулдаг “General insurance” сэдэвт сургалтад Санхүүгийн зохицуулах хорооны албан хаагчдыг хамруулахаар Дэлхийн банктай хамтран ажилласан ба цаашдын хамтын ажиллагаа улам өргөжих боломж бүрдсэн.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын 2022 оны 245 дугаар тушаалаар Даатгалын зах зээлийн бодлогын зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн баталж, зөвлөлийн анхны хуралдааныг зохион байгуулсан.
- 2022 оны 5 дугаар сарын 06–ны өдөр даатгалын компаниудын гүйцэтгэх удирдлагуудад зориулсан уулзалт, хэлэлцүүлэг зохион байгуулж, “Даатгалын салбарын 2022 оны 1 дүгээр улирлын үйл ажиллагааны тайлангийн нэгтгэл”–ийг танилцуулсан. Мөн “Эрүүл мэндийн байгууллага болон эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэжлийн хариуцлагын даатгал”, Даатгалын багц дүрмийн хоёрдугаар хавсралт “Даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт, түүнд хяналт тавих журам”–ын шинэчилсэн найруулгын төсөл, “Цахим даатгалын үйл ажиллагаа” зэрэг чиглэлээр хийгдэж буй ажлуудын талаар тус тус мэдээлэл хүргэсэн.
- 2022 оны 5 дугаар сарын 13–ны өдөр “Даатгалын салбарын цахим хэлэлцүүлэг”–ийг зохион байгуулж, даатгалын салбарт цахим шилжилт хийх шаардлага, түүний зохицуулалтын талаар Санхүүгийн зохицуулах хорооноос мэдээлэл хийсэн. Монголын даатгалын холбоо нь даатгалын салбарт хэрэгжүүлж буй цахим үйл ажиллагааны талаар, “Бодь даатгал” ХК, “Тэнгэр даатгал” ХХК нь даатгалын андеррайтинг, бүтээгдэхүүн борлуулалт, нөхөн төлбөр олголт болон бусад үйл ажиллагаанд нэвтрүүлж буй цахим шилжилт, Монголын даатгалын зуучлагчдын холбоо нь даатгалын борлуулалтын сувгийг өргөжүүлэхэд цахим үйл ажиллагааны үүрэг, “Финс брокерс” ХХК нь давхар даатгал, хамтын даатгалын талаар тус тус мэдээлэл өгч, танилцуулсан.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- Жолоочийн даатгалын тухай хуулийн 26.4 дэх заалт, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Санхүүгийн зохицуулах хорооны даргын 2012 оны А/23/24 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан “Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээр дамжин өнгөрөх болон түр хугацаагаар орж ирж байгаа авто тээврийн хэрэгсэл эзэмшигч, өмчлөгчийг жолоочийн даатгалд хамруулах журам”, Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга, Хил хамгаалах ерөнхий газрын даргын 2012 оны 167/05 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан “Хилийн боомтод даатгалын зуучлалын үйл ажиллагаа явуулах компанийг сонгон шалгаруулах журам”-ыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд хилийн бүсэд жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын зуучлалын үйл ажиллагаа явуулах компанийг сонгох Санхүүгийн зохицуулах хороо, Хил хамгаалах ерөнхий газар хамтран 2022 оны 6 дугаар сарын 24-ний өдөр зохион байгуулж, хилийн боомтын багцуудад ажиллах даатгалын зуучлагч компанийг сонгон шалгарууллаа.

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- Даатгалын тухай, Даатгалын зуучлалын тухай болон Жолоочийн даатгалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслүүдийг боловсруулж, Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 38.2-т заасны дагуу хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судалсан судалгаа, хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлсэн үр нөлөөний тайлан, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тайлан болон хуулийн төслийн танилцуулгын хамт Сангийн яаманд хүргүүлсэн. Мөн Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу иргэд, олон нийт болон даатгалын салбарын оролцогчдоос санал авахаар хуулийн төслүүдийг Сангийн яам, Санхүүгийн зохицуулах хорооны цахим хуудсанд байршуулан, ирсэн саналуудын дагуу салбарын мэргэжлийн оролцогчидтой тухай бүр уулзалт зохион байгуулж ажилласан.
- Олон улсад хэрэгжиж буй ногоон даатгалын үйл ажиллагаа, даатгуулагчдад санал болгож буй ногоон даатгалын бүтээгдэхүүн үйлчилгээний талаар судалгаа хийж, Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2019 оны 02 дугаар тогтоолоор баталсан “Даатгалын багц дүрэм”-ийн холбогдох 4 журамд Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 129 дүгээр “Журамд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай” тогтоолоор “Ногоон даатгал”-тай холбогдох зохицуулалтуудыг тусгаж ажиллав.
  - 1 дүгээр хавсралт. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчид тавигдах шаардлага, дагаж мөрдөх үзүүлэлт
  - 2 дугаар хавсралт. Даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт, түүнд хяналт тавих журам
  - 4 дүгээр хавсралт. Даатгалын нөөц санд болон албан журмын даатгалын санд төвлөрүүлэх хөрөнгийн хэмжээ, түүнийг хөрөнгө оруулалтад байршуулахад тавигдах нөхцөл, шаардлага
  - 11 дүгээр хавсралт. Даатгагч болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчоос тайлан, мэдээ, өргөдөл гаргах заавар

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- Эрүүл мэндийн байгууллага, эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэжлийн хариуцлагын даатгалыг заавал даатган эрүүл мэндийн салбарыг хариуцлагажуулах чиглэлээр холбогдох судалгааг хийсний дагуу Эрүүл мэндийн яам болон даатгалын салбарын төлөөллүүдтэй хамтран ажиллаж, хэд хэдэн удаагийн уулзалт зохион байгуулж санал бодлоо солилцсон “Эмнэлгийн мэргэжилтний мэргэжлийн даатгалын хэрэгцээ, шаардлага” сэдэвт хэлэлцүүлгийг 2022 оны 6 дугаар сарын 03-ны өдөр зохион байгуулав. Хэлэлцүүлэгт Эрүүл мэндийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах саналыг танилцуулсан бөгөөд цаашид уг асуудлын хүрээнд дэд ажлын хэсгийг байгуулж, эрүүл мэндийн салбарын албан хаагчдын дунд нээлттэй хэлэлцүүлж, санал авах ажлыг зохион байгуулна.
- Эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог сайжруулах, оновчтой хэлбэрээр хэрэгжүүлэх, эрсдэлийн үнэлгээний аргачлалыг олон улсын жишигт нийцүүлэн өөрчлөх, даатгагчийн эрсдэлийг илүү бодитой, нарийвчилсан, өөрт тохирсон аргаар тооцоолох боломжийг олгох, хөрөнгө оруулалтын эрсдэлийг тодорхойлж, түүний боломжийг нэмэгдүүлэх болон эрсдэлийг тархах зорилгоор Эрсдэлд суурилсан хөрөнгийн аргачлалыг нэвтрүүлэх ажлын хүрээнд Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2019 оны 02 дугаар тогтоолоор баталсан Даатгалын багц дүрмийн хоёрдугаар хавсралт “Даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт, түүнд хяналт тавих журам”-ын шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулан Захиргааны ерөнхий хуулийн дагуу олон нийтээс санал авахаар Санхүүгийн зохицуулах хорооны цахим хуудсанд байршуулсан. Монголын актуарчдын нийгэмлэгтэй 3 удаа, даатгалын компанийн актуарч нартай тус бүр 2 удаа уулзалт зохион байгуулж, холбогдох саналыг авч журмын төслийг эцэслэн боловсруулсан.
- Сангийн сайдын 2022 оны 60 дугаар тушаалаар баталсан Гамшгийн эрсдэлийн даатгалын хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, холбогдох санал зөвлөмжийг боловсруулах ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орж, хурал, уулзалт, хэлэлцүүлэгт тухай бүр оролцсон. Мөн Азийн хөгжлийн банкнаас Ядуурлыг бууруулах Японы сангийн санхүүжилтээр “Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ, төлөвлөлт болон эрсдэл шилжүүлэх чадавхыг бэхжүүлэх” техник туслалцааны төслийн хүрээнд ажиллаж буй Олон улсын зөвлөлттэй уулзан санал солилцож, уг төслөөс боловсруулсан хуулийн төсөлд санал хүргүүлсэн.

БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГА

Нийт хөрөнгө

3.2

их наяд төгрөг

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Хөрөнгийн өсөлт

40.6%

Дундаж зээлийн хэмжээ

1.6 сая төгрөг

Харилцагч

4.7 сая

Хүртээмжтэй байдал

Зээлийн ББСБ

92.8%

7.2%

Зөвхөн гадаад валютын
арилжааны ББСБ

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Нийт орлого

392.0

тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Z индекс

28.0

Чанаргүй зээлийн нийт
зээлд эзлэх хувь

7.0%

Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

- 2022 оны 2 дугаар улиралд СЗХ-ноос олгосон тусгай зөвшөөрөлтэйгээр 527 банк бус санхүүгийн байгууллага үйл ажиллагаа явуулав. Энэ нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1.7 хувиар буурсан, 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад 2.3 хувиар буурсан байна.

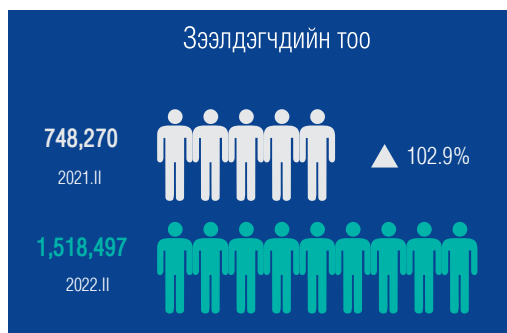
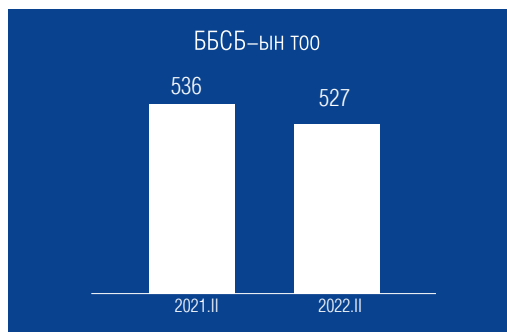

Нийт банк бус санхүүгийн байгууллагуудын 27 буюу 5.1 хувь нь гадаадын хөрөнгө оруулалтаар, 94.9 хувь нь үндэсний хөрөнгө оруулалттай байна.

БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ХӨРӨНГӨ

2022 оны 2 дугаар улиралд банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт хөрөнгийн хэмжээ 3.2 их наяд төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 919.8 тэрбум төгрөгөөр буюу 40.6 хувиар, 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад 2.0 их наяд төгрөгөөр буюу 178.3 хувиар өсжээ.

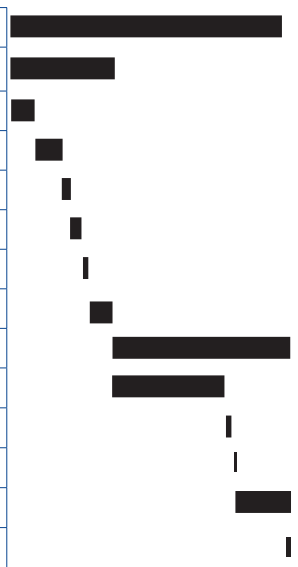
ББСБ-уудын активын бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

Нийт хөрөнгийн дүн	3182.7	100.0%
Эргэлтийн хөрөнгө	3079.6	96.8%
Мөнгөн хөрөнгө	391.3	12.3%
Зээл /цэврээр/	2367.2	74.4%
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт /цэврээр/	16.8	0.5%
Факторингийн тооцооны авлага /цэврээр/	9.5	0.3%
Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө /цэврээр/	18.6	0.6%
Бусад хөрөнгө	276.2	8.7%
Эргэлтийн бус хөрөнгө	103.1	3.2%

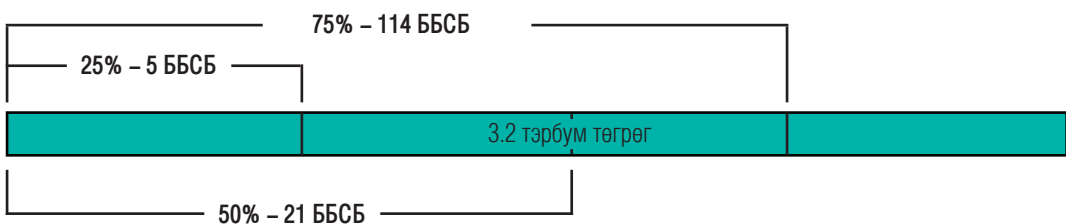
ББСБ-уудын пассивын бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

Нийт өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн дүн	3182.7	100.0%
Өр төлбөр	1201.1	37.7%
Санхүүгийн эх үүсвэр	300.3	9.4%
Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг	395.0	12.4%
Бусад эх үүсвэр	54.2	1.7%
ББСБ-аас гаргасан өрийн бичиг	196.6	6.2%
Төслийн зээлийн санхүүжилт	20.7	0.6%
Бусад өр төлбөр	234.3	7.4%
Эздийн өмч	1981.6	62.3%
Хувьцаат капитал	1230.0	38.7%
Бусад өмч	45.9	1.4%
Сангууд	2.3	0.1%
Хуримтлагдсан ашиг/ алдагдал	632.9	19.9%
Хоёрдогч өглөг	70.5	2.2%

Зах зээлд эзлэх хувь хэмжээ буюу нийт хөрөнгөд эзлэх хувиар нь харвал салбарын нийт хөрөнгийн

- 25 хувийг хамгийн их хөрөнгө бүхий 5 ББСБ;
- 50 хувийг хамгийн их хөрөнгө бүхий 21 ББСБ;
- 75 хувийг хамгийн их хөрөнгө бүхий 114 ББСБ эзэлж байна.

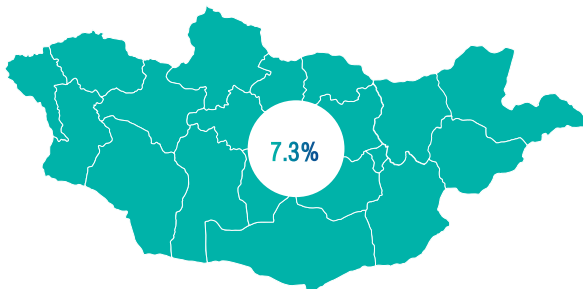
	ББСБ–ын тоо		Нийт хөрөнгө		Нийт зээл		Зээлийн багцад эзлэх чанаргүй зээлийн эзлэх хувь	Харилцагчдын тоо	
	Тоо	%	Хэмжээ /тэрбум төг/	%	Хэмжээ /тэрбум төг/	%		Тоо	%
Топ 25 %	5	0.9%	852.8	26.8%	695.4	27.8%	4.6%	205,190	4.3%
Топ 50 %	21	4.0%	1,592.6	50.0%	1,325.5	53.0%	4.7%	3,881,540	81.7%
Топ 75 %	114	21.6%	2,389.2	75.0%	1,952.0	78.1%	5.9%	4,626,312	97.5%
САЛБАРЫН НИЙТ	527	100.0%	3,182.7	100.0%	2,497.8	100.0%	7.0%	4,748,336	100.0%

Банк бус санхүүгийн салбарын нийт хөрөнгийн 25, 50 болон 75 хувийг бүрдүүлж буй банк бус санхүүгийн байгууллагуудын зээлийн үлдэгдэл салбарын нийт зээлийн үлдэгдлийн 27.8, 53.0 болон 78.1 хувийг тус тус эзэлж байна. Нийт хөрөнгө болон нийт зээлийн үлдэгдлийн эзлэх хувь ойролцоо хэдий ч нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь харгалзан 4.6, 4.7 болон 5.9 хувьтай байна. Өөрөөр хэлбэл салбарт эзлэх хувь өндөртэй банк бус санхүүгийн байгууллагуудын зээлийн чанар салбарын дундажтай харьцуулахад сайн байна.

Салбарын нийт хөрөнгийн 50 хувийг бүрдүүлж буй 21 банк бус санхүүгийн байгууллагын зарим нь үйл ажиллагаандаа технологийн дэвшлийг ашиглан, хүртээмжтэй байдлаар үйлчилгээ үзүүлдэг тул нийт үйлчлүүлэгчдийн 94.7 хувь нь зөвхөн эдгээр банк бус санхүүгийн байгууллагуудын харилцагчид байна.

	ББСБ–ын тоо	Нийт хөрөнгө		Нийт зээл		Харилцагчдын тоо	
		Хэмжээ /тэрбум төг/	%	Хэмжээ /тэрбум төг/	%	Тоо	%
Дотоодын хөрөнгө оруулалт бүхий	500	2,735.9	85.7%	2,121.3	84.9%	4,623,911	97.4%
Гадаадын хөрөнгө оруулалт бүхий	27	446.8	14.3%	376.5	15.1%	124,425	2.6%

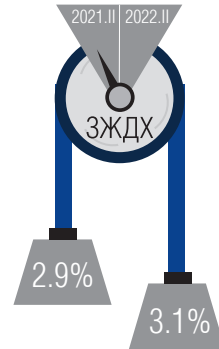
Нийт гадаад хөрөнгө оруулалт бүхий банк бус санхүүгийн байгууллагуудын 40.7 хувь буюу 11 нь Япон улсын, 25.9 хувь буюу 7 нь БНСУ–ын, 7.4 хувь буюу 2 нь АНУ–ын, мөн 2 нь Их Британи улсын, үлдсэн нь ОХУ, БНХАУ, Малайз, Хонг Конг улсын тус бүр нэг хөрөнгө оруулалттай байна. Гадаадын хөрөнгө оруулалттай банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хувьд салбарын нийт хөрөнгийн 14.3 хувийг эзэмшдэг бөгөөд нийт харилцагчдын 2.6 хувьд үйлчилгээ үзүүлдэг байна.

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт хөрөнгө Монгол Улсын ДНБ–ий 7.3 хувьтай тэнцэхүйц хэмжээнд байна.

Зээлийн хүү: 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар банк бус санхүүгийн байгууллагуудын олгосон зээлийн жигнэсэн дундаж сарын хүү 3.1 хувьд хүрч өмнөх оны мөн үеэс 0.2 пунктээр өсчээ. 2018 мөн үетэй харьцуулахад 0.2 пунктээр буурсан үзүүлэлттэй.

НИЙТ ЗЭЭЛ

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар салбарын нийт зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 58.9 хувиар буюу 925.9 тэрбум төгрөгөөр, 2018 оны 2 дугаар улирлаас 2.3 дахин буюу 1.7 их наяд төгрөгөөр өссөн дүнтэй байна.

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар нийт зээлийн үлдэгдлийн 96.9 хувийг төгрөгөөр олгосон зээл, үлдсэн 3.1 хувийг валютаар олгосон зээл эзэлж байна.

96.9%

ХЭВИЙН

89.1%

+1.7%

ХУГАЦАА ХЭТЭРСЭН

3.9%

+1.0%

ЧАНАРГҮЙ

7.0%

-2.7%

2.4 их наяд төгрөг | Олгосон зээл

Төлөгдсөн зээл | 1.9 их наяд төгрөг

Бөөний болон жижиглэн худалдаа

9.4%

8.9%

Барилга

4.5%

4.5%

Уул, уурхайн олборлолт

0.8%

0.9%

Машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ

3.2%

3.1%

Байр сууц болон хоол хүнсээр үйлчлэх үйлчилгээ

1.6%

1.5%

Боловсруулах үйлдвэр

0.9%

1.0%

Хөдөө аж, ахуй

0.6%

0.7%

Бусад

79.0%

79.4%

88.8%

ЗЭЭЛИЙН ҮЛДЭГДЭЛ

92.5%

ОЛГОСОН ЗЭЭЛ

92.1%

ТӨЛӨГДСӨН ЗЭЭЛ

11.2%

7.5%

7.9%

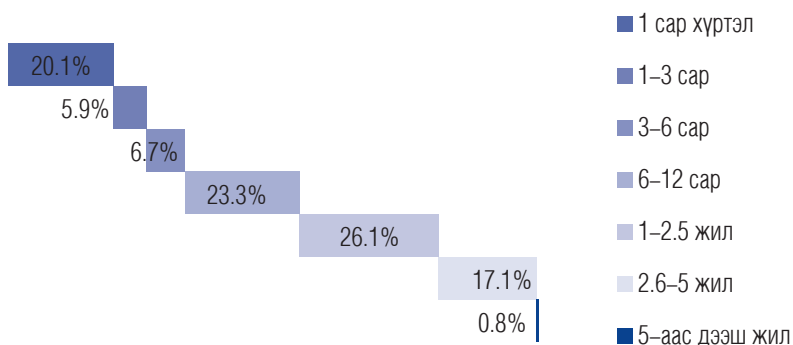
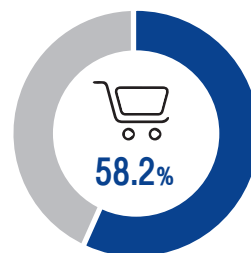
2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар нийт зээлийн үлдэгдлийн 88.8 хувь нь иргэнд олгосон зээлийн, 11.2 хувь нь хуулийн этгээдэд олгосон зээлийн үлдэгдэл байна.

Олгосон зээл

Төлөгдсөн зээл

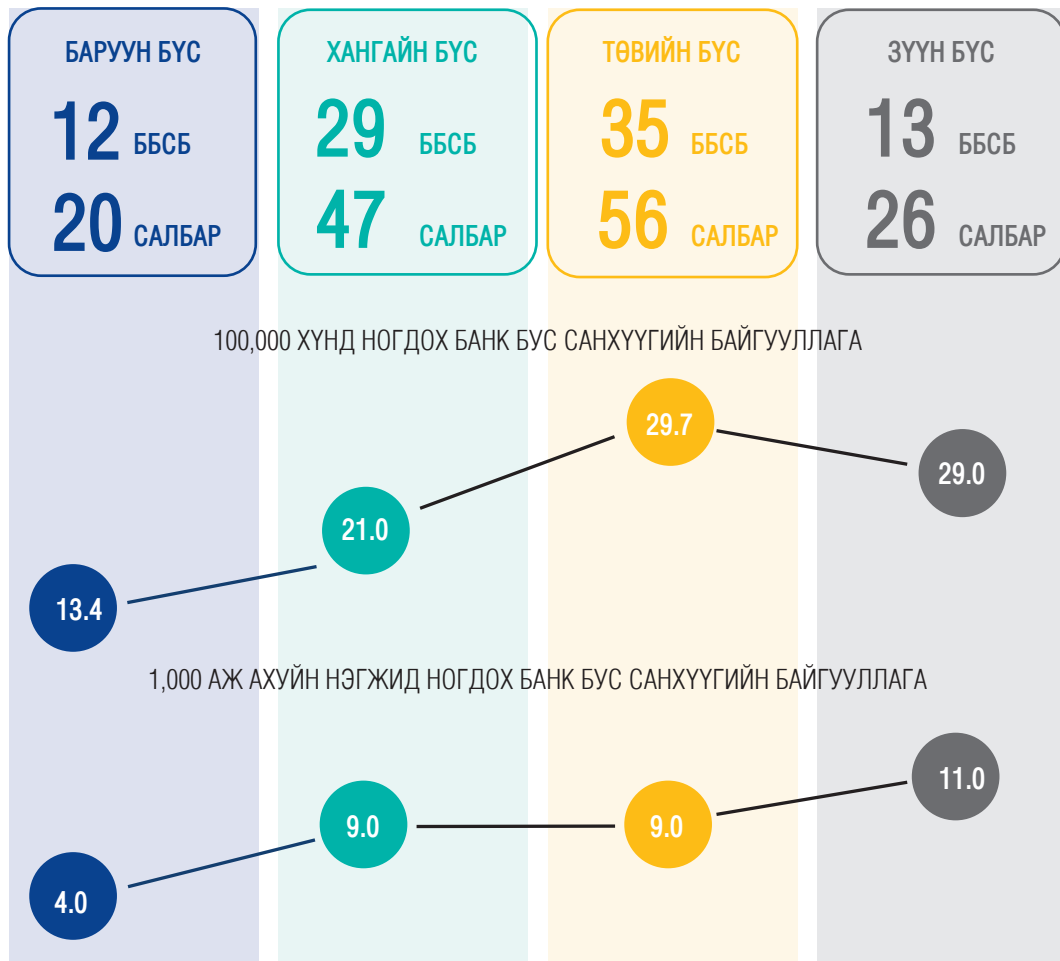
2022 оны 2 дугаар улиралд нийт олгосон зээлийн 52.3 хувь, төлөгдсөн зээлийн 58.2 хувийг хэрэглээний зориулалттай зээл бүрдүүлж байна.

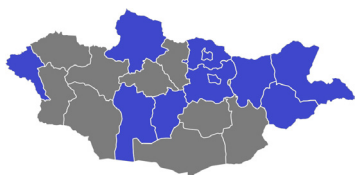

2022 оны 2 дугаар улиралд ББСБ-ын салбарын зээлийн 26.1 хувийг 1-2.5 жилийн хугацаатай зээл, 23.3 хувийг 6-12 сарын хугацаатай зээл, 20.1 хувийг 1 сар хүртэлх хугацаатай зээл, 17.1 хувийг 2.6-5 жилийн хугацаатай олгосон зээл тус тус бүрдүүлж байна.

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

Улсын хэмжээнд тусгай зөвшөөрлийн дагуу үйл ажиллагаа эрхэлж буй 527 банк бус санхүүгийн байгууллага нийт 405 салбартай. Банк бус санхүүгийн байгууллагын байршлыг зураглалаар харуулбал дийлэнх нь буюу 83.1 хувь нь Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

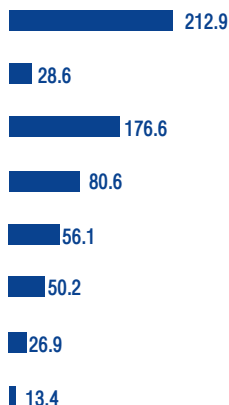

АFI-с санхүүгийн хүртээмжийг тооцоход сонголттой байдлын үзүүлэлт болох дор хаяж 3 санхүүгийн байгууллага бүхий засаг захиргааны нэгжийн хувийг тооцохыг зөвлөсөн байдаг. Нийт 21 аймгийн 57.1 хувь буюу 12 аймагт 3 буюу түүнээс дээш тооны банк бус санхүүгийн байгууллага байна.

1 000 аж ахуйн нэгжид ногдох

100 000 хүн амд ногдох

Улаанбаатар хотод үйлчилгээ эрхэлж буй 438 ББСБ-ын 33.6 хувь нь Сүхбаатар дүүрэгт, 27.6 хувь нь Чингэлтэй дүүрэгт, 16.4 хувь нь Баянгол дүүрэгт, 11.6 хувь нь Баянзүрх дүүрэгт, 8.2 хувь нь Хан-Уул дүүрэгт, 2.3 хувь нь Сонгинохайрхан дүүрэгт, 0.2 хувь нь Багануур дүүрэгт тус тус байршилтай байна.

ББСБ-УУДЫН ХҮРТЭЭМЖ, ГАЗАРЗҮЙН БАЙРШЛААР

- Монгол Улсын хэмжээнд 18–64 насны 100,000 иргэнд 48 банк бус санхүүгийн байгууллага, 1000 аж ахуйн нэгжид 31 банк бус санхүүгийн байгууллага ногдож байна.
- Орон нутгийн хэмжээнд уг харьцаанууд нь 23, 8 байгаа бөгөөд бүс нутгийн хувьд төвийн бүс 100,000 иргэнд 30, зүүн бүс 1000 аж ахуй нэгжид 11 банк бус санхүүгийн байгууллага ногдож байгаагаар банк бус санхүүгийн байгууллагын хүртээмжээр тус тус тэргүүлж байна.
- Улаанбаатар хотын хувьд 100,000 иргэнд 77, 1000 аж ахуйн нэгжид 10 банк бус санхүүгийн байгууллага ногдож байгаа нь хөдөө орон нутгаас хүртээмж сайтай байгааг харуулж байна

Улсын хэмжээнд
100,000 хүнд

47

ББСБ

1,000 аж
ахуйн нэгжид

31

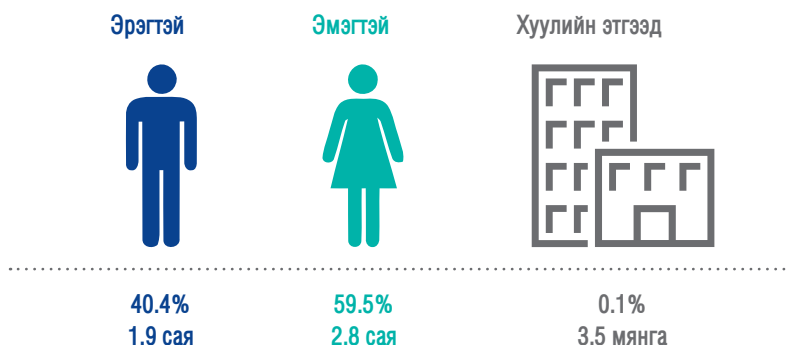
ББСБ

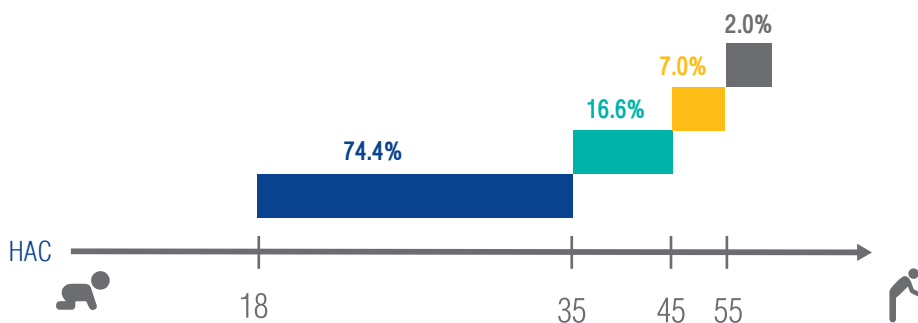
ДУНДАЖ ЗЭЭЛ

- 2022 оны 2 дугаар улиралд Монгол Улсын хэмжээнд банк бус санхүүгийн байгууллагаас нэг зээлдэгч дунджаар 1.6 сая төгрөгийн зээл авсан бол орон нутагт энэхүү үзүүлэлт 3.2 сая төгрөг, Улаанбаатар хотын хувьд 2.4 сая төгрөг байна.
- Харин уг үзүүлэлт өмнөх оны мөн үед улсын хэмжээнд 2.1 сая төгрөг байсан ба тайлант улирлын хувьд банк бус санхүүгийн байгууллагаас зээл авсан нэг зээлдэгчид ногдох зээлийн дундаж хэмжээ 21.3 хувиар буюу 447.2 мянган төгрөгөөр буурчээ.
- Энэхүү бууралт нь зээлдэгчдийн тооны өсөлт зээлийн өсөлтөөс өндөр байгаатай холбоотой.
- Нийт зээлдэгчдийн тоо 1.5 сая байгаа нь давхардсан тоогоор хөдөлмөрийн насны буюу 18–64 настай 100 хүн тутмын 78 нь банк бус санхүүгийн байгууллагаас зээлтэй байна гэсэн үг юм.

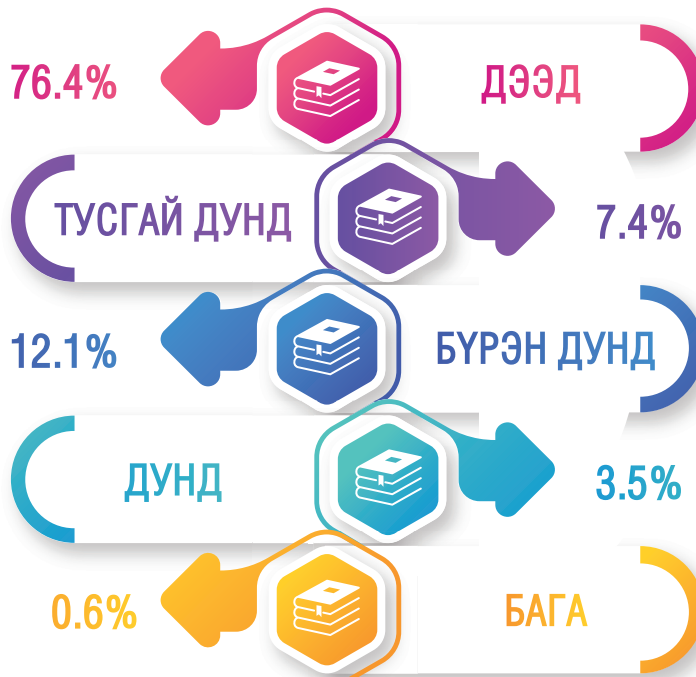
ББСБ-ын харилцагчид

ББСБ-ын зээлдэгчид /насны бүлгээр/

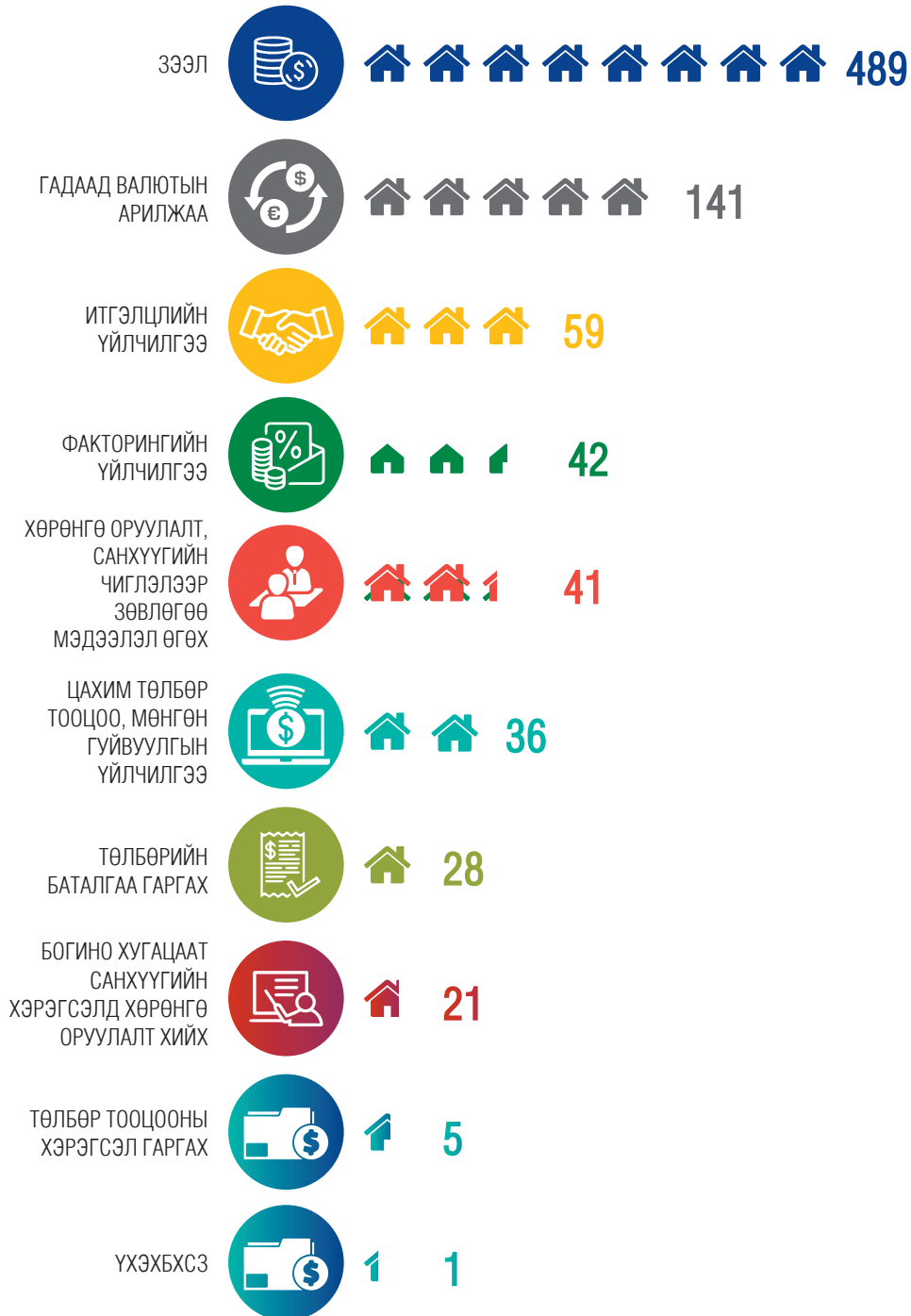

ББСБ-ын зээлдэгчид /боловсролын түвшингээр/

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

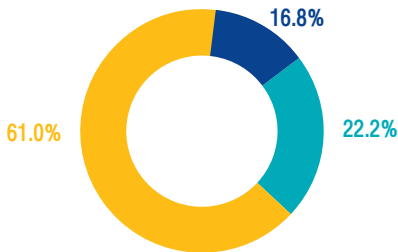
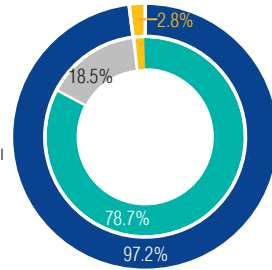
ББСБ-ЫН ТОО, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТӨРЛӨӨР /ДАВХАРДСАН ТООГООР/

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ОРЛОГО

- 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт орлого 392.0 тэрбум төгрөгт хүрэв.
- Нийт орлогын 97.2 хувийг үндсэн үйл ажиллагааны орлого буюу хүүгийн болон хүүгийн бус орлого бүрдүүлж байна. Үүнээс нийт орлогын 78.7 хувь буюу 308.6 тэрбум төгрөгийг хүүгийн орлого, 18.5 хувь нь буюу 72.5 тэрбум төгрөгийг хүүгийн бус орлого бүрдүүлж байна.

- Хүүгийн орлого
- Хүүгийн бус орлого
- Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого
- Үндсэн үйл ажиллагааны орлого

- Арилжааны орлого
- Ханш болон үнэлгээний тэгшитгэлийн орлого
- Санхүүгийн үйлчилгээний орлого

ХҮҮГИЙН БУС ОРЛОГЫН ЗАДАРГАА

- Хүүгийн бус орлогын 61.0 хувийг санхүүгийн үйлчилгээний орлого, 22.2 хувийг ханш болон үнэлгээний тэгшитгэлийн орлого, 16.8 хувийг арилжааны орлого тус тус бүрдүүлж байна.

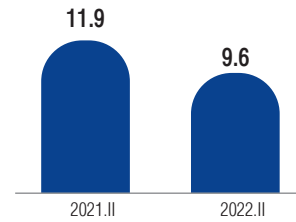
БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ

- Нийт зардал 242.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба 77.5 хувийг үндсэн үйл ажиллагааны зардал буюу хүүгийн болон хүүгийн бус зардал бүрдүүлж байна. Үүнээс нийт зардлын 59.7 хувь буюу 144.9 тэрбум төгрөгийг хүүгийн бус зардал, 17.8 хувь нь буюу 43.2 тэрбум төгрөгийг хүүгийн зардал бүрдүүлж байна.
- Бусад зардлын хувьд үндсэн бус үйл ажиллагааны зардал 3.7 тэрбум, ердийн бус зардал 17.4 сая, орлогын албан татварын зардал 17.5 сая төгрөг байна.

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрсдэлтэй холбоотой гарах зардал буюу болзошгүй эрсдэлийн зардлын хувьд нийт 33.6 тэрбум төгрөг ба үүний 88.6 хувийг зээлийн эрсдэлийн зардал, 9.8 хувийг өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгийн эрсдэлийн зардал, 1.5 хувийг авлагын эрсдэлийн зардал, 0,5 хувийг факторингийн үйлчилгээний эрсдэлийн зардал бүрдүүлж байна.

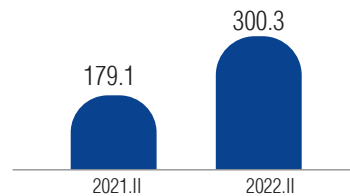
- Факторингийн үйлчилгээ гэдэг нь зээлдүүлэгч буюу үүрэг гүйцэтгүүлэгчээс мөнгөн төлбөрийн үүргийг шаардах эрхээ гуравдагч этгээдэд бүхэлд нь худалдах, энэхүү эрхийг хүлээн авагч нь эрхээ хэрэгжүүлэх болон үүсэн гарах үр дагаврыг бүхэлд нь хариуцах үйл ажиллагааг хэлдэг. 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар салбарын хэмжээнд нийт 9.6 тэрбум төгрөгийн факторингийн цэвэр авлага бүртгэлтэй байна.

Факторингийн үйлчилгээний цэвэр авлага /тэрбум төгрөг/

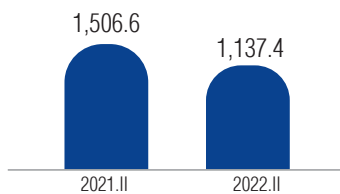

- Салбарын хэмжээнд нийт 59 банк бус санхүүгийн байгууллага итгэлцлийн үйлчилгээ эрхэлж байна.
- Тэдгээрийн үзүүлсэн итгэлцлийн үйлчилгээний нийт өглөг 300.3 тэрбум төгрөг байгаа ба өмнөх оны мөн үеэс 67.7 хувиар өслөө.

Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг /тэрбум төгрөг/

Мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээний орлого /тэрбум төгрөг/

- 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар банк бус санхүүгийн байгууллагууд мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээнээс нийт 1.1 тэрбум төгрөгийн орлогыг олжээ. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 369.2 сая төгрөгөөр буурсан үзүүлэлт юм.
- Салбарын хэмжээнд нийт 36 байгууллага уг үйлчилгээг эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаагаас тайлант улиралд 10 нь уг үйлчилгээнээс орлого олсон байна.

ХУДАЛДСАН, ХУДАЛДАН АВСАН ВАЛЮТЫН МЭДЭЭ

2022 оны 2 дугаар улиралд банк бус санхүүгийн байгууллагууд нийт 5,878.2 тэрбум төгрөгийн валют худалдан авч, 5,757.3 тэрбум төгрөгийн валютыг худалдсан байна. Худалдаж авсан валютын 63.9 хувийг, худалдсан валютын 63.2 хувийг БНСУ-ын вон бүрдүүлж байна.

ВАЛЮТЫН НЭР	Худалдаж авсан	Худалдсан
	Дүн /тэрбум төгрөг/	Дүн /тэрбум төгрөг/
БНХАУ-ЫН ЮАНЬ	731.8	745.7
ОХУ-ЫН РУБЛЬ	715.8	710.9
АНУ-ЫН ДОЛЛАР	75.4	75.8
ЕВРО	16.6	26.3
БНСУ-ЫН ВОН	3,755.9	3,636.7
ЯПОНЫ ИЕН	580.0	559.2
БУСАД	2.7	2.7

ФИНТЕК

36 ББСБ

6 Зөвхөн технологид суурилсан

30 Технологи + Уламжлалт

- Салбарын нийт харилцагчдын 92.8 хувь, зээлдэгчдийн 76.4 хувь нь эдгээр банк бус санхүүгийн байгууллагын харилцагчид буюу технологид суурилсан зээлийн үйлчилгээг хүртэх боломжтой байна.
- Нийт зээлдэгчдийн 36 хувь нь зөвхөн гар утсаараа дамжуулан зээл авч байна.

○ 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар санхүүгийн үйлчилгээнд технологийн дэвшил ашиглаж буй банк бус санхүүгийн байгууллагуудын зээлийн үлдэгдлийн 90.6 хувийг хэвийн зээл, 3.9 хувийг хугацаа хэтэрсэн зээл, 5.5 хувийг чанаргүй зээлийн үлдэгдэл бүрдүүллээ.

92.8%

Зээлийн үлдэгдэл

2.8%

Олгосон зээл

9.5%

Төлөгдсөн зээл

10.3%

90.6%

Хэвийн

3.9%

Хугацаа хэтэрсэн зээл

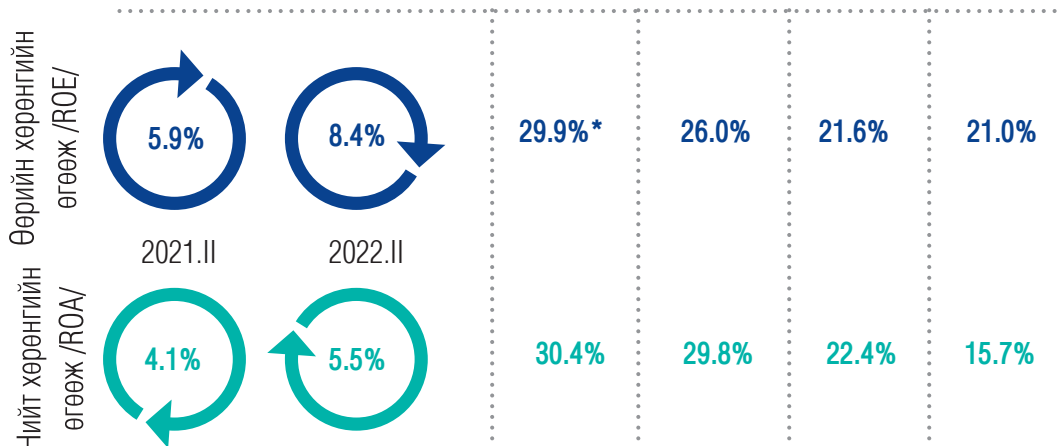
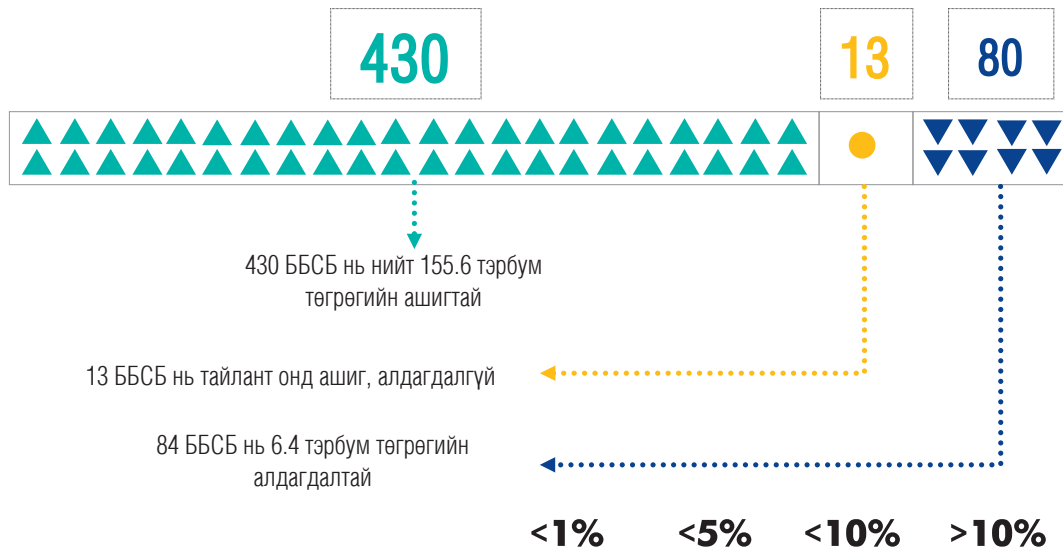
5.5%

Чанаргүй

Зөвхөн технологид суурилсан зээл олгодог банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хувьд салбарын нийт зээлийн үлдэгдэлд бага хувь эзэлж байгаа ч олгосон болон төлөгдсөн зээлд эзлэх хувиас харахад эдгээр банк бус санхүүгийн байгууллагуудын зээл эргэлт сайтай байгаа нь харагдаж байна.

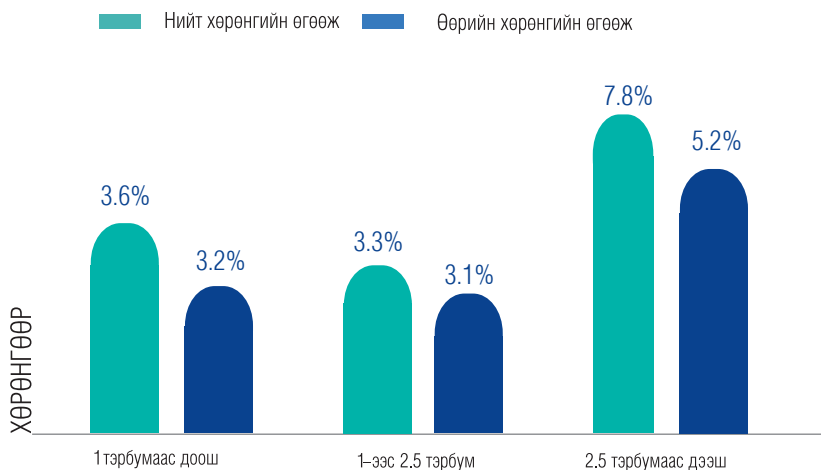
	Нийт зээл		Зээлдэгчийн тоо		1 зээлдэгчид ногдох дундаж зээлийн хэмжээ /мян. төгрөг/
	Хэмжээ /тэрбум төг/	%	Тоо	%	
Финтек	319.8	12.8%	1,159,569	76.4%	275.8
Уламжлалт	2,178.0	87.2%	358,928	23.6%	6,068.0
НИЙТ	2,497.8	100.0%	1,518,497	100.0%	1,644.9

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

ROE болон ROA-ийн харгалзах интервал дахь ББСБ-ын тоо /хувиар/

(*) Жишээ нь: Нийт ББСБ-уудын 29.8 хувь нь 1 хувиас доош өөрийн хөрөнгийн өгөөжтэй ажиллаж байна

НИЙТ БОЛОН ӨӨРИЙН ХӨРӨНГИЙН ӨГӨӨЖИЙН ХАРЬЦАА /ХӨРӨНГИЙН АНГИЛЛААР/

Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын нийт болон өөрийн хөрөнгийн өгөөжийг хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн ангиллаар харахад 1 тэрбумаас доош хувь нийлүүлсэн хөрөнгөтэй банк бус санхүүгийн байгууллагуудын тал хувь нь 0.6 хувиас бага, 1–2.5 тэрбум төгрөгийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгөтэй банк бус санхүүгийн байгууллагуудын тал хувь нь 1.9 хувиас бага, 2.5 тэрбум төгрөгөөс дээш хувь нийлүүлсэн хөрөнгөтэй банк бус санхүүгийн байгууллагуудын тал хувь нь 3.2 хувиас бага нийт хөрөнгийн өгөөжтэй байна. Өөрийн хөрөнгийн өгөөжийн хувьд холбогдох утгууд нь харгалзан 0.6, 2.1 болон 3.9 хувьтай байна.

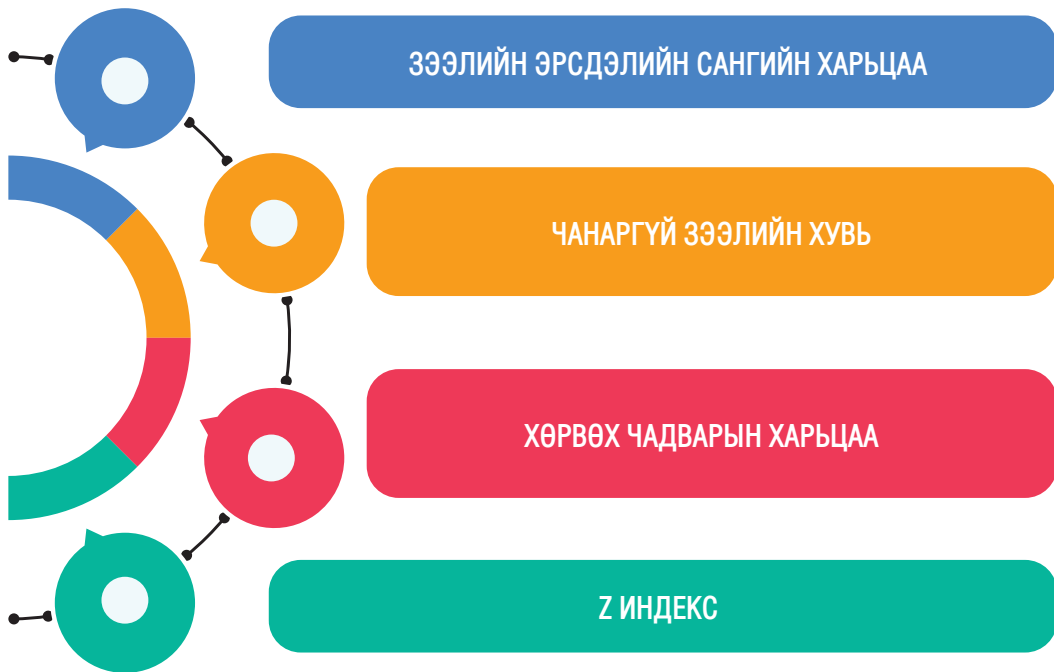
ЗАРДАЛ, ОРЛОГЫН ХАРЬЦАА

Зардал, орлогын харьцаа: Банк бус санхүүгийн байгууллагууд нэг төгрөгийн орлого олохын тулд дунджаар хэдэн төгрөгийн зардал гаргаж буйг тооцдог харьцаа болох зардал, орлогын харьцаа тайлант улиралд 48.0 хувь гарсан буюу өмнөх оны мөн үеэс 2.1 пунктээр өсжээ. Өөрөөр хэлбэл банк бус санхүүгийн байгууллагууд 100.0 төгрөгийн орлого олохын тулд дунджаар 48.0 төгрөгийн зардал гаргаж байна гэсэн үг юм.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

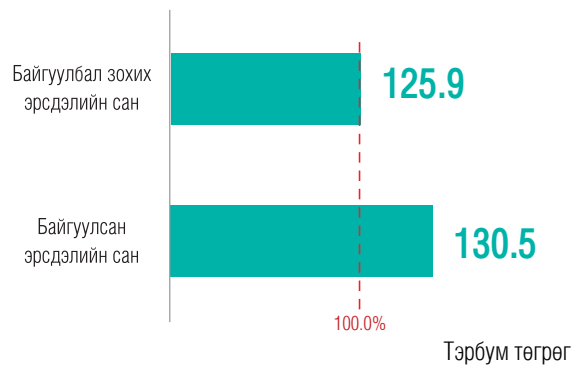
- o AFI –с санхүүгийн хүртээмж болон санхүүгийн тогтвортой байдлыг тодорхойлох зөвлөмж зааврын дагуу банк бус санхүүгийн байгууллагуудын дараах 4 үзүүлэлтийг тооцож байна. Үүнд:

ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ХАРЬЦАА

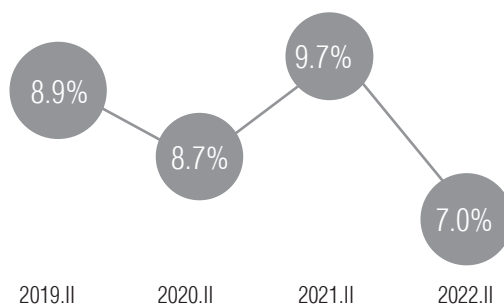
- o Тайлант улиралд уг харьцаа 103.7 хувь гарч байгуулбал зохих эрсдэлийн санг бүрдүүлж чадсан бөгөөд эрсдэлийг 103.7 хувиар нөхөх чадамжтайг харуулжээ.
- o Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 2.4 пунктээр өссөн үзүүлэлт юм.

103.7%

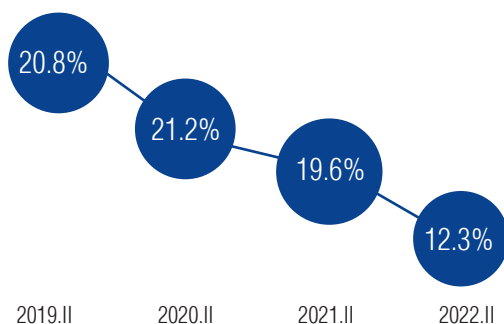
ЧАНАРГҮЙ ЗЭЭЛИЙН ХУВЬ

Тайлант улиралд чанаргүй зээлийн хэмжээ 174.2 тэрбум төгрөгт хүрч чанаргүй зээлийн нийт зээлд эзлэх хувь 7.0 хувь болж буурсан. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 2.7 пунктээр өссөн байна.

ХӨРВӨХ ЧАДВАРЫН ХАРЬЦАА

- Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийг нийт хөрөнгөд харьцуулсан харьцаа буюу хөрвөх чадвар тайлант улиралд 12.3 хувь болжээ.
- 2022 оны 2 дугаар улиралд мөнгөн хөрөнгийн бууралт 11.8 хувьтай байгаа нь нийт хөрөнгийн өсөлтөөс 52.5 пунктээр бага байгаа тул хөрвөх чадвар өмнөх оны мөн үеэс 7.3 пунктээр буурсан байна.

Z ИНДЕКС

Z индекс нь банк бус санхүүгийн байгууллагын дампуурах магадлалыг харуулдаг ба активын өгөөж болон өөрийн хөрөнгийн харьцааны нийлбэрийг активын өгөөжийн хэлбэлзэлд харьцуулж тооцдог. Z индексийн утга ашигт ажиллагаа болон өөрийн хөрөнгийн хөшүүрэг өндөр байх үед их гарах ба өгөөжийн хэлбэлзэл ихтэй үед буюу орлогын тодорхойгүй байдал их үед бага гарна. Өөрөөр хэлбэл индексийн их утга нь эрсдэл багатай, тогтвортой байдлыг илэрхийлдэг. 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар банк бус санхүүгийн салбарын Z индекс өмнөх оны мөн үеэс 0.8 нэгжээр өсөж 28.0 боллоо.

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

Санхүүгийн зохицуулах хороо нь банк бус санхүүгийн байгууллагын салбарын бодлого зохицуулалтын чиглэлээр дараах олон улсын байгууллага, холбоодтой хамтран ажиллаж байна:

- Азийн хөгжлийн банкнаас хэрэгжүүлэх гэж буй “Дижитал санхүүгийн бүтээгдэхүүн, бизнесийн загварыг дэмжих” төслийн хүрээнд Банк бус санхүүгийн байгууллагын газраас холбогдох саналыг хүргүүлэн ажиллаж байна.
- Санхүүгийн зохицуулах хороо, Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк, Эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадвар судалгааны төвтэй хамтран “Бичил санхүүгийн зах зээлд хүйсийн тэгш оролцоог дэмжих зорилготой хамтын ажиллагааны төлөвлөгөө”-г боловсрууллаа.
- ТоС Холбоо ББСБ-уудын Тогтвортой санхүүгийн тогтолцооны талаарх одоогийн ойлголт, мэдээллийг үнэлэх, тэдгээрийн зээл олгох үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн хүчин зүйлүүдийг тодорхойлох судалгааг эхлүүлэн судалгааны үр дүнд Санхүүгийн байгууллагуудад зориулсан жишиг байгаль орчин, нийгэм, засаглалын удирдлага (БОНЗУ)-ын журмын төслийг боловсрууллаа.
- ОУСК-ийн зүгээс Санхүүгийн зохицуулах хороо, Тогтвортой санхүүгийн холбоо (ТоС холбоо) болон бусад оролцогч талуудтай хамтран Ногоон санхүүжилтийн зах зээлийг хөгжүүлэх төсөл, Нийлүүлэлтийн сүлжээний санхүүжилтийн зах зээлийг хөгжүүлэх төслийн хүрээнд 2022 онд авч хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа, арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулаад байна.
- AFI-н “Хүртээмжтэй ногоон санхүүжилт” ажлын хэсэгт ажиллаж, онлайн хурал, гишүүдэд зориулсан онлайн семинарт тухай бүр оролцож байна.
- Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар, БОАЖЯам, Монголын тогтвортой санхүүгийн холбоо, Сангийн яам, Монголбанк, СЗХ хамтран “Ногоон хөгжлийн сэргэлт-Ногоон санхүүжилт” сэдвийн хүрээнд 2022 оны 3 дугаар сарын 29,30-ны өдрүүдэд бүс нутгийн чуулга уулзалтыг зохион байгуулж, үндэсний тогтвортой замын зургийг баталсан бөгөөд санхүүгийн байгууллагуудад уур амьсгалын өөрчлөлтийн стратеги, бодлогыг нэвтрүүлэх боломж, сорилт хамтын ажиллагааны талаар хэлэлцүүлэв.
- ОУСК-тай хамтран хэрэгжүүлж буй Ногоон санхүүжилтийн зах зээлийг хөгжүүлэх төслийн хүрээнд ББСБ-ын үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэхэд чиглэсэн Байгаль орчин нийгмийн эрсдэлийн үнэлгээний тогтолцоог боловсруулаад байна.
- Санхүүгийн хүртээмжийн нийгэмлэгээс зохион байгуулж буй Хүртээмжтэй ногоон санхүүжилтийн ажлын хэсгийн уулзалтад Санхүүгийн зохицуулах хорооноос санхүүгийн хүртээмжийн шинэ мэдлэг, сургалт болон практик саналуудыг харилцан туршлага солилцохоор 2022 оны 05 дугаар сарын 07,08,09-ний өдрүүдэд оролцов.
- Азийн хөгжлийн банк (АХБ)-тай хамтран 2022 оны 8 дугаар сараас эхлэн хэрэгжүүлэх Финтекийн хууль эрх зүй, зохицуулалтын орчныг хөгжүүлэх (Developing Fintech Legal and Regulatory Frameworks for Mongolia) төслийн баримт бичиг, АХБ, СЗХ-той байгуулах санамж бичгийн төслийг эцэслэх уулзалтыг 2022 оны 8 дугаар сарын 04-ний өдөр цахимаар зохион байгууллаа.

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

Банк бус санхүүгийн байгууллагын салбарын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох чиглэлээр Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлж, салбарт мөрдөгдөх дүрэм, журмуудыг холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн шинэчлэн батлахын зэрэгцээ бодлого, зохицуулалтын дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ:

- Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 02 дугаар сарын 23-ны өдрийн 01 дүгээр хуралдааны тэмдэглэлээр Банк бус санхүүгийн байгууллагуудаас хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээг нэмэгдүүлэх хүсэлтийг хүлээн авах хугацааг 2022 оны 3 дугаар сарын 30-ны өдрийг хүртэл сунгасан.
  - “Банк бус санхүүгийн зээлийн үйл ажиллагааны журам”-ыг Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 04 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 160 дугаар тогтоолоор баталж, Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2022 оны 04 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 5807 дугаарт бүртгүүлсэн.
  - Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг 2022 оны 4 дүгээр сарын 20-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж, УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны 2022 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн хуралдаанаар УИХ-аар хэлэлцүүлэхийг олонхийн саналаар дэмжсэн бөгөөд УИХ-ын 2022 оны 05 дугаар сарын 19-ний өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хуулийн төслийг хэлэлцэх асуудлыг дэмжиж, хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хороонд шилжүүлсэн.
  - Эдийн засгийн байнгын хорооны 2022 оны 05 дугаар сарын 31-ний өдрийн 6 дугаар тогтоолоор хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг хэлэлцүүлэгт бэлтгэх үүрэг бүхий ажлын хэсэг, ажлын хэсэгт мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх дэд ажлын хэсгийг тус тус байгуулан ажиллаж байна.
  - Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн 287 дугаар тогтоолоор “Банк бус санхүүгийн байгууллагын эрсдэлд суурилсан хяналт, шалгалтын журам”-д нэмэлт өөрчлөлт оруулж, Захиргааны хэм хэмжээний актад 2022.06.08-ны өдөр бүртгүүлсэн.
  - “Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн заавар, Санхүүгийн тайлангийн маягт, Дансны нэгдсэн жагсаалт, Санхүүгийн тайлангийн тодруулгын төслийг батлуулахаар Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022.03.09-ний өдрийн №7/897 тоот албан бичгээр Сангийн яаманд хүргүүлсэн.
  - Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 04 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 160 дугаар тогтоолын 3 дахь хэсэгт заасан Финтек зээлийн үйлчилгээ эрхэлж буй ББСБ-уудыг бүртгэх хугацааг Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 06 дугаар сарын 22-ны өдрийн 362 дугаар тогтоолоор 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд сунгасан.
- “Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай” хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4 дэх заалтын хэрэгжилт
- 2022 оны II улирлын байдлаар Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4-т заасны дагуу 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг хөндлөнгийн аудитаар баталгаажуулах үүргийг 82.2% буюу 425 ББСБ, нийтэд мэдээлэх үүргийг 394 ББСБ хэрэгжүүлсэн байна.

ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШОО

Нийт хөрөнгө

271.6 тэрбум төгрөг

Хөрөнгийн өсөлт **0.4%**

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Нийт салбар **63**

Нийт гишүүдийн

42.2%

дээд боловсролтой

Хүртээмжтэй байдал

Хэрэглээ болон түүнтэй
холбогдох бусад
зориулалтаар олгогдсон
зээл

70.5%

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Цэвэр ашиг

6.5

тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

Нийт зээлд эзлэх чанаргүй
зээлийн хувь

3.3%

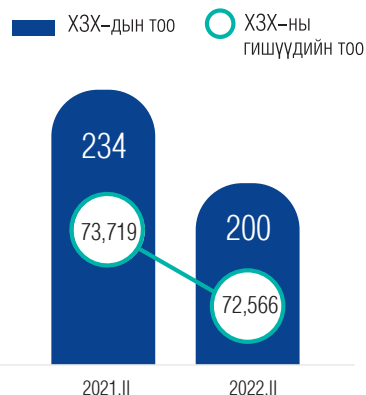
Бодлого зохицуулалт

САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

ХЗХ–ДЫН ТОО БА ГИШҮҮД

- 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр үйл ажиллагаа явуулж буй ХЗХ–дын тоо өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 34–өөр буюу 14.5 хувиар буурч 200 ХЗХ болсон.
- ХЗХ–дын гишүүдийн тоо 2021 оны 2 дугаар улиралд 73,719 байсан бол тайлант үед 1.56 хувиар буурч 72,566 гишүүн болжээ.
- ХЗХ–дын тоо 2018 оны 2 дугаар улиралд 289 байсан бол тайлант улиралд 30.8 хувиар буурсан. Харин ХЗХ–дын гишүүдийн тоо 2018 оны 2 дугаар улиралд 61,177 байсан бол 2022 оны 2 дугаар улиралд 18.6 хувиар өсжээ.

АЖИЛЛАГСАД

688

ХЗХ–дын нийт ажилтнуудын тоо 688 хүрч өнгөрсөн оноос 13.2 хувиар буурсан бөгөөд түүний 71.2 хувь нь эмэгтэй ажиллагсад байна.

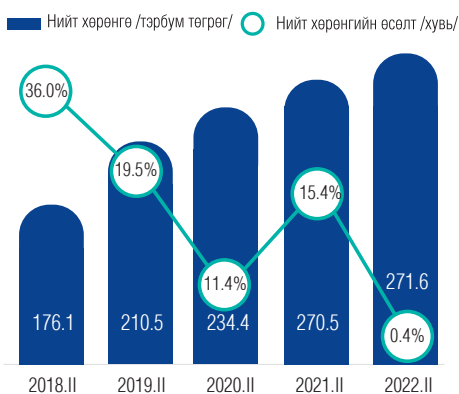
НИЙТ ГИШҮҮДИЙН

34,185

ЗЭЭЛДЭГЧ

37,860

ХАДГАЛАМЖ
ЭЗЭМШИГЧ

НИЙТ ХӨРӨНГӨ, ТҮҮНИЙ ӨСӨЛТ

- Тайлант улиралд нийт хөрөнгө өмнөх оны мөн үеэс 0.42 хувиар өсөж 271.6 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Хөрөнгийн өсөлтийн инерц өмнөх оны мөн үеэс 15.0 пунктээр буурсан.
- Тайлант үеийг 2018 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад ХЗХ–ны нийт хөрөнгийн дүн 95.5 тэрбум төгрөгөөр буюу 54.2 хувиар нэмэгдэж 271.6 тэрбум төгрөгт хүрсэн.

НИЙТ ЗЭЭЛ

217.8

ТЭРБУМ ТӨГРӨГ

НИЙТ ХАДГАЛАМЖ

189.4

ТЭРБУМ ТӨГРӨГ

НИЙТ ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВЬ

- 87.1 хувийг 1.0 тэрбум төгрөгөөс дээш хөрөнгөтэй 28 ХЗХ;
- 5.2 хувийг 500.0 саяас 1.0 тэрбум төгрөгийн хөрөнгөтэй 20 ХЗХ;
- 7.7 хувийг 500.0 сая төгрөгөөс доош хөрөнгөтэй 152 ХЗХ эзэлж байна.

87.1%

28 ХЗХ

1.0 тэрбум төгрөгөөс дээш

5.2%

20 ХЗХ

500.0 сая төгрөгөөс доош

500.0 саяас 1.0 тэрбум

152 ХЗХ

7.7%

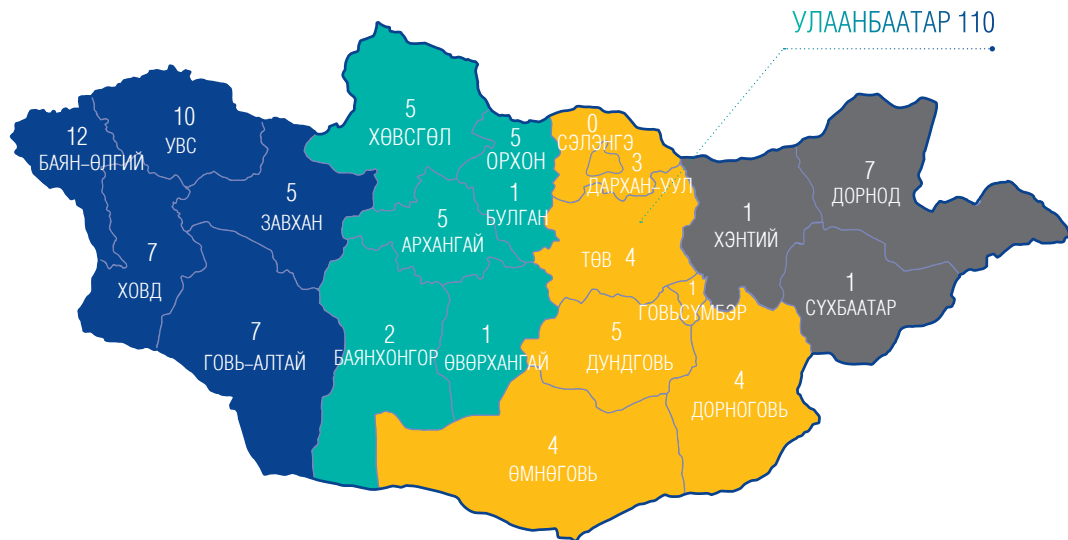
ХЗХ-дын актив болон пассивын бүтэц /тэрбум төгрөгөөр/

Нийт хөрөнгийн дүн	271.6	100%
Эргэлтийн хөрөнгө	267.7	98.6%
Мөнгөн хөрөнгө	35.2	13.0%
Зээл /цэврээр/	212.2	0.1%
Авлага	17.8	78.1%
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	1.3	6.6%
Өмчлөх бусад хөрөнгө /цэврээр/	0.9	0.5%
Эргэлтийн бус хөрөнгө	3.9	0.3%
Үндсэн хөрөнгө /цэврээр/	3.7	1.4%
Биет бус хөрөнгө /цэврээр/	0.2	1.4%
Хөрөнгө оруулалт ба бусад эргэлтийн бус хөрөнгө	0.0	0.1%
Нийт өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн дүн	271.6	0.0%
Өр төлбөр	218.1	100%
Хадгаламж	189.4	80.3%
Богино хугацаат зээл	10.4	69.7%
Бусад богино хугацаат өр төлбөр	14.6	3.8%
Урт хугацаат өр төлбөр	3.7	5.4%
Өөрийн хөрөнгө	53.5	1.4%
Гишүүдийн оруулсан хувь хөрөнгө	26.1	19.7%
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	0.2	9.6%
Хоршоологчдын өмч	27.2	0.1%

- Нийт хөрөнгийн 98.6 хувь нь эргэлтийн хөрөнгө, үлдсэн 1.4 хувь нь эргэлтийн бус хөрөнгө байна.
- Эргэлтийн хөрөнгийн бүрдлийг нийт хөрөнгөд эзлэх хувиар задалвал 13.0 хувийг мөнгөн хөрөнгө, 78.1 хувийг зээлийн цэвэр үлдэгдэл, 6.6 хувийг авлагын үлдэгдэл, 0.9 хувийг бусад хөрөнгө бүрдүүлж байна.
- Эх үүсвэрийн хувьд нийт хөрөнгийн 80.3 хувийг өр төлбөр, 19.7 хувийг өөрийн хөрөнгө бүрдүүлж байна.

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

БАРУУН БҮС

41 ХЗХ

8 САЛБАР

ХАНГАЙН БҮС

19 ХЗХ

17 САЛБАР

ТӨВИЙН БҮС

21 ХЗХ

20 САЛБАР

ЗҮҮН БҮС

9 ХЗХ

11 САЛБАР

УЛААНБААТАР

110 ХЗХ

7 САЛБАР

- Тайлант улиралд нийт 200 ХЗХ-ноос 110 ХЗХ нь Улаанбаатар хотод, 90 ХЗХ нь хөдөө, орон нутагт бүртгэлтэй байна.
- Хөдөө, орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй ХЗХ-дын 45.6 хувь нь баруун бүсэд, 10.0 хувь нь зүүн бүсэд, 21.1 хувь нь хангайн бүсэд, 23.3 хувь нь төвийн бүсэд байршжээ.
- Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа явуулж буй 110 ХЗХ-ны 95.5 хувь нь төвийн зургаан дүүрэгт, 4.5 хувь нь алслагдмал гурван дүүрэгт байршиж байна.

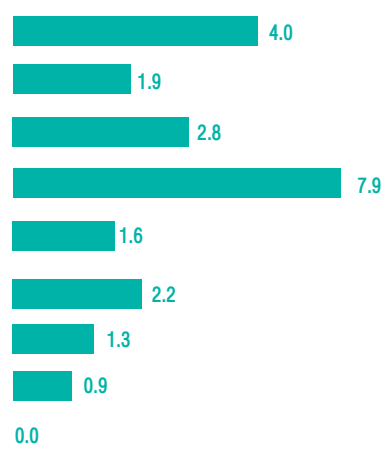

АFI-н санхүүгийн хүртээмжийн тоон мэдээллийн ажлын хэсгээс улс орнуудын санхүүгийн хүртээмжийг үнэлэх үндсэн индикаторуудыг¹ 2013 онд гаргасан. Тус индикаторуудыг ашиглан салбарын хүртээмжтэй байдлыг харуулъя. Үүнийг хөдөлмөрийн насны буюу 18–64 насны 10,000 хүнд ногдох, 1,000 аж ахуйн нэгж (ААН)-д ногдох ХЗХ-дын тоогоор илэрхийлж болно.

10 000 хүнд ногдох ХЗХ-ны тоо

1 000 ААН-д ногдох ХЗХ-ны тоо

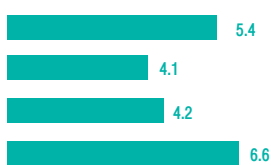
- 1,000 ААН-д ногдох ХЗХ-ны тоогоор Налайх дүүрэг 7.9, Багануур дүүрэг 4.0, Чингэлтэй дүүрэг 2.8, Сонгино Хайрхан дүүрэг 2.2 үзүүлэлттэйгээр тус тус тэргүүлж байгаа бол Баянгол дүүрэг 0.9 гэсэн үзүүлэлттэйгээр хамгийн доогуур жагсаж байна.
- Харин 10,000 хүнд ногдох ХЗХ-ны тоогоор Сүхбаатар, Налайх, Чингэлтэй дүүргүүд тус тус 3.2, 2.7, 2.3 гэсэн үзүүлэлтээр тэргүүлж байна.

¹ <https://www.afi-global.org/sites/default/files/publications/fidwg-core-set-measuring-fi.pdf>

10 000 хүнд ногдох ХЗХ-ны тоо

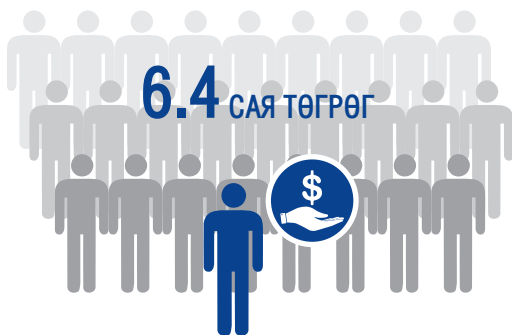

1 000 ААН-д ногдох ХЗХ-ны тоо

Хүртээмжийн үзүүлэлтийг 4 бүсээр ангилахад баруун бүс 10,000 хүнд ногдох, 1,000 ААН-д ногдох ХЗХ-дын тоогоор бусад бүсээс илүү сайн үзүүлэлттэй байна.

Нэг гишүүнд ногдож буй дундаж зээл

ЗЭЭЛИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХҮРТЭЭМЖ

- Улсын хэмжээнд 18-аас 64 насны 57 хүн тутмын нэг нь ХЗХ-нд гишүүнчлэлтэй, зээлийн үйлчилгээг хүртэж байна.
- Дээрх үзүүлэлт нь хөдөө, орон нутагт 64 хүн тутмын нэг байгаа бол Улаанбаатар хотын хэмжээнд 50 хүнд нэг тохиож байна.
- Улсын хэмжээнд ХЗХ-ноос зээл авсан нэг зээлдэгч гишүүн дунджаар 6.4 сая төгрөгийн зээлтэй байна.
- Улаанбаатар хотын хэмжээнд энэ дүн 9.6 сая төгрөг байгаа бол хөдөө, орон нутагт 2.8 сая төгрөг байна.

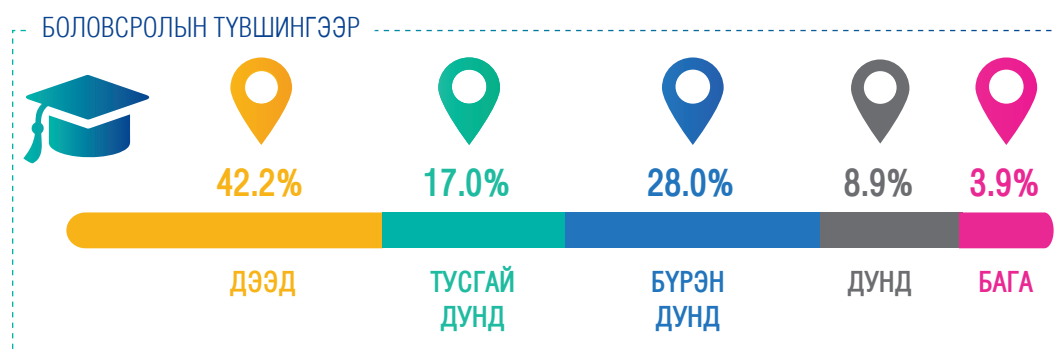
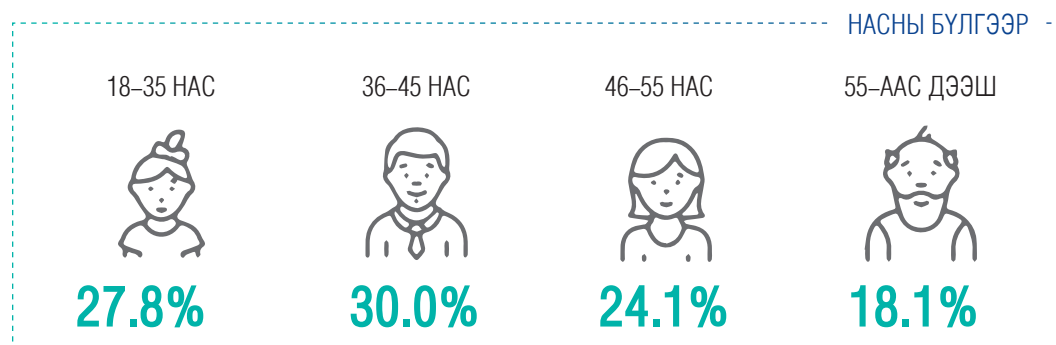
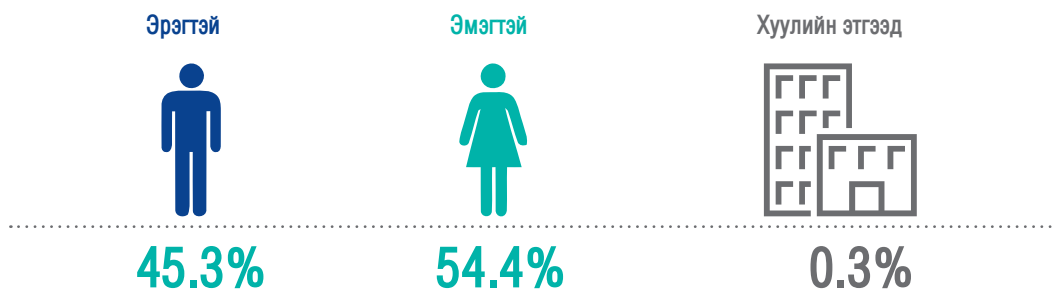
ХАДГАЛАМЖИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХҮРТЭЭМЖ

- Улсын хэмжээнд 18-с 64 насны 51 хүн тутмын нэг нь ХЗХ-нд хадгаламжийн үйлчилгээг хүртэж байна.
- Дээрх үзүүлэлт хөдөө, орон нутагт 56 хүнд нэг байгаа бол Улаанбаатар хотын хэмжээнд 47 хүнд нэг тохиож байна.
- Улсын хэмжээнд ХЗХ-нд хадгаламжтай нэг хадгаламж эзэмшигч гишүүн дунджаар 5.0 сая төгрөгийн хадгаламжтай байна.
- Улаанбаатар хотын хэмжээнд энэ дүн 7.9 сая төгрөг байгаа бол хөдөө, орон нутагт 2.0 сая төгрөг байна.

Нэг гишүүнд ногдож буй хадгаламжийн дундаж хэмжээ

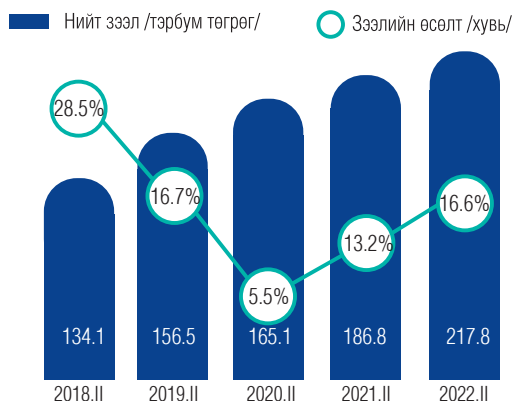
ХЗХ-НЫ ГИШҮҮДИЙН ХҮРТЭЭМЖ

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХЗХ-ДЫН ЗЭЭЛ

- Тайлант улиралд нийт зээлийн хэмжээ 217.8 тэрбум төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 16.6 хувиар өслөө.
- Цэвэр зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 16.7 хувиар өсөж 212.2 тэрбум төгрөгт, зээлийн эрсдэлийн сангийн хэмжээ 11.8 хувиар өсөж 5.6 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Тайлант үеийг 2018 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад ХЗХ-ны нийт зээлийн үлдэгдлийн дүн 83.7 тэрбум төгрөгөөр буюу 62.4 хувиар нэмэгдэж 217.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн.

ХЭВИЙН

94.1%

ХУГАЦАА ХЭТЭРСЭН

2.6%

ЧАНАРГҮЙ

3.3%

ХЗХ-ДЫН ЗЭЭЛИЙН ЧАНАР

- Тайлант үед хэвийн зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 17.3 хувиар өсөж 204.9 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Нийт зээлийн 94.1 хувийг хэвийн зээл эзэлж байна.
- Хугацаа хэтэрсэн зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 10.0 хувиар өсч 5.6 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Чанаргүй зээлийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 4.7 хувиар нэмэгдэж 7.2 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- 2018 оны 2 дугаар улиралтай харьцуулахад нийт чанаргүй зээлийн дүн 1.03 тэрбум төгрөгөөр буюу 12.4 хувиар буурч 7.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн.

ХЗХ-ДЫН ЗЭЭЛИЙН ЗОРИУЛАЛТ

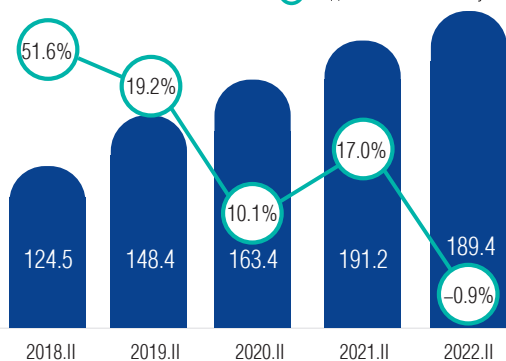
- Нийт олгосон зээлийн 66.2 хувь нь хэрэглээ болон түүнд холбогдох бусад зориулалтаар, 10.7 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдааны салбарт, 4.8 хувь нь хөдөө аж ахуйн салбарт олгогдсон байна.
- Нийт эргэн төлөгдсөн зээлийн 70.5 хувь нь хэрэглээ болон түүнд холбогдох бусад зориулалтаар олгосон зээлээс, 9.3 хувь нь бөөний болон жижиглэнгийн худалдааны үйл ажиллагаанаас, 5.0 хувь нь хөдөө аж ахуйн салбараас эргэн төлөгдсөн байна.

ТӨЛӨГДСӨН ЗЭЭЛ

ОЛГОСОН ЗЭЭЛ

■ Нийт хадгаламж /тэрбум төгрөг/ ○ Хадгаламжийн өсөлт /хувь/

ХЗХ-ДЫН ХАДГАЛАМЖ

- ХЗХ-дын нийт хадгаламжийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 0.9 хувиар буурч 189.4 тэрбум төгрөг боллоо.
- Тайлант үеийг 2018 оны мөн үетэй харьцуулахад ХЗХ-ны нийт хадгаламжийн хэмжээ 64.9 тэрбум төгрөгөөр буюу 52.2 хувиар нэмэгдэж 189.4 тэрбум төгрөгт хүрсэн.

НИЙТ ХАДГАЛАМЖ

- 98.3 хувийг хугацаатай хадгаламж, 1.7 хувийг хугацаагүй хадгаламж бүрдүүлж байна.

98.3%

ХУГАЦААТАЙ

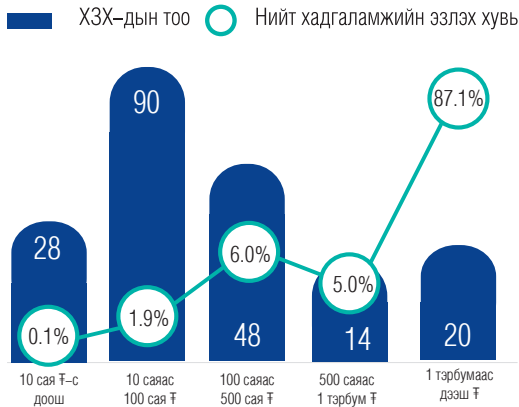

1.7%

ХУГАЦААГҮЙ

- Тайлант онд ХЗХ-дын 98.0 хувь буюу 196 ХЗХ нь нийт 189.4 тэрбум төгрөгийн хадгаламж төвлөрүүлсэн.
- Үлдсэн 2 хувь буюу 4 ХЗХ хадгаламж татаагүй байна.

НИЙТ ХАДГАЛАМЖИД ЭЗЛЭХ ХУВЬ

- 1.0 тэрбумаас дээш төгрөгийн хадгаламжтай 20 ХЗХ нь нийт 164.9 тэрбум төгрөг буюу салбарын нийт хадгаламжийн 87.1 хувийг;
- 10.0 саяас 1.0 тэрбум төгрөгийн хадгаламжтай 152 ХЗХ нь нийт 24.3 тэрбум төгрөг буюу салбарын нийт хадгаламжийн 12.8 хувийг;
- 10.0 саяас доош төгрөгийн хадгаламжтай 28 ХЗХ нь нийт 0.1 тэрбум төгрөг буюу салбарын нийт хадгаламжийн 0.1 хувийг тус тус бүрдүүлж байна.
- Огт хадгаламж татаагүй 4 ХЗХ байна.

1.22%

Хадгаламжийн жигнэсэн
дундаж сарын хүү

2.12%

Зээлийн жигнэсэн
дундаж сарын хүү

	2020.IV	2021.I	2021.II	2021.III	2021.IV	2022.I	2022.II
ЗЖДХ	3.0	2.4	2.5	2.2	2.2	2.1	2.12
ХЖДХ	1.5	1.4	1.4	1.4	1.2	1.1	1.22

БУСАД ТӨРЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЭЛЖ БҮЙ ХЗХ

2021.II

2022.II

Төсөл, хөтөлбөрийг дамжуулан хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа
эрхлэх зөвшөөрөлтэй

80

59

Санхүүгийн түрээсийн үйлчилгээ эрхлэх зөвшөөрөлтэй

3

4

Даатгалын төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа эрхлэх
зөвшөөрөлтэй

4

5

Мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээ

1

1

Салбарын зөвшөөрөлтэй

САЛБАР-61

САЛБАР-63

ОРЛОГО

- ХЗХ–дын нийт хүүгийн орлого өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 9.4 хувиар өсч 28.3 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Нийт хүүгийн орлогын 93.98 хувийг зээлийн хүүгийн орлого эзэлж байна.
- Банк, санхүүгийн байгууллагаас авсан хүүгийн орлого 5.7 хувийг, зээлийн нэмэгдүүлсэн хүүгийн орлого 0.3 хувийг тус тус эзэлжээ.
- Санхүүгийн түрээсийн хүүгийн орлого 0.02 хувь буюу 5.7 сая төгрөг, үнэт цаасны хүүгийн орлого 133.9 мянган төгрөг байна.

ЗАРДАЛ

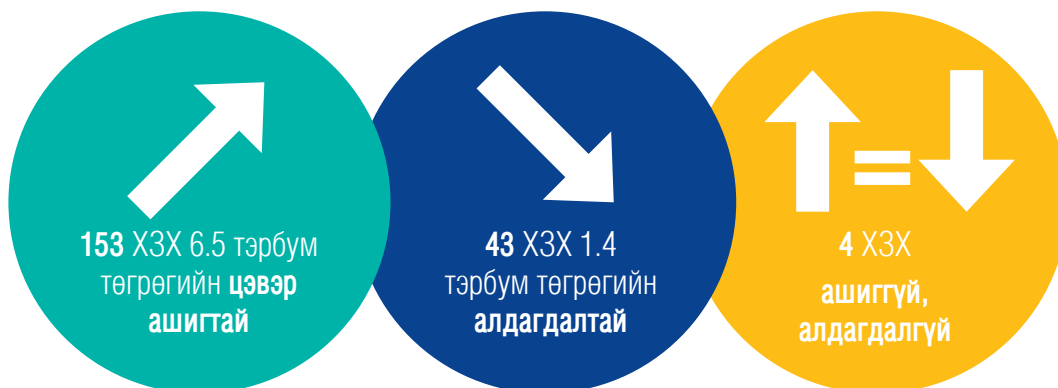
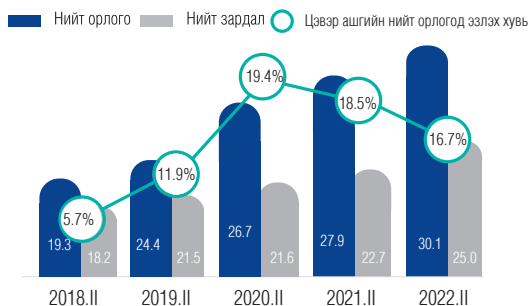
- ХЗХ–дын нийт хүүгийн зардал өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 5.8 хувиар өсөж 16.1 тэрбум төгрөгт хүрлээ.
- Нийт хүүгийн зардлын 96.4 хувийг хадгаламжийн хүүгийн зардал эзэлж байна.
- Хүүгийн зардлын 3.5 хувийг эзэлж буй банк, санхүүгийн байгууллагад төлсөн хүү өмнөх оны мөн үеэс 139.4 хувиар өсч 570.7 сая төгрөгт хүрчээ.
- Бусад хүүгийн зардал 16.0 сая төгрөг байна.

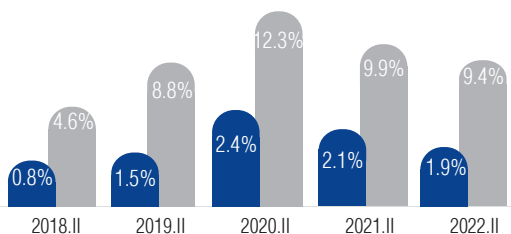
АШИГТ АЖИЛЛАГАА

ХЗХ-ДЫН ОРЛОГО, ЗАРДАЛ

- Тайлант үед ХЗХ-ны салбар нийт 30.1 тэрбум төгрөгийн орлого, 25.0 тэрбум төгрөгийн зардал, 5.0 тэрбум төгрөгийн ашигтай ажилласан.
- Цэвэр ашгийн нийт орлогод эзлэх хувь өмнөх оны мөн үеэс 1.8 пунктээр буурч 16.7 хувьд хүрчээ.

■ Нийт хөрөнгийн өгөөж   ■ Өөрийн хөрөнгийн өгөөж

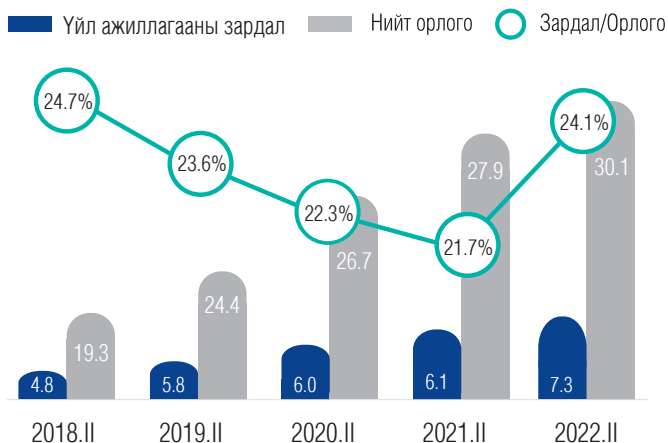

НИЙТ БОЛОН ӨӨРИЙН ХӨРӨНГИЙН ӨГӨӨЖ

- ХЗХ-дын өөрийн хөрөнгийн өгөөж нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 0.5 пунктээр буурч 9.4 хувьд хүрлээ.
- Нийт хөрөнгийн өгөөж нь 0.2 пунктээр буурч 1.9 хувьд хүрчээ.

ГОЛЛОХ ХАРЬЦААНУУД

- Тайлант улиралд хүүгийн орлогын нийт зээлд эзлэх хувь өмнөх оны мөн үеэс 0.8 пунктээр буурч 13.0% хүрсэн байна.
- Тайлант үед ойролцоогоор 100.0 төгрөг бүрийн зээлийн үйлчилгээнээс 13.0 төгрөгийн хүүгийн орлого олсон байна.
- Цэвэр орлогыг нийт орлогод харьцуулан тооцдог цэвэр ахиуц ашгийн харьцаа нь өмнөх оны мөн үеэс 1.8 пунктээр буурч 16.7 хувь болжээ.

ЗАРДАЛ ОРЛОГЫН ХАРЬЦАА

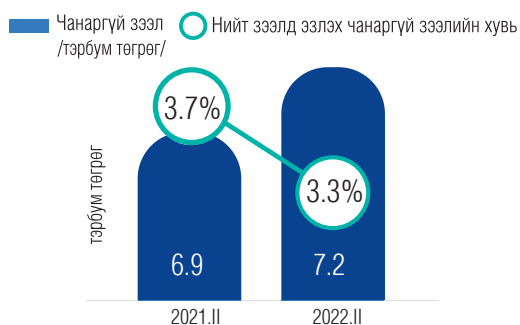
- ХЗХ-дын 100.0 төгрөгийн орлого тутмын 24.1 төгрөг нь үйл ажиллагааны зардалд ногдож байна.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

ХЗХ нь өөрийн үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй эрсдэлийг дараах үндсэн 4 үзүүлэлт /PEARLS аргачлал/-ийн дагуу тооцож, мөрдлөг болгон ажилладаг. Үүнд:

1. Хөрөнгийн чанарын болон хамгаалалтын үзүүлэлт;
2. Үр ашигтай санхүүгийн бүтцийн үзүүлэлт;
3. Өгөөж, зардлын хувь хэмжээний үзүүлэлт;
4. Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын үзүүлэлт.

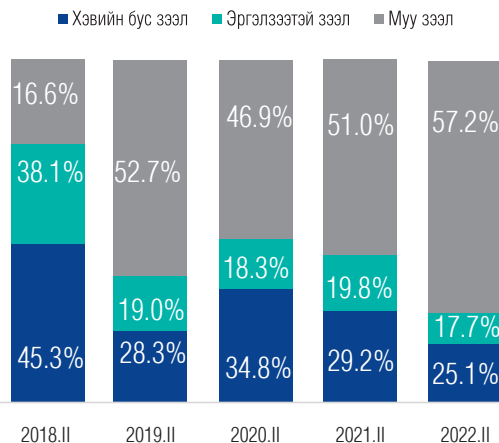

ХЗХ-ДЫН ЧАНАРГҮЙ ЗЭЭЛ

- Нийт чанаргүй зээлийн дүн өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.3 тэрбум төгрөгөөр өсч 7.2 тэрбум төгрөг боллоо.
- Нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.4 пунктээр буурч 3.3 хувьд хүрлээ. ХЗХ-дын мөрдөж буй зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтээр энэхүү үзүүлэлт 5 хувиас бага байх ёстой.

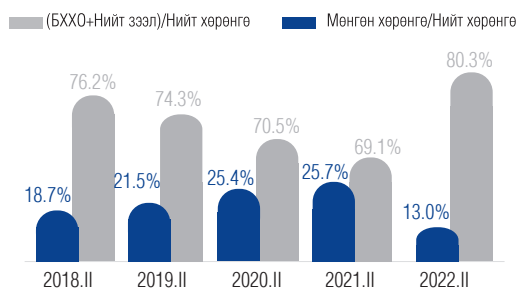
ЧАНАРГҮЙ ЗЭЭЛИЙН АНГИЛАЛ

- Чанаргүй зээлийн ангилал дахь хэвийн бус зээлийн эзлэх хувь өнгөрсөн оны мөн үеэс 4.1 пунктээр буурч 25.1 хувь болжээ.
- Эргэлзээтэй зээлийн хувьд өнгөрсөн оноос 2.1 пунктээр буурч 17.7 хувьд хүрсэн бол муу зээлийн нийт чанаргүй зээлд эзлэх жин 57.2 хувь болж өмнөх оны мөн үеэс 6.2 пунктээр өсжээ.

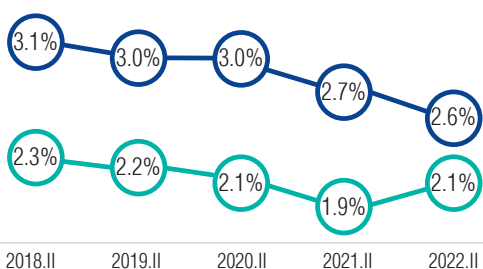

ХЗХ–ДЫН ХӨРВӨХ ЧАДВАР:

- ХЗХ–дын нийт мөнгөн хөрөнгө болон нийт хөрөнгийн харьцаа тайлант үед 13.0 хувьтай байна.
- Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт болон нийт зээлийн нийлбэрийг нийт хөрөнгөд харьцуулсан үзүүлэлт 80.3 хувьтай байна.

- Зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт зээлд эзлэх хувь
- Зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт хөрөнгөд эзлэх хувь

ЗЭЭЛИЙН ЭРСДЭЛИЙН САН

- Тайлант улиралд ХЗХ–дын зээлийн эрсдэлийн сангийн нийт зээлд эзлэх хувь 2.6 хувь, харин нийт хөрөнгөд эзлэх хувь 2.1 хувь байна.

Харьцаа	Зохистой хувь	Тайлант улиралд
Бусдаас авсан зээл/Нийт зээл	<20%	6.5%
Нийт хадгаламж/Нийт хөрөнгө	20%–80%	69.7%
Цэвэр зээл/Нийт хөрөнгө	60%–85%	78.1%
Хоршоологчдын өмч/Нийт хөрөнгө	>5%	10.0%
Нөөцийн сан/Хоршоологчдын өмч	>10%	39.9%
Хадгаламж хамгааллын сан/Хоршоологчдын өмч	>5%	9.6%
Тогтворжилтын сан/Хоршоологчдын өмч	>5%	9.4%
Үйл ажиллагааны зардал/Нийт хөрөнгө	<15%	2.7%

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

- Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 4 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 1/1531 тоот албан бичгээр ХЗХ-ны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг өргөн барихаар Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасан бүрдэл баримт бичгүүдийн хамт хүргүүлсэн. Мөн ХЗХ-ны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлтэй холбоотой танилцуулга болон харьцуулсан судалгаа бэлтгэж 2022 оны 5 дугаар сарын 03-ны өдөр, ХЗХ-ны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн танилцуулга, үзэл баримтлалыг 2022 оны 5 дугаар сарын 19-ний өдөр цахимаар хүргүүлсэн.
- ХЗХ-ны Мөнгөн хадгаламжийн албан журмын даатгалын тухай хуулийн төсөл, ХЗХ-ны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, хуулийн танилцуулга, үзэл баримтлалыг Хадгаламжийн даатгалын корпорацид /ХДК/ 2022 оны 4 дүгээр сарын 27-ны өдөр хүргүүлсэн.
- Санхүүгийн зохицуулах хорооны Ажлын албаны даргын 2022 оны 4 дүгээр сарын 21-ний өдрийн А/19 дүгээр тушаалаар Хадгаламж, зээлийн хоршоодыг зээлийн батлан даалтын сангийн үйлчилгээнд хамруулах, хоршооны гишүүн бичил, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдэд олгох зээлийг батлан даах боломжийг судлах, боломжит шийдлийг тодорхойлох чиг үүрэг бүхий Санхүүгийн зохицуулах хороо, Зээлийн батлан даалтын сан /ЗБДС/, МХЗХҮХ-ны хамтарсан ажлын хэсгийг байгуулсан. Ажлын хэсгээс холбогдох хууль эрх зүйн орчин, ХЗХ-дын үйл ажиллагаа, нэр бүхий ХЗХ-дын зээлийн бүтээгдэхүүн, үйл ажиллагааны журам, нэр бүхий 6 ХЗХ-ны сүүлийн 3 жилийн зээлийн үйл ажиллагааны судалгаа, ХЗХ-дын 40 том зээлдэгчид олгосон зээл, зээлийн барьцаа хөрөнгийн судалгаа зэрэг холбогдох судалгаануудыг хийж, ЗБДС-аас ХЗХ-дтой хамтран ажиллахад учирч болзошгүй эрсдэлийн дүгнэлтийг гаргаж, түүнд үндэслэн хамтран гаргах бүтээгдэхүүний нөхцөл, шаардлагыг боловсруулж, ЗБДС-ын судалгаанд хамруулах 10 ХЗХ-ны дэлгэрэнгүй бүртгэл, мэдээллийг 2022 оны 6 дугаар сарын 20-ны өдөр хүргүүлсэн.
- Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга, Сангийн сайдын хамтарсан тушаалаар батлах "ХЗХ-ны активыг ангилах, эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам"-ын төсөлд санал авахаар 2022 оны 6 дугаар сарын 09-ний өдрийн 1/2427 тоот албан бичгийг Сангийн яаманд хүргүүлсэн.

ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

- Азийн хөгжлийн банктэй /АХБ/ хамтран хэрэгжүүлж буй "Бичил санхүүгийн байгууллагыг чадавхжуулах, санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх төсөл"-ийн баримт бичигт тусгагдсаны дагуу олон улсын болон үндэсний зөвлөлтэй 2022 оны 4 дүгээр сарын 08-ны өдөр уулзалт зохион байгуулж дөрөвдүгээр сард хийх ажлын талаар санал солилцож, Ажлын албаны 2022 оны 4 дүгээр сарын 21-ний өдрийн А/20 дугаар тушаалын дагуу Орхон, Дархан-Уул аймгуудад үйл ажиллагаа явуулдаг хадгаламж зээлийн хоршоодыг /ХЗХ/ хамруулан "ХЗХ-ны эрсдэлийн удирдлага" сэдэвт сургалтыг 2022 оны 4 дүгээр сарын 24-ний өдрөөс 29-ний өдрүүдэд зохион байгуулсан.
- Тус төслийн олон улсын болон үндэсний зөвлөхөд 2022 оны 4 дүгээр сарын 12-ны өдөр ХЗХ-дын эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтын тогтолцоог нэвтрүүлэх ажлын хүрээнд 47 ХЗХ-ны сүүлийн 8 улирлын санхүүгийн тайланд тулгуурлан гаргасан эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнг, 2022 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдөр ХЗХ-ны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, 2022 оны 4 дүгээр сарын 23-ны өдөр Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2018 оны 246 дугаар тогтоолоор баталсан "ХЗХ-ны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлт"-ийг шинэчлэн батлах төслийг тус тус танилцуулж, хэлэлцүүлэг хийсэн.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- АХБ–ны төслийн зөвлөхүүдийн хамт 2022 оны 4 дүгээр сарын 27–ны өдөр Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн захирал болон холбогдох албан хаагчидтай уулзаж, ХЗХ–ны хадгаламжийн даатгалын асуудлаар харилцан санал солилцсон.
- Монголбанкнаас зохион байгуулсан ЖДҮ эрхлэгчдэд санхүүгийн боловсрол олгох ажлын хэсгийн уулзалтад 2022 оны 5 дугаар сарын 03–ны өдөр цахимаар оролцсон.
- Монголбанкнаас ЗМС–ийн үйлчилгээ үзүүлэх тусгай зөвшөөрөл авсан "Титан Си Ар Эй ЗМС" ХХК–ийн Сайнскор зээлийн мэдээллийн үйлчилгээг ХЗХ–дод танилцуулах цахим өдөрлөг уулзалтыг 2022 оны 5 дугаар сарын 05–ны өдөр зохион байгуулсан
- 2022 оны 5 дугаар сарын 10–ны өдөр Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банкаас Монгол Улсад хэрэгжүүлж буй "Төв Азийн бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүд төсөл"–ийн гадаад зөвлөхүүдтэй уулзаж, Санхүүгийн зохицуулах хорооноос гаргадаг статистик мэдээлэл болон жендерт суурилсан мэдээллийн талаар санал солилцсон. ХЗХ–ны мастерфайлд нэмэлтээр хүйсээр ангилсан зээл болон хадгаламжийн судалгааны хүснэгтийг бэлтгэсэн.
- ХЗХ–дын 2019–өөс 2021 оны ААНОАТ–ын төлөлт, ХЗХ–дын татварын бүртгэлийн асуудал болон ХЗХ–дод татварын талаар мэдлэг олгох сургалтыг хамтран зохион байгуулах тухай Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2022 оны 5 дугаар сарын 11–ний 1/1817 албан тоот бичгийг Татварын ерөнхий газарт хүргүүлсэн. 2022 оны 8 дугаар сард холбогдох сургалтыг хамтран зохион байгуулахаар тогтсон.
- АХБ–ны төслийн зөвлөхүүд ХЗХ–ны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг батлахтай холбоотой асуудлаар 2022 оны 5 дугаар сарын 13–ны өдөр УИХ–ын нэр бүхий гишүүд, Сангийн яам, ХДК, МХЗХҮХ–ны удирдлагуудтай тус тус уулзалт зохион байгуулж, харилцан санал солилцсон.
- “Хадгаламж, зээлийн хоршооны нягтлан бодох бүртгэлийн журам”–ыг шинэчлэн батлахтай холбоотойгоор Сангийн яамны албан хаагчтай 2022 оны 6 дугаар сарын 06–ны өдөр уулзаж, ажлын хэсэг байгуулахаар болсон.
- Монголбанкны ерөнхийлөгчийн 2022 оны 4 дүгээр сарын 29–ний өдрийн А–127 дугаар ажлын хэсэг байгуулах тухай тушаалаар Банк, эрх бүхий байгууллагын мөнгөн хадгаламж, мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлэг, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.5, 21 дүгээр зүйлийн 21.3 дахь хэсэгт заасан “Зээл, хадгаламжийн хүүг тооцох аргачлал, мэдээллийн ил тод байдлын тухай журам” боловсруулах ажлын хэсэгт Санхүүгийн зохицуулах хорооны төлөөлөл орж ажиллаж байна.

ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

Нийт хөрөнгө

258.9
тэрбум төгрөг

Санхүүгийн зах зээлийн төлөв

Нэг батлан даалтын
дундаж хэмжээ

326.8
сая төгрөг

Хүртээмжтэй байдал

Ирүүлсэн
хүсэлтийн тоо **38**

Зөвшөөрөгдсөн
хүсэлтийн тоо **23**

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ

Ашигт ажиллагаа

Нийт орлого

4.9 тэрбум төгрөг

Нийт ашиг

3.9 тэрбум төгрөг

Тогтвортой байдал

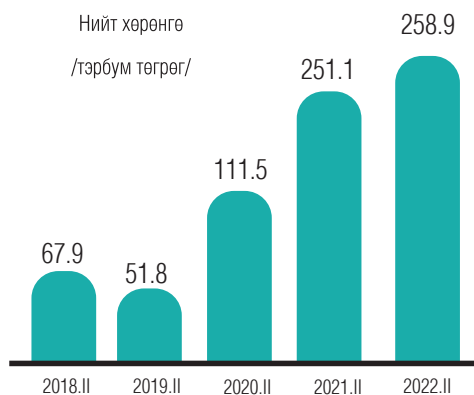
Чанаргүй батлан
даалтын эзлэх хувь

12.5%

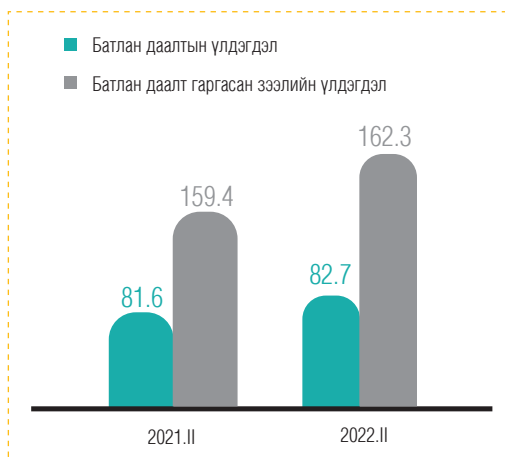
САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТӨЛӨВ

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар Сангийн нийт хөрөнгийн хэмжээ 258.9 тэрбум төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 3.1 хувиар буюу 7.8 тэрбум төгрөгөөр өслөө.

- Сангийн батлан даалтын үлдэгдэл 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 82.7 тэрбум төгрөг болж өмнөх оны мөн үеэс 1.3 хувиар буюу 1.1 тэрбум төгрөгөөр өслөө.
- Батлан даалт гаргасан зээлийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс 1.8 хувиар буюу 2.9 тэрбум төгрөгөөр өсөж 162.3 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

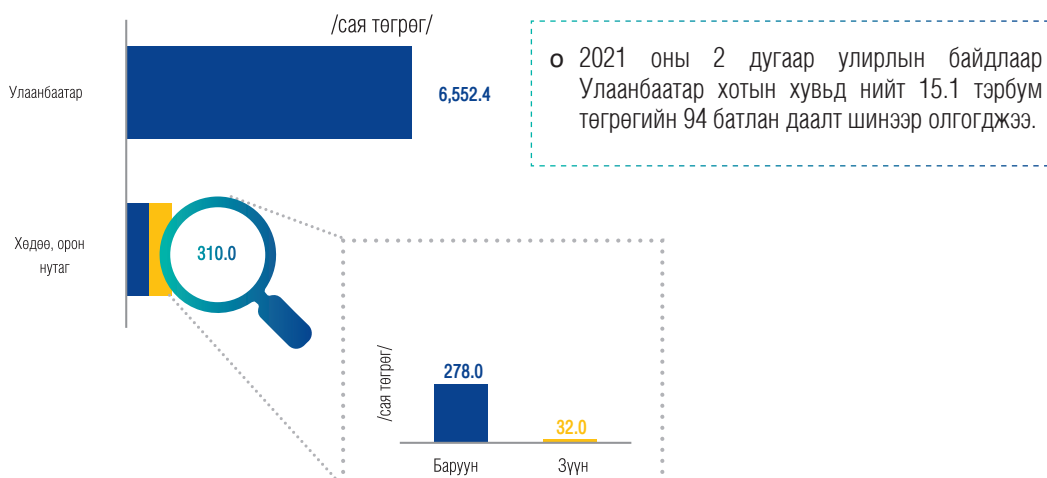
- 2022 оны 2 дугаар улир 8.6 тэрбум төгрөгийн зээлд нийт 6.9 тэрбум төгрөгийн 21 батлан даалтыг шинээр гаргасан нь өмнөх оны мөн үед гаргасан батлан даалтаас тооны хувьд 7.3 дахин буурсан, дүнгийн хувьд 3.7 дахин буурлаа.

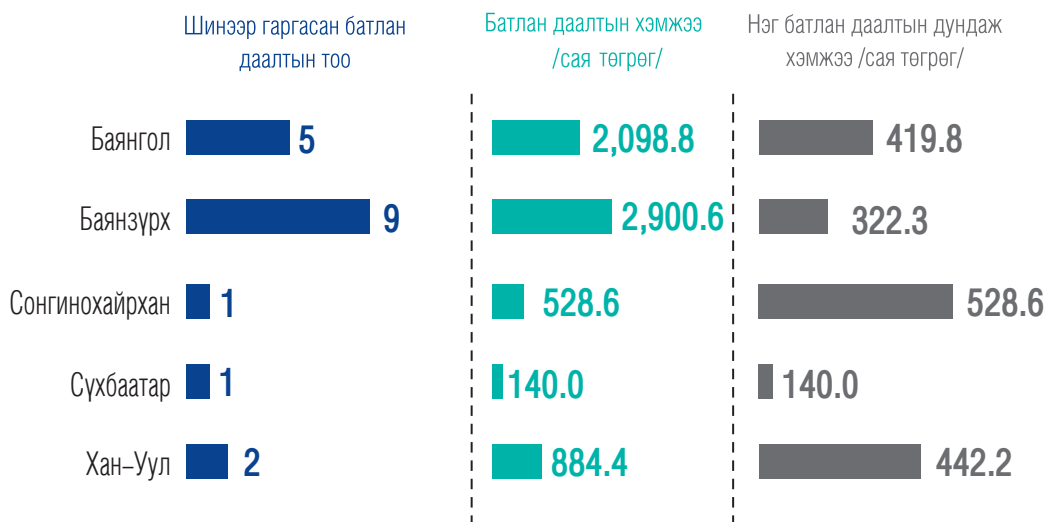

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

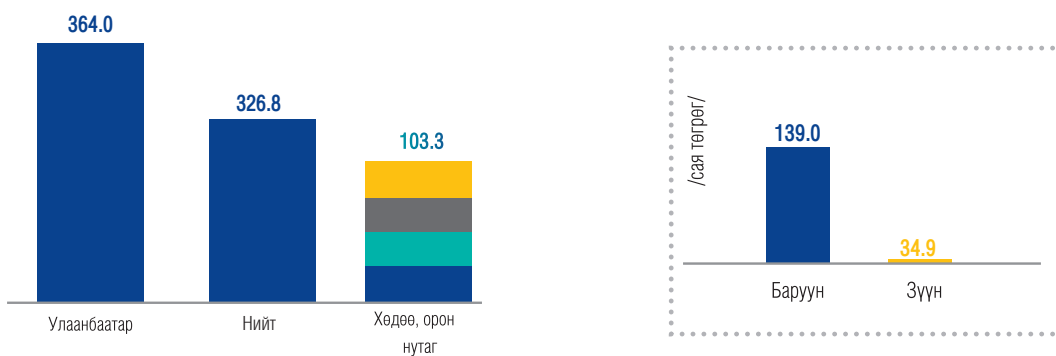

НИЙТ БАТЛАН ДААЛТЫН ХЭМЖЭЭ

- Нэг батлан даалтын дундаж хэмжээний хувьд Улаанбаатар хотод 364.0 сая төгрөг, хөдөө орон нутагт 103.3 сая төгрөг, улсын хэмжээнд 326.8 сая төгрөг байна.
- Бүс нутгуудын хувьд Баруун бүсэд олгосон 1 батлан даалтын хэмжээ хамгийн их буюу 139.0 сая төгрөг байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

	Батлан даалт гаргуулахаар ирүүлсэн хүсэлтийн тоо	Зөвшөөрөгдсөн хүсэлтийн тоо	Эзлэх хувь
2019.II	112	63	56.3%
2020.II	53	27	50.9%
2021.II	241	180	74.7%
2022.II	38	23	60.5%

2022 оны 2 дугаар улиралд батлан даалт гаргуулах нийт 38 хүсэлт ирснээс 23 хүсэлт нь зөвшөөрөгдсөн байна. Үүнээс 21 хүсэлтэд батлан даалтыг олгосон байна. Ирүүлсэн хүсэлтийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 6.3 дахин, зөвшөөрөгдсөн хүсэлтийн тоо 7.8 дахин буурсан байна. Хүсэлтийн зөвшөөрлийн хувь 60.5 байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 14.2 пунктээр буурсан байна.

2022.II

Боловсрол	Эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа	Бөөний болон жижиглэн худалдааны үйл ажиллагаа	Барилга	Үйлчилгээ	Бусад
					
25.2%	17.1%	14.8%	8.2%	13.2%	21.4%

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар нийт олгосон батлан даалтын 25.2 хувийг Боловсрол, 17.1 хувийг эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагаа, 14.8 хувийг бөөний болон жижиглэн худалдаа ба үйлдвэрлэлийн салбарт гаргасан батлан даалт, 8.2 хувийг барилга, 13.2 хувийг үйлчилгээ, 21.4 хувийг бусад салбарын батлан даалтын хувь эзэлж байна.

- 2022 оны 2 дугаар улиралд гаргасан батлан даалтын дундаж хугацаа 85.3 сар буюу 7.1 жил байна.
- Энэ үзүүлэлт нь өмнөх оны мөн үеэс 41.7 сар буюу 3.5 жилээр буурсан үзүүлэлт юм.

85.3
САР

2022 оны 2 дугаар улиралд Сангаас гаргасан батлан даалтын 33.3 хувийг Капитрон банк, 23.8 хувийг Голомт банк, 23.8 хувийг Хаан банк, 9.5 хувийг Төрийн банк, 9.6 хувийг Худалдаа хөгжлийн банк, Транскапитал ББСБ-ын зээлд гаргасан батлан даалт тус тус бүрдүүлж байна.

АШИГТ АЖИЛЛАГАА

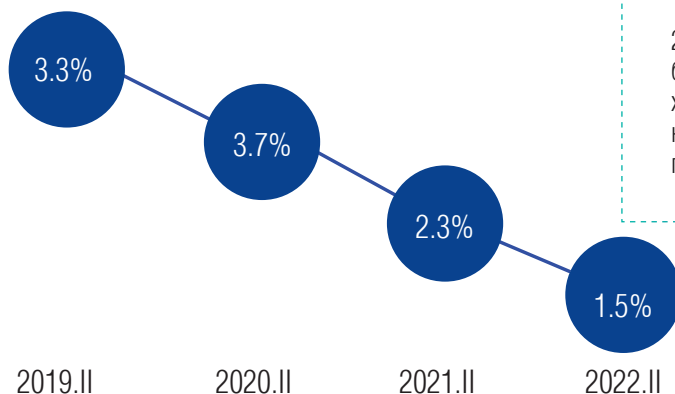
Орлогын бүтэц

Зарлагын бүтэц

Нийт хөрөнгийн өгөөж

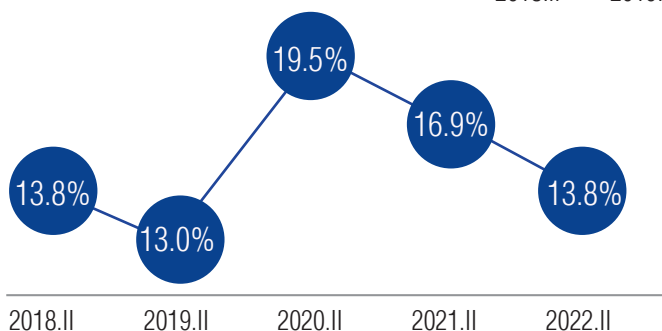
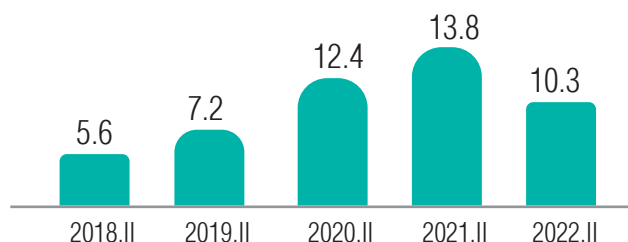

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар сангийн нийт хөрөнгийн өгөөж 1.5 хувь байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 0.8 пунктээр буурсан байна.

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар чанаргүй батлан даалтын үлдэгдэл 10.3 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 25.4 хувиар буурсан байна.

Чанаргүй батлан даалтын үлдэгдэл /тэрбум төгрөг/

Батлан даалтын нийт үлдэгдэлд эзлэх чанаргүй батлан даалтын хувь 12.5 болж өмнөх оны мөн үеэс 4.4 пунктээр буурлаа.

- Чанаргүй батлан даалтын үлдэгдлийг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар авч үзвэл 48.2 хувь нь үйлдвэрлэлийн салбарт, 14.2 хувь нь бөөний болон жижиглэн худалдааны салбарт, 8.5 хувь нь хөдөө аж ахуйн салбарт, 7.9 хувь нь барилгын салбарт, 21.2 хувь нь бусад салбарт олгосон батлан даалтууд бүрдүүлж байна.
- Жил ирэх тусам үйлдвэрлэлийн болон хөдөө аж ахуйн салбарын чанаргүй батлан даалтын эзлэх хувь багасаж байгаа бол үйлчилгээний салбарын чанаргүй батлан даалт өссөн байна.

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН САЛБАР

Зохицуулалттай этгээд

284

Салбарын төлөв

ҮХХ-ийг зуучлан
худалдан,
худалдан авалт

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

617.1 тэрбум төгрөг

Хүртээмжтэй байдал

98.9%

Улаанбаатар хотод үйл
ажиллагаа эрхлэгчид

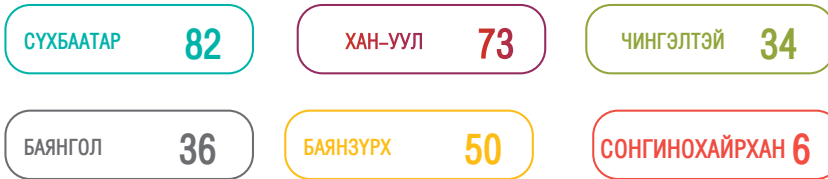
Бодлого зохицуулалт

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ҮХЭХЗ-ЫН КОМПАНИУДЫН БАЙРШИЛ

БАЙРШИЛ

Нийт тусгай зөвшөөрөлтэй ҮХЭХЗ-ын байгууллагуудын 28.9 хувь нь Сүхбаатар, 25.7 хувь нь Хан-Уул, 12 хувь нь Чингэлтэй, 17.6 хувь нь Баянзүрх, 12.7 хувь нь Баянгол, 2 хувь нь Сонгинохайрхан дүүрэгт тус тус үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа бол хөдөө, орон нутагт 3 ҮХЭХЗ-ын байгууллага буюу 1.1 хувь нь үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ТОО, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТӨРЛӨӨР /ДАВХАРДСАН ТООГООР/

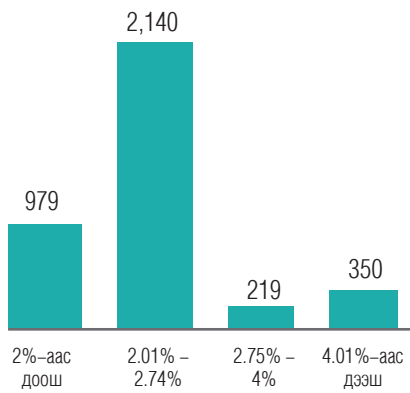
ШИГТГЭЭ

Монгол Улс 3,5 сая орчим хүн амтай бөгөөд 2041 он гэхэд 4 саяд хүрнэ гэж тооцоолсон. Хамгийн их хүн ам төвлөрсөн хот болох нийслэлд одоогийн байдлаар 412 мянган өрх амьдардаг. Үүнээс дөнгөж тал нь буюу 199 мянган өрх орчин үеийн шаардлагыг хангасан орон сууцанд амьдардаг. Гэрт 91 мянган өрх, хашаа байшинд 112 мянган өрх амьдарч байна.

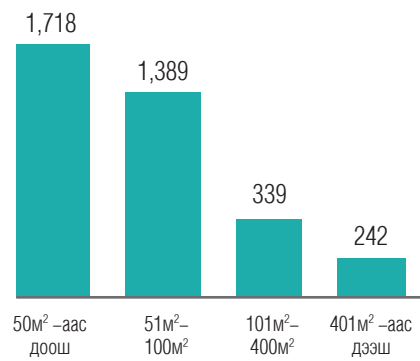
**ХУДАЛДАХ, ХУДАЛДАН АВАХ,
ШИЛЖҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ**

Давхардсан тоогоор 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар ҮХЭХЗ-ын байгууллага нийт 3688 хэлцлээр, 765 мянган м.кв талбай, 617.1 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий үл хөдлөх хөрөнгийг зуучлан худалдан, шилжүүлжээ.

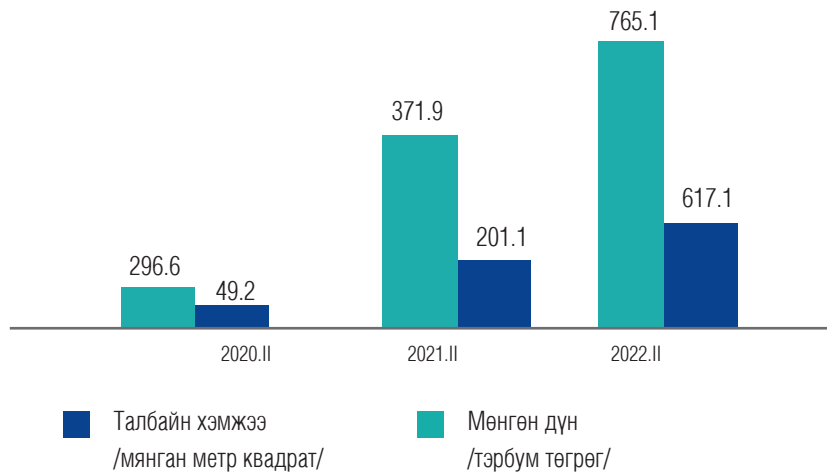
Шимтгэлийн хувь
/Борлуулсан хэлцлийн тоогоор/

Талбайн хэмжээ
/Борлуулсан хэлцлийн тоогоор/

ҮЛ ХӨДЛӨХ ХӨРӨНГӨ ХУДАЛДАА

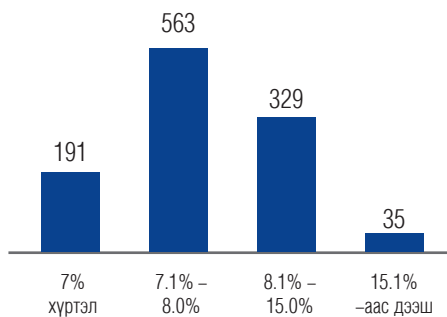

ТҮРЭЭСЛЭХ, ТҮРЭЭСЛҮҮЛЭХ, ХӨЛСЛӨХ, ХӨЛСЛҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Тайлант хугацаанд нийт 1,777 хэлцлээр 172 мянган м.кв талбай, 48.2 тэрбум төгрөгийн үнэ бүхий үл хөдлөх хөрөнгийг зуучлан хөлслүүлж, түрээслүүлжээ.

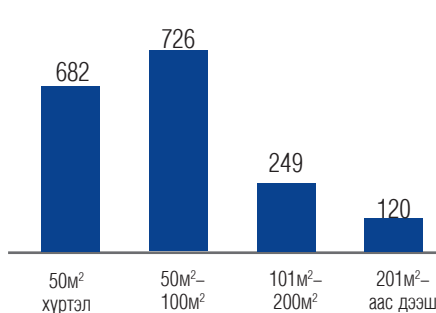
Шимтгэлийн хэмжээ

/Түрээсэлсэн хэлцлийн тоогоор/

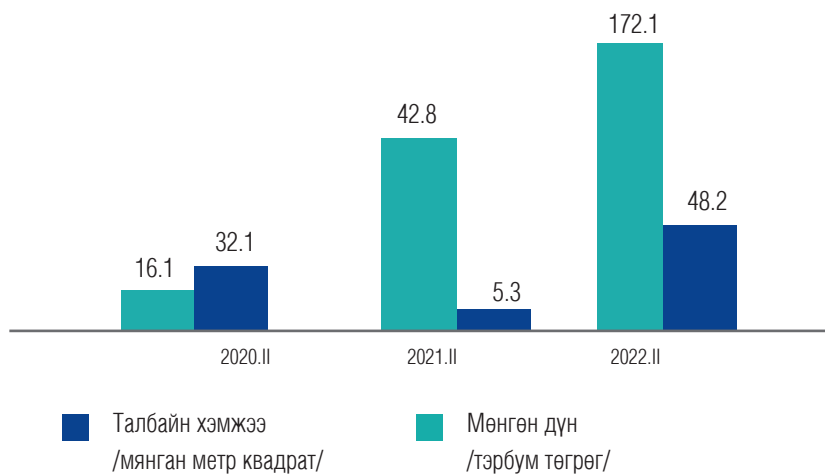
Талбайн хэмжээ

/Түрээсэлсэн хэлцлийн тоогоор/

Жич: 2022 оны 2 дугаар улирлаас түрээсийн шимтгэлийг гэрээний дүнгээс тооцох болсон.

ҮЛ ХӨДЛӨХ ХӨРӨНГӨ ТҮРЭЭС

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

o Санхүүгийн зохицуулах хорооны 2020 оны 120 дугаар тогтоолоор баталсан “Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын байгууллагын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл, зөвшөөрөл, эрх олголт, бүртгэлийн журам”-ын шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулж, Захиргааны ерөнхий хуульд заасны дагуу хэм хэмжээний актын төсөлд санал авахаар Санхүүгийн зохицуулах хорооны цахим хуудсанд 2022 оны 6 дугаар сарын 06-ны өдөр байршуулсан.

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- o Барилга, хот байгуулалтын яамны холбогдох албан хаагчидтай 2022 оны 3 дугаар сарын 24 болон 5 дугаар сарын 10-ны өдөр уулзалт зохион байгуулж, “Орон сууцны мэдээллийн нэгдсэн портал”-аар дамжуулан үл хөдлөх хөрөнгө зуучлалын салбарын холбогдох мэдээ, мэдээллийг авах нөхцөлийг бүрдүүлсэн.
- o Үл хөдлөх хөрөнгийн нэгдсэн мэдээллийн сан үүсгэн, хөгжүүлэх зорилгоор “Гэрэгэ системс” ХХК болон “ANR-Үл хөдлөх хөрөнгө зуучлагчдын нэгдсэн холбоо” ГҮТББ-ын хамтран бүтээсэн “Үл хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын нэгдсэн платформ”-тай танилцаж, харилцан санал солилцсон.
  - o Үл хөдлөх хөрөнгийн бизнес эрхлэгчдийн дээвэр нэгдсэн холбоотой хамтран хувийн хэвшлийн уулзалт зохион байгуулж, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнд идэвх санаачилгатай оролцохыг уриалан 1.3 сая мод тарих батламж гардуулсан.

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧДИЙН САЛБАР

Арилжаа эрхлэгчдийн тоо

44

Хуулийн этгээд

454

Иргэн

Салбарын төлөв

Худалдан авсан үнэт
металл

120.9

тэрбум төгрөг

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

Хүртээмжтэй байдал

80.0%

Улаанбаатар хотод үйл
ажиллагаа явуулж буй
арилжаа эрхлэгч

Бодлого зохицуулалт

САЛБАРЫН ТӨЛӨВ

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧДИЙН ТОО:

Санхүүгийн зохицуулах хороо 2020 оны 5 дугаар сарын 06-ны өдрөөс үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгож эхэлснээр 2022 оны 2 дугаар улирлын байдлаар нийт 44 хуулийн этгээд, 454 иргэн тусгай зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа явуулж байна.

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ, ЭСХҮЛ
ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН
АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД

44

69

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ, ЭСХҮЛ
ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН
АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА
ЭРХЛЭГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭГЧ
ИРГЭД

136

249

ҮНЭТ МЕТАЛЛ БОЛОН ҮНЭТ ЧУЛУУГААР
ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ
ИРГЭД

ХУВЬ НИЙЛҮҮЛСЭН ХӨРӨНГӨ

Тайлант улиралд тусгай зөвшөөрөлтэй 44 хуулийн этгээдийн 74 хувьцаа эзэмшигчдийн нийт хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 9.3 тэрбум төгрөг байна.

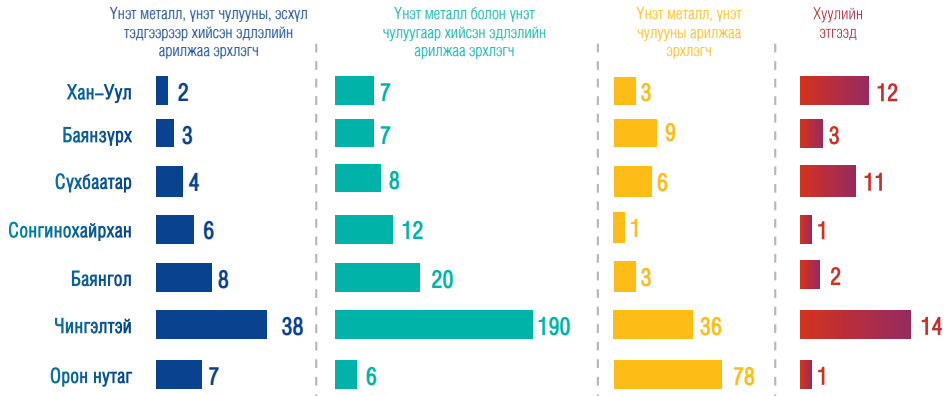
Тус салбарт үйл ажиллагаа эрхэлж буй нийт тусгай зөвшөөрөлтэй арилжаа эрхлэгч иргэдийн 363 буюу 80.0 хувь нь Улаанбаатар хотод, үлдсэн 91 буюу 20.0 хувь нь хөдөө, орон нутагт үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

Улаанбаатар хотод

80.0%

ХҮРТЭЭМЖТЭЙ БАЙДАЛ

ҮНЭТ МЕТАЛЛ БОЛОН ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ, ЭСХҮЛ ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ /БАЙРШЛААР/

Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчид ихэвчлэн хөдөө, орон нутагт, харин үнэт эдлэлийн арилжаа эрхлэгчид голчлон Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа эрхэлж байна. Тухайлбал үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчдийн 57.3 хувь нь хөдөө, орон нутагт, 42.7 хувь нь Улаанбаатар хотод үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч

**ӨМНӨГОВЬ 2
ДАРХАН-УУЛ 1
ГОВЬ-АЛТАЙ 2
ХЭНТИЙ 1
УВС 1**

Үнэт металл болон үнэт чулуугаар хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч

**ХОВД 2
ДАРХАН-УУЛ 4**

Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгч

**БАЯНХОНГОР 15
СЭЛЭНГЭ 21
ТӨВ 14
ДАРХАН-УУЛ 11
ГОВЬ-АЛТАЙ 3
ӨМНӨГОВЬ 6
УВС 2
ДОРНОГОВЬ 1
ӨВӨРХАНГАЙ 1
ХОВД 4**

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

ХУДАЛДАЖ, ХУДАЛДАН АВСАН ҮНЭТ МЕТАЛЛЫН ДҮН

Тайлант хугацаанд 725.7 кг алтыг 120.8 тэрбум төгрөгөөр худалдан авч, 754.7 кг алтыг 129.4 тэрбум төгрөгөөр борлуулсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад худалдан авсан алтны хэмжээ 34.1 хувиар, худалдсан алтны хэмжээ 46.1 хувиар буурсан байна.

ҮНЭТ МЕТАЛЛ ЭРХЛЭГЧИД БОЛОН ИРГЭД, АЖ АХУЙ НЭГЖ ХООРОНДЫН АРИЛЖАА

ХУДАЛДАЖ, ХУДАЛДАН АВСАН ҮНЭТ ЭДЛЭЛИЙН ДҮН

ХУДАЛДАЖ АВСАН ҮНИЙН ДҮН

Үнэт эдлэлийн борлуулалтын И-Баримтын мэдээгээр 2022 оны 2 дугаар улиралд давхардсан тоогоор 264 үнэт металл болон үнэт чулуугаар хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч иргэн, хуулийн этгээд нь 4,586 харилцагчид 16,555 бүтээгдэхүүнийг 4.8 тэрбум төгрөгөөр худалдан борлуулсан байна.

БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

ХУРАЛ, СЕМИНАР, УУЛЗАЛТ

- Соёлын яам, Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчдийн нэгдсэн холбоотой 2022 оны 01 дүгээр сарын 13-ны өдөр хамтарсан уулзалтыг зохион байгуулсан ба энэхүү уулзалтаар төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх, соёлын үйл ажиллагаанд салбарын оролцогчдын тэгш оролцоог хангах, соёлын өвийг хамгаалах чиглэлд хамтран ажиллахаар санал солилцсон.
- Монголбанк, Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчдийн нэгдсэн холбоотой 2022 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдөр уулзалт зохион байгуулсан бөгөөд тус уулзалтаар үнэт металлын арилжаа эрхлэгчдэд тулгамдаж буй асуудлуудыг хэлэлцэж, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар санал солилцов.
- Монголбанк, Татварын ерөнхий газартай 2022 оны 3 дугаар сарын 22-ны өдөр хамтарсан уулзалтыг зохион байгуулсан ба тус уулзалтаар үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчдийн өнөөгийн байдал, хууль, эрх зүйн орчны талаар хэлэлцэж, цаашид салбарын зохицуулалтыг боловсронгуй болгох чиглэлд идэвхтэй оролцож, хамтран ажиллахаар болов.
- Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчдийн нэгдсэн уулзалт, “Mongolian jewellery & metal expo-2022” үзэсгэлэнг 2022 оны 4 дүгээр сарын 15-17-ны өдрүүдэд “Мишээл экспо” олон улсын худалдааны танхимд зохион байгуулав.

ХӨРӨНГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

Үзүүлэлтүүд	2020.И	2021.И	2022.И
Зах зээлийн үнэлгээ /тэрбум төгрөг/	2,503.7	3,807.2	4,841.0
ЗЗҮ/ДНБ	6.8%	10.3%	11.3%
Хөрвөх чадвар	0.9%	3.1%	2.3%
Хувьцааны арилжаа /тэрбум төгрөг/	23.5	119.6	113.7
Компанийн өрийн хэрэгслийн арилжаа /тэрбум төгрөг/	5.0	517.5	101.9
ЗГҮЦ–ны арилжаа /тэрбум төгрөг/	0.6	0.0	0.0
Хөрөнгө оруулалтын сан /тэрбум төгрөг/	0.0	5.5	2.3
ТОП–20 индекс	16,208.94	33,509.01	32,795.68
MSE A индекс	8,062.47	10,524.55	12,384.65
MSE B индекс	7,480.85	11,429.93	11,450.93
ХК–ийн тоо	304	312	314
ҮЦК–ийн тоо	53	54	56
ХАА–н биржийн арилжааны дүн /тэрбум төгрөг/	162.1	616.9	722.1

ДААТГАЛЫН ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

Үзүүлэлтүүд	2020.ИИ	2021.ИИ	2022.ИИ
Нийт хөрөнгө /тэрбум төгрөг/	359.2	428.9	431.4
Даатгалын болон давхар даатгалын нийт хураамж /тэрбум төгрөг/	96.4	112.8	126.0
Нийт нөхөн төлбөр /тэрбум төгрөг/	27.7	29.0	48.5
Нөөц сан /тэрбум төгрөг/	159.7	189.3	185.9
Давхар даатгалын хураамж /тэрбум төгрөг/	24.8	36.2	25.4
Цэвэр ашиг /тэрбум төгрөг/	11.7	17.1	9.2
Мэргэжлийн оролцогчид:			
Ердийн даатгал	15	15	15
Урт хугацааны даатгал	1	1	1
Давхар даатгал	1	1	1
Даатгалын төлөөлөгч	2,453	2,422	2,426
Даатгалын зуучлагч	55	56	62
Хохирол үнэлэгч	26	26	25
Актуарч	32	32	38
Аудитор	144	142	144
Аудитын компани	45	42	43

БАНК БУС САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

/Тэрбум төгрөг/

Үзүүлэлтүүд	2020.И	2021.И	2022.И
Нийт хөрөнгө	1,862.2	2,263.0	3,182.7
Эргэлтийн хөрөнгө	1,791.4	2,178.7	3,079.6
Мөнгөн хөрөнгө	395.3	443.9	391.3
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	10.3	19.7	16.8
Нийт зээл	1,307.3	1,571.9	2,497.8
Хэвийн зээл	1,131.1	1,373.1	2,225.5
Хугацаа хэтэрсэн зээл	62.3	46	98.1
Чанаргүй зээл	113.9	152.7	174.2
Зээлийн эрсдэлийн сан	88.8	116	130.5
Өмчлөх бусад үл хөдлөх болон өмчлөх бусад хөрөнгө (цэврээр)	12.9	13.6	18.6
Эргэлтийн бус хөрөнгө	70.7	84.3	103.1
Нийт өр төлбөр	1,862.2	2,263.0	3,182.7
Итгэлцлийн үйлчилгээний өглөг	118.6	179.1	300.3
Дотоод, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өглөг	212.3	201.4	395.1
Төслийн зээлийн санхүүжилт	23.4	18.6	20.7
Эзэмшигчдийн өмч	1,337.7	1,553.4	1,981.6
Хоёрдогч өглөг	0.8	8.1	70.5
Хувьцаат капитал	977.3	1,047.9	1,230.0
Хуримтлагдсан ашиг	325.9	446.3	632.9
ББСБ-ын тоо	542	536	527
Үүнээс: УБ хот	465	457	438
Хөдөө, орон нутаг	77	79	89
Харилцагчдын тоо	2,766,913	3,292,164	4,748,336
Нийт орлого	200.2	220.0	392.0
Хүүгийн орлого	163.7	174.5	308.6
Хүүгийн бус орлого	32.5	34.7	72.5
Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	4.0	10.9	10.7
Нийт зардал	123.6	135.3	242.8
Хүүгийн зардал	22.3	17.8	43.2
Хүүгийн бус зардал	70.6	83.1	144.9
Болзошгүй эрсдэлийн зардал	21	23.2	33.6
Үндсэн бус үйл ажиллагааны зардал	1.7	1.8	3.7
Цэвэр ашиг	76.6	84.8	149.2

ХАДГАЛАМЖ, ЗЭЭЛИЙН ХОРШООНЫ ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

/Тэрбум төгрөг/

Үзүүлэлтүүд	2020.И	2021.И	2022.И
Нийт хөрөнгө	234.6	270.5	271.6
Эргэлтийн хөрөнгө	230.2	262.2	267.7
Мөнгөн хөрөнгө	59.5	69.4	35.2
Авлага	8.1	9.1	17.8
Эргэлтийн бус хөрөнгө	4.2	8.3	3.9
Үндсэн хөрөнгө /цэврээр/	4.0	4.2	3.7
Биет бус хөрөнгө	0.2	4.1	0.2
Хөрөнгө оруулалт ба бусад эргэлтийн бус хөрөнгө	0.0	0.0	0.0
Нийт зээл	165.1	186.8	217.8
Хэвийн зээл	152.8	174.8	204.9
Хугацаа хэтэрсэн зээл	5.1	5.1	5.6
Чанаргүй зээл	7.1	6.9	7.2
Өр төлбөр	188.9	214.6	218.1
Хадгаламж	163.4	191.2	189.4
Богино хугацаат зээл	2.7	2.7	10.4
Урт хугацаат өр төлбөр	7.1	3.9	3.7
Бусад богино хугацаат өр төлбөр	15.7	16.8	14.6
Өөрийн хөрөнгө	45.5	55.9	53.5
Гишүүдийн оруулсан хувь хөрөнгө	18.2	22.6	26.1
Хоршоологчдын өмч	27.1	33.0	27.2
Хуримтлагдсан орлого /алдагдал/	15.1	15.5	7.9
Нийт орлого	26.7	27.9	30.1
Хүүгийн орлого	25.7	25.8	28.3
Үйл ажиллагааны бусад орлого	0.5	0.8	0.7
Үйл ажиллагааны бус орлого	0.6	1.3	1.1
Нийт зарлага	21.6	22.7	25.0
Хүүгийн зардал	14.2	15.2	16.1
Болзошгүй эрсдэлийн сангийн зардал	0.8	0.9	1.1
Үйл ажиллагааны зардал	6.0	6.1	7.3
Үйл ажиллагааны бус зардал	0.2	0.1	0.0
Цэвэр орлого	5.2	5.2	5.0
ХЗХ–дын тоо	256	234	200
УБ ХЗХ–дын тоо	155	136	110
Орон нутаг ХЗХ–дын тоо	101	98	90
Гишүүдийн тоо	72,230	73,719	72,566

ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САН

/Тэрбум төгрөг/

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2020.ИИ	2021.ИИ	2022.ИИ
Нийт хөрөнгө	111.5	251.1	258.9
Батлан даалтын үлдэгдэл	63.9	81.6	82.7
Үүнээс: Хугацаа хэтэрсэн	8.1	1.9	2.2
Чанаргүй	12.4	13.8	10.3
Батлан даалт гаргасан зээлийн үлдэгдэл	121.7	159.4	162.3
Үүнээс: Хугацаа хэтэрсэн	10.2	1.5	5.0
Чанаргүй	23.8	25.6	23.0
Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	3.8	4.9	4.9
Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	0.7	0.7	1.0
Үндсэн үйл ажиллагааны үр дүн	3.1	4.2	3.9
Олгосон батлан даалтын тоо	27	152	21
Үүнээс: Иргэдэд	0	0	0
Аж ахуйн нэгжид	27	152	21
Олгосон батлан даалтын дүн	6.3	21.2	6.9
Үүнээс: Иргэдэд	0.0	0.0	0.0
Аж ахуйн нэгжид	6.3	21.2	6.9
Үүнээс: Хөдөө аж ахуй	0.7	0.5	0
Үйлдвэрлэл	0.8	4.1	0.1
Бөөний болон жижиглэн худалдаа	3.0	11.2	1.0
Үйлчилгээ	1.8	2.6	0.9
Бусад	0.0	2.8	4.9
Батлан даалт гаргасан дундаж хугацаа /сараар/	96.9	43.6	85.3
Батлан даалт авахаар ирүүлсэн хүсэлтийн тоо	53	241	38
Үүнээс: Зөвшөөрөгдсөн хүсэлтийн тоо	27	180	23

ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨ ЗУУЧЛАЛЫН САЛБАРЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2021.ИИ	2022.ИИ
ҮХЭХЗ–ын байгууллагын тоо	205	284
Брокерын тоо	226	301
Агентын тоо	1,255	1,392
Худалдаж, худалдан авч, шилжүүлсэн ҮХХ–ийн талбайн хэмжээ /м.кв/	371,898.1	765,039.0
Худалдаж, худалдан авч, шилжүүлсэн ҮХХ–ийн үнэ	201,126,496.7	617,145,290,809.5
Түрээслүүлж, түрээсэлж, хөлслүүлж, хөлсөлсөн ҮХХ–ийн талбайн хэмжээ /м.кв/	42,781.1	172,057.2
Түрээслүүлж, түрээсэлж, хөлслүүлж, хөлсөлсөн ҮХХ–ийн үнэ	5,305,503,089.9	48,172,358,794.9

ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧДИЙН САЛБАРЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2021.ИИ	2022.ИИ
Тусгай зөвшөөрөлтэй хуулийн этгээдийн тоо	38	44
Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчдийн тоо	38	69
Үнэт металл болон үнэт чулуугаар хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч иргэдийн тоо	233	249
Үнэт металл, үнэт чулууны арилжаа эрхлэгчийн үйл ажиллагаа эрхлэгч иргэдийн тоо	119	136
Худалдан авсан үнэт металлын бохир жин /грамм/	1,066,439.1	798,523.3
Худалдан авсан үнэт металлын нийт үнэ	157,535,569,061.1	120,922,180,622.8
Худалдсан үнэт металлын бохир жин /грамм/	1,446,479.1	792,173.2
Худалдсан үнэт металлын нийт үнэ	218,911,949,363.1	129,519,540,083.2
Худалдан авсан эдлэлийн нийт үнэ	1,094,646,061.6	0.0
Худалдсан эдлэлийн нийт үнэ	134,014,676.5	4,858,578,652.2

Засгийн газрын IV байр, Бага тойруу-3, Чингэлтэй дүүрэг,
Улаанбаатар хот, Монгол Улс 15160

+976-51-264444

press@frc.mn

www.frc.mn

Санхүүгийн зохицуулах хороо

@FRC_of_Mongolia